

Správa o plnení úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 - 2017 za rok 2015 a návrh na jeho aktualizáciu

Cieľom Národného akčného plánu a jeho aktualizácií je, prostredníctvom úloh a opatrení v ňom obsiahnutých, prispieť k budovaniu a rozvoju uceleného a účinného systému na ochranu práv a záujmov detí a zabezpečiť dosahovanie pokroku pri uplatňovaní a ochrane práv a záujmov detí v zmysle Dohovoru OSN pre práva dieťaťa. Predkladaný materiál je treťou priebežnou správou o plnení úloh vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre deti, pričom dokumentuje plnenie úloh za obdobie roka 2015. Do prípravy podkladov boli okrem ústredných orgánov štátnej správy zapojené aj ďalšie inštitúcie a poradné orgány vlády SR (splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny, splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity, splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, splnomocnenec vlády SR pre mládež a šport), Generálna prokuratúra SR, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Národné koordinačné stredisko na ochranu detí pred násilím, Hlavné kontaktné miesto pre problematiku vykonávania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, Združenie miest a obcí Slovenska, Únia miest Slovenska, samosprávne kraje a viaceré mimovládnych organizácií zapojených do implementácie Národného akčného plánu pre deti.

Prílohu materiálu tvorí aktualizovaný prehľad dlhodobých (stratégie, koncepcie), strednodobých (programy, akčné plány) a krátkodobých nástrojov podporne prispievajúcich k implementácii práv dieťaťa a tiež konsolidovaná verzia Národného akčného plánu pre deti¹, ktorá obsahuje odpočty rezortov a ďalších spolupracujúcich subjektov aj za roky 2013 a 2014, a dokumentuje tak priebeh monitoringu a implementácie jednotlivých úloh v dlhodobejšom časovom horizonte.

¹ <https://www.mpsvr.sk/files/slovensky/ministerstvo/konzultacne-organy/rada-vlady-sr-ludske-prava-narodnostne-mensiny-rodovu-rovnost/vybor-deti-mladez/dokumenty/priloha-c.2.pdf>

Vysvetlivky k aktualizácii:

*označuje, že v parametroch cieľa/úlohy došlo pri aktualizácii k zmene;
pre zmenený parameter je v texte použitý formát *italic*

1. Prierezovo uplatňované princípy

Strategický cieľ: Zvýšenie povedomia o obsahu a praktických aspektoch uplatňovania prierezových princíпов dohovoru, dosahovanie pokroku pri ich uplatňovaní všetkými aktérmi zapojenými do implementácie práv dieťaťa (prierezovo uplatňované princípy podrobnejšie rozpracúvajú ďalšie časti Národného akčného plánu pre deti)

Čiastkové ciele:

*1.1. Zadefinovanie a identifikácia osobitne ohrozených a znevýhodnených skupín detí s cieľom zamerať opatrenia a zvýšiť ochranu pred diskrimináciou takto ohrozených detí

Spôsob plnenia: Aktívna identifikácia orgánmi verejnej správy alebo inými právnickými osobami skupín detí, u ktorých si realizácia práv a začlenenie do spoločnosti vyžaduje prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení a vypracovanie konkrétnych postupov pre ich implementáciu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Koordinátor: Výbor pre deti a mládež

Zodpovedný gestor: MV SR, MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: ÚSVRK, MŠVVŠ SR, MZ SR, MK SR, MS SR

Spolupracujúce subjekty: MZVEZ SR/RVLPNMRR, územná samospráva, SNSĽP, MVO

Indikátor: počet identifikovaných skupín detí kvalifikujúcich sa pre prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení; rozpracovanie odporúčaných postupov na úrovni interných normatívnych aktov (odborné usmernenie, metodika a pod.); aktualizovaný Atlas rómskych komunít;

***Odporúčanie k spôsobu plnenia pre MV SR, MPSVR SR a MS SR:** V spolupráci so ZMOS, SNSĽP, ÚSVRK, MŠVVŠ SR, MZ SR, MK SR, územnou samosprávou a MVO spracovať odporúčaný postup pre orgány územnej samosprávy pri identifikácii osobitne ohrozených a znevýhodnených detí a odporúčaný postup aplikácie DVO v podmienkach územnej samosprávy

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a Centrum pre výskum etnicity a kultúry v roku 2015 sprístupnili príručku „**Prijímanie dočasných vyrovnávacích opatrení na základe etnicity, národnosti, pohlavia alebo rodu na Slovensku**“. Príručka sa nevenuje DVO, ktoré by mohli byť prijímané na základe zdravotného postihnutia a veku, pretože podľa názoru

autorov je v týchto prípadoch opodstatnené prijímať trvale rozdielne zaobchádzanie, nie DVO².

Politiky pri zadefinovaní a identifikácii osobitne ohrozených a znevýhodnených skupín so zameraním na marginalizované rómske komunity v Slovenskej republike vychádzajú z aktualizovaného **Atlasu rómskych komunít**³, ktorý je jediným všeobecne akceptovaným zdrojom dát mapujúcich rómske osídlenia. ÚSVRK naďalej pokračuje v koordinácii implementácie *Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020*⁴, plnením stanovených opatrení a úloh na roky 2014 a 2015 *Revidovaného národného akčného plánu Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015, aktualizovaný na roky 2011 – 2015*, ktorý je súčasťou uvedenej stratégie ako jej akčný plán. Nakoľko uvedený akčný plán bol určený do konca roka 2015 ÚSVRK v roku 2015 pripravoval *Revíziu Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020 a nové akčné plány na roky 2016 – 2018* v oblasti vzdelávania, zamestnanosti, zdravia, bývania, ako aj akčné plány pre prierezové témy v oblasti finančného začleňovania, nediskriminácie a prístupov smerom k väčšinovej spoločnosti – Iniciatíva integrácie Rómov prostredníctvom komunikácie.

ÚSVRK v zmysle svojho strategického postavenia vo vzťahu k inkluzívnym politikám zameraným na zrýchlenie procesu integrácie Rómov aktívne participoval na príprave **opatrení v rámci nového programového obdobia 2014-2020**. V rámci Operačného programu Ľudské zdroje bude podporovaná široká škála investícií, zameraná na zvýšenie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov, na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie, taktiež budú podporované aktivity s cieľom zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov a rovnako budú podporované aktivity zamerané na podporu prístupu k zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvety a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania. Prostredníctvom operačného programu Ľudské zdroje bude podporovaná technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou MRK. Pôjde o podporu projektov zameranú na zlepšenie kvality bývania, rozšírenie kapacity materských škôl, komunitných centier, zlepšenie infraštruktúry a v neposlednom rade aj podporu subjektov sociálnej ekonomiky s cieľom podporiť zamestnanosť na lokálnej úrovni. Očakávaným výsledkom v oblasti zvyšovania vzdelanostnej úroveň príslušníkov marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie, je zvýšená informovanosť a zlepšená spolupráca rodičov so vzdelávacími zariadeniami, vyšší počet detí z MRK navštevujúcich materské školy, zvýšená inkluzívnosť vzdelávacieho systému, znížená miera predčasného ukončenia školskej dochádzky detí a mládeže z MRK, zlepšená pripravenosť a zaškolenosť rómskych detí pre úspešný vstup do hlavného vzdelávacieho prúdu ako aj skvalitnenie profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov podieľajúcich sa na edukácii tejto cieľovej skupiny.

(KSK) spracoval **Databázu kľúčových inštitúcií pôsobiacich v oblasti sociálne vylúčených komunít v KSK, Databázu registrovaných komunitných centier v KSK a Atlas rómskych komunít KSK** v tabuľkovej podobe (základom pre jeho spracovanie bol Atlas rómskych

² http://cvek.sk/wp-content/uploads/2015/11/Prirucka_DVO_web.pdf

³ Kompletný Atlas rómskych komunít 2013 je dostupný na internetovej stránke ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny: <http://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/socialne-vylucene-spolocenstva/dokumenty.html>

⁴ prijatá uznesením vlády Slovenskej republiky č. 1 z 11. januára 2012

komunit 2013). Na webovej stránke Úradu košického samosprávneho kraja bol zriadený **priečinok „Sociálne vylúčené komunity“** v rámci ktorého sú zverejňované a publikované aktuálne informácie z oblasti sociálne vylúčených komunit z kraja, informácie o možnostiach finančnej podpory zo zdrojov EÚ v rokoch 2014-2020, informácie o aktuálnych výzvach a dotáciách pre oblasť sociálne vylúčených komunit, ako aj informácie potrebné k registrácii komunitných centier do registra poskytovateľov sociálnych služieb KSK.

Príslušníci PZ zaoberajúci sa rómskou problematikou vykonávajú činnosti týkajúce sa usmerňovania vzájomných vzťahov medzi PZ a rómskou komunitou/menšinovou komunitou, činnosti v oblasti právnej osvety a prevencie kriminality, spolupracujú **s terénymi sociálnymi pracovníkmi a komunitnými centrami, mimovládnyimi organizáciami a záujmovými** združeniami, právnickými a fyzickými osobami, ktoré sa zaoberajú problematikou rómskych komunit/menšinových komunit, ako aj s predstaviteľmi rómskych komunit/menšinových komunit, aj so zameraním na deti žijúce v marginalizovaných rómskych komunitách.

Ministerstvo kultúry SR v roku 2015 v rámci dotačného programu **Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva**, ktorý je stabilným finančným mechanizmom na podporu kultúry zraniteľných skupín obyvateľstva, prerozdeleno na projekty pre rôzne skupiny detí a mládeže (od tvorivých dielní, festivalov, prehliadok, umeleckej tvorby, výstav, benefičných koncertov, návštev divadla, publikácií až po webové stránky na podporu interkultúrneho dialógu) sumu 102 100 €. Niektoré podporené kultúrne aktivity boli určené aj deťom s viacnásobným znevýhodnením (napr. deti z marginalizovaných rómskych komunit trpiace zdravotným postihnutím a pod.).

V júni 2015 bol novelizovaný zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Zámerom novely č. 188 z 30. júna 2015 bolo dosiahnuť takú aplikáciu školského zákona, ktorá **nedovoľuje zamieňať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby detí** na základe ich zdravotného znevýhodnenia so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktoré sú podmienené výlučne sociálne znevýhodneným prostredím dieťaťa. Vychádzalo sa z predpokladu, že vývin dieťaťa v sociálne znevýhodnenom prostredí neznamena automaticky aj zdravotné znevýhodnenie, ktoré je určujúce pri zaradení dieťaťa alebo žiaka do špeciálnej školy alebo do špeciálnej triedy.

Zákon stanovuje aj opatrenia v oblasti ochrany práv detí a v oblasti prevencie segregácie a diskriminácie, keď okrem iného:

- ✓ explicitne a priamo ustanovuje zaraďovanie detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia do tried s ostatnými deťmi a žiakmi. Toto **opatrenie jednoznačne zabraňuje segregácii**;
- ✓ upravuje zriaďovanie špecializovaných tried v základných školách;
- ✓ ustanovuje, že deti a žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia nemôžu byť prijatí do špeciálnej školy alebo špeciálnej triedy;
- ✓ **upravuje sa poskytovanie príspevku na žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia**; od 1. septembra 2016 príspevok dostanú iba žiaci zo SZP, ktorí majú vyjadrenie centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a sú zaradení v „bežnej triede“ základnej školy. Príspevok nedostanú žiaci špeciálnych

- základných škôl, špeciálnych tried v ZŠ, individuálne začlenení žiaci z dôvodu zdravotného znevýhodnenia a všeobecného intelektového nadania v ZŠ;
- ✓ **sprisňuje kontrolný mechanizmus štátu nad činnosťou školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie** a umožňuje sa relevantným subjektom prehodnotiť diagnostické postupy a návrhy na zaradenie dieťaťa alebo žiaka do konkrétnej formy vzdelávania a výchovy;
 - ✓ umožňuje Štátnej školskej inšpekcii považovať za závažný nedostatok v činnosti špeciálneho výchovného zariadenia alebo školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie **vykonávanie nesprávnej psychologickkej a špeciálnopedagogickkej diagnostiky**, čo je nevyhnutné pre správne zaradenie dieťaťa na vzdelávanie podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb;
 - ✓ uvádza legislatívno-technické spresnenie, zjednotenie a zosúladenie so zákonom č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a čl. 14 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou **sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu** (prepracované znenie), ktorou sa zosúladuje pojem žiadateľa o medzinárodnú ochranu, ktorý zahŕňa okrem žiadateľa o azyl aj žiadateľa o doplnkovú ochranu;
 - ✓ z dôvodu zvýšenej migrácie občanov SR **sa určujú pravidlá školskej dochádzky žiaka, povinnosti pre zákonného zástupcu alebo plnoletého žiaka v súvislosti so vzdelávaním žiaka v zahraničí** v súlade so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (prepracované znenie) (Ú.v. EÚ L 337, 20.12.2011). Určuje sa povinnosť predložiť doklad o návšteve školy do 30 dní po príchode do krajiny pobytu žiaka v zahraničí a neodkladne oznámiť každú zmenu školy, ktorú v zahraničí navštevuje; dohodnúť termín skúšky školy s dostatočným časovým predstihom pred jej konaním;
 - ✓ upravuje (posúva na neskôr) **termín konania zápisu detí do prvého ročníka základnej školy** s prihliadnutím na rešpektovanie stupňa vývinu dieťaťa, ktorý mu umožňuje úspešné osvojenie školských povinností.

Napriek vyššie popísaným opatreniam, SNSLP za ostatné roky **nedostalo ani jednu správu** o prijatom dočasnom vyrovnávacom opatrení (pozn. prijímatelia sú v zmysle antidiskriminačného zákona povinní tieto správy SNSLP podávať). Aj z tohto dôvodu zrealizovalo SNSLP v roku 2015 **výskum, s cieľom získať názory miest a obcí na dočasné vyrovnávacie opatrenia a tiež zvýšiť povedomie** o samotných dočasných vyrovnávacích opatreniach. Do výskumu ohľadom prijímania DVO sa zapojilo 1198 miest a obcí. Napriek tomu, že mestá a obce sú oprávnenými prijímateľmi DVO, **až 55,18% opýtaných uviedlo, že pojem DVO vôbec nepozná**. Prvá fáza sa týkala elektronického zberu odpovedí na zaslané dotazníky. Druhá fáza výskumu sa uskutoční v roku 2016 a bude sa týkať zberu dát metódou *focus groups*. SNSLP naďalej venuje téme samostatnú kapitolu Správy o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania a práv dieťaťa v Slovenskej republike.

*1.2. Umožnenie aktívneho vyjadrovania sa detí a mladých ľudí k politikám, ktoré sa ich týkajú a vytváranie a rozvoj mechanizmov zaručujúcich zohľadnenie ich názorov

Spôsob plnenia: Vytvorenie detského participatívneho mechanizmu Výboru pre deti a mládež

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: návrh – *koordinovane s prípravou revízie štatútu Výboru pre deti a mládež; uvedenie do činnosti - 2017*

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Indikátor: vytvorenie a uvedenie do činnosti detského participatívneho mechanizmu Výboru pre deti a mládež

Odpočet plnenia za rok 2015 – neplní sa:

Zmena časového harmonogramu plnenia úlohy sa s ohľadom na plánovanú, a v roku 2015 nerealizovanú revíziu štatútu výboru, ukázala ako nedostatočná. S ohľadom na uvedený vývoj sa navrhuje zmena časového harmonogramu plnenia úlohy a jej previazanie na pripravovanú rekonštrukciu personálneho obsadenia výboru.

2. Všeobecné vykonávacie opatrenia

Strategický cieľ: Využívanie všetkých práv garantovaných Dohovorom pre všetky deti zabezpečením vykonávania Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov

Čiastkové ciele:

2.1. Adekvátne zapracovanie všeobecného princípu najlepších záujmov dieťaťa do všetkých právnych predpisov ako i všetkých materiálov, ktoré majú vplyv na deti

Spôsob plnenia:

1. Pri príprave právnych predpisov, ako aj správnych rozhodnutí a plánovaní rozpočtov verejnej správy, projektov, programov a služieb, ktoré majú vplyv na deti naďalej dôsledne premietiť princíp najlepšieho záujmu dieťaťa

2. Pri aktualizácii Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov analyzovať možnosť rozpracovania doložky posudzovania sociálnych vplyvov o aspekt posudzovania vplyvov na deti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 1. priebežne; v nadväznosti na publikovanie Všeobecného komentára Výboru OSN pre práva dieťaťa; 2. 2014

Zodpovedný gestor: 1. MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MDVRR SR, MO SR, MŽP SR, 2. MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: 1. ÚSVRK, ÚSVNM, ÚSVROS, ÚSVMŠ, RVLPNMRR 2. MH SR

Spolupracujúce subjekty: 1. územná samospráva, GP SR, SNSLP, MVO

Indikátor: 1. konkrétne zhodnotenie v rámci výročného odpočtu plnenia úloh Národného akčného plánu pre deti (zohľadnenie pri príprave právnych predpisov, ako aj správnych rozhodnutí a plánovaní rozpočtov verejnej správy); rozpracovanie odporúčaných postupov na úrovni interných normatívnych aktov (odborné usmernenie, metodika a pod.) a postupov hodnotiacich/výberových komisií k projektom 2. zapracovanie posudzovania vplyvov na deti do doložky sociálnych vplyvov Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov

Odpočet plnenia za rok 2015 – 1. plní sa, 2. splnená:

K 1.

Za reflexiu všeobecného princípu najlepších záujmov dieťaťa možno vo vzťahu k legislatívnym zmenám (vrátane európskej legislatívy, na tvorbe ktorej sa podieľali vecne príslušné útvary jednotlivých rezortov) uskutočneným v priebehu roka 2015 za jednotlivé rezorty uviesť:

Ministerstvo spravodlivosti SR a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Zákon č. 175/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony priniesol **zásadné zmeny v oblasti ochrany detí.**

V záujme podpory ochrany maloletých sa doplnila do zákona o rodine **zásada, podľa ktorej má každé dieťa od narodenia vyrastať v prirodzenom rodinnom prostredí**. Na navrhovanú zásadu nadväzuje aj zmena ustanovenia v zákone o rodine o úprave podmienok ústavnej starostlivosti a ustanovenia o zdôraznení postupnosti foriem náhradnej starostlivosti (t. j. prioritá starostlivosti príbuznými a osobami blízkymi dieťaťu – náhradná osobná starostlivosť, a ak takáto možnosť nie je, tak pestúnska starostlivosť a až ako posledné riešenie ústavná starostlivosť). Toto zdôraznenie sa prejavuje aj v zmene ustanovení zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele (zdôraznenie prednosti rodinného prostredia dieťaťa v zásadách, na ktorých je budovaný systém sociálnoprávnej ochrany a kurately, t. j. aby orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri riešení situácie dieťaťa volil a uplatňoval primárne opatrenia zamerané na zotrvanie dieťaťa v starostlivosti rodičov a ak to nie je možné, na zabezpečenie starostlivosti o dieťa jeho príbuznými). Ďalšou zásadnou zmenou je zakotvenie **zásady záujmu dieťaťa** v základných zásadách zákona o rodine (príkladný a nehierarchický výpočet kritérií záujmu dieťaťa) ako aj v zákone o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. **Novely zároveň utvárajú podmienky na zlepšenie situácie v zisťovaní názoru dieťaťa** (vrátane zlepšenia podmienok pre vypočutie názoru dieťaťa na účely súdnych aj administratívnych konaní) tak, aby bola vnútroštátna úprava plne v súlade s Dohovorom OSN o právach dieťaťa.

V rámci noviel sa okrem iného **zmenila koncepcia výchovných opatrení a boli zmenené aj základné pravidlá ústavnej starostlivosti** (limitovanie dôvodov nariadenia ústavnej starostlivosti). Zmeny výchovných opatrení a zmeny v ústavnej starostlivosti koncentrujú pozornosť na využívanie výchovných opatrení tak, aby sa z ústavnej starostlivosti skutočne stalo výnimočné opatrenie súdu. Vo vzťahu k náhradnej starostlivosti sa nanovo upravilo priebežné hodnotenie výkonu náhradnej starostlivosti (tak kvality starostlivosti ako aj preskúmavanie toho, či rodičia nemôžu prevziať osobnú starostlivosť o dieťa). Súčasťou noviel je aj **mechanizmus ochrany dieťaťa v prípadoch, keď nie je možné overiť úroveň ochrany života, zdravia dieťaťa a vystavenie dieťaťa neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu** inými inštitútmi práva, ktorý má v zákone nastavených viacero garancií proti prípadnému zneužívaniu zo strany štátu.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

K akcentu najlepšieho záujmu dieťaťa v Civilnom sporovom poriadku (160/2015 Z. z.) a Civilnom mimosporovom poriadku (zákon č. 161/2015 Z. z.), pozri podrobne odpočet k čiastkovému cieľu 4.20.

V rovine legislatívnych úvah (*de lege ferenda*) sa naďalej pracuje na rekodifikácii občianskeho hmotného práva. Zámer rezortu spravodlivosti zvýšiť ochranu detí posilnením všeobecného princípu najlepšieho záujmu dieťaťa v novej rodinnoprávnej úprave zaradenej do nového Občianskeho zákonníka sa aktuálne plní priebežne. V novembri 2015 bola ministrom spravodlivosti vymenovaná nová Komisia pre rekodifikáciu súkromného práva zložená z expertov na vybrané právne oblasti, ktorá bude pokračovať v príprave nového Občianskeho zákonníka.

Legislatívna úprava sa dotkla aj viacerých podzákonných noriem:

a) **Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 449/2015 Z. z.**, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o

Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov

MS SR upravilo v tejto vyhláske s účinnosťou od 1. januára 2016 zapisovanie návrhov v nových typoch konaní, ktoré boli zavedené do právneho poriadku zákonom č. 175/2015 Z. z. Prijatím novely zákona sa s účinnosťou od 1. januára 2016 zaviedlo v Občianskom súdnom poriadku **nové oprávnenie súdov rozhodnúť o povolení súdu na výkon oprávnenia vo veci starostlivosti o maloletých**.

V súvislosti so zavedením osobitného konania o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní v § 178a až § 178j Občianskeho súdneho poriadku v znení zákona č. 175/2015 Z. z. (**tzv. občianskoprávne rodičovské únosy**), sa upravilo zapisovanie návrhu na konanie o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní, ktoré sa bude zapisovať do súdneho registra „PPOm“.

Na význame nadobúdajú najmä **zmeny v ustanovení § 91 a § 92** – úprava podrobností o možnosti výzvy zo strany súdov voči orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a iným subjektom v nadväznosti na novú úpravu postupov poručenských súdov (možnosť prešetrovania pomerov maloletého dieťaťa, prípadne získanie informácie o vzťahových väzbách maloletého dieťaťa s rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami v prípade dočasného premiestnenia maloletého; detailnejšie zisťovanie názoru dieťaťa v prípade, že tým bol poverený orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately; špecifikujú sa náležitosti správy o nakladaní s majetkom maloletého dieťaťa, a to vo vzťahu k poručníkovi aj majetkovému opatrovníkovi).

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Od 1. septembra 2015 nadobudol účinnosť **zákon č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím** a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorého gestom je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Na prípravu zákona sa v rámci pracovnej skupiny Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím a Výboru pre deti a mládež podieľal i rezort spravodlivosti a rezort zahraničných vecí a európskych záležitostí. Podrobnejší prehľad k obsahu legislatívnej normy uvádza odpočet k čiastkovému cieľu 2.4.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

MŠVVŠ SR iniciovalo novelu zákona č. 245/2008 Z. z. (zákon č. 188/2015 Z. z.; s účinnosťou od 1. septembra 2015), ktorú NRSR schválila 30. júna 2015. **Zmena ustanovenia § 107 školského zákona** (Výchova a vzdelávanie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia) sledovala najmä záujem na zmene doterajšieho spôsobu financovania. Pedagogické a štatistické hľadiská ponímania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia sú v súčasnosti už vzájomne zosúladené.

V ustanovení § 107 ods. 1 školského zákona novela **právne zdefinovala pojem inkluzívneho vzdelávania**. Zároveň v rámci zvýhodnenia princípu priority vzdelávania žiakov formou školskej integrácie, nastavila financovanie tohto vzdelávania vo forme príplatkov, čím motivovala školy predovšetkým k vytváraniu integrovaných tried v systéme inkluzívneho vzdelávania, pred zaraďovaním žiakov, ktorí nemajú predpoklad úspešne zvládnuť obsah

vzdelávania príslušného ročníka do špecializovaných tried, slúžiacich na účely kompenzácie chýbajúceho obsahu vzdelávania. **Poskytovanie príspevku sa upravuje** tak, aby plnil svoj účel, ktorým je **podpora základnej školy pri zohľadňovaní špeciálnej výchovno-vzdelávacej potreby žiaka**. Od 1. septembra 2016 príspevok dostanú iba žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorí majú vyjadrenie centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a sú zaradení v „bežnej triede“ základnej školy. Príspevok nedostanú žiaci špeciálnych základných škôl, špeciálnych tried v ZŠ, individuálne začlenení žiaci z dôvodu zdravotného znevýhodnenia a všeobecného intelektového nadania v ZŠ.

V ustanovení § 107 ods. 2 školského zákona novela zadefinovala zásadu, podľa ktorej **dieťa alebo žiak, ktorého špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú výlučne z jeho vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí, nemôže byť prijatý do špeciálnej školy alebo do špeciálnej triedy materskej školy, špeciálnej triedy základnej školy alebo do špeciálnej triedy strednej školy**. Tým jasne precizovala znenie zákona tak, aby zabránila prípadom nesprávnej aplikačnej praxe, upravujúcich vzdelávanie detí/žakov so zdravotným znevýhodnením (mentálnym, s poruchami učenia, vývojovými poruchami a podobne), ktoré sa realizuje v špeciálnych školách. Súčasne v ďalších ustanoveniach zákona novela **spresnila reguláciu a princípy procesu diagnostikovania zdravotného znevýhodnenia**.

A nakoniec novo prijatým ustanovením § 107 ods. 3 jasne zadefinovala zásadu, podľa ktorej sa deti zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia zaraďujú do triedy MŠ, triedy ZŠ alebo do triedy SŠ spolu s ostatnými deťmi alebo žiakmi, s výnimkou triedy nultého ročníka (určeného pre žakov, ktorí nedosiahli školskú spôsobilosť, a nie je u nich predpoklad zvládnutia vzdelávacieho programu prvého ročníka základnej školy), alebo špecializovanej triedy. **Týmto Slovenská republika jasne definovala imperatívne pravidlo do budúcnosti zamedzujúce individuálnym prípadom, ktoré by podmieňovali obavy z uplatňovania oddeleného vzdelávania**⁵.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

V roku 2015 bol **novelizovaný zákon o azyle č. 480/2002 Z. z. s účinnosťou od 20. júla 2015**, kde sa v súvislosti s dodržiavaním všeobecného princípu najlepších záujmov dieťaťa riešilo aj umiestňovanie maloletých bez sprievodu. **Maloletí bez sprievodu ostávajú aj počas konania o udelenie azylu v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately MPSVaR SR**.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Dňa 1. júla 2015 nadobudol účinnosť **zákon č. 40/2015 Z. z. o audiovizíi** a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 40/2015 Z. z.“), v ktorého tretej časti s názvom „Ochrana maloletých“ je upravený jednotný systém označovania, určovanie a zverejňovanie vekovej vhodnosti, ako aj obmedzenie prístupu k audiovizuálnemu dielu, zvukovému záznamu umeleckého výkonu a multimediálnemu dielu, ktoré sú určené len dospelým. Podrobnosti o jednotnom systéme označovania a spôsobe jeho uplatňovania ustanovuje vyhláška MK SR č. 589/2007 Z. z.

Dňa 1. septembra 2015 nadobudol účinnosť **zákon č. 189/2015 Z. z. o kultúrno-osvetovej činnosti**, ktorý túto činnosť definuje ako činnosť, ktorá svojím pôsobením prispieva k

⁵ Pozri tiež plnenie cieľa 1.1.

rešpektovaniu ľudských práv a rozmanitosti kultúrnych prejavov, k utváraniu kultúrneho spôsobu života, k zvyšovaniu kultúrnej a vzdelanostnej úrovne obyvateľov SR a k rozvíjaniu tvorivosti ako základnej kultúrotvornej hodnoty spoločnosti. Podľa tohto zákona sa kultúrno-osvetovou činnosťou zabezpečuje: a) rozvoj kultúrnej identity a medzikultúrneho dialógu na celoslovenskej, regionálnej a miestnej úrovni, b) rozvoj kultúrneho potenciálu obcí a regiónov Slovenskej republiky a rozvoj ich spolupráce a partnerstiev na území Slovenskej republiky a v zahraničí, c) ochrana a rozvoj nehmotného kultúrneho dedičstva, d) rozvoj záujmovej umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby, e) dostupnosť a šírenie informácií o aktuálnom stave, výskume a vývoji v oblasti kultúry, f) neformálne vzdelávanie v oblasti kultúry a prevencia negatívnych spoločenských javov, g) dostupnosť a šírenie informácií z vedy, techniky, výskumu a vývoja v oblasti astronómie, h) neformálne vzdelávanie v oblasti astronómie. Zákon sa **sústreduje najmä na oblasť nehmotného kultúrneho dedičstva, neformálne vzdelávanie, neprofesionálnu umeleckú tvorbu, záujmovú umeleckú činnosť** a definovanie činnosti kultúrno-osvetových zariadení v týchto oblastiach. Zákon zároveň usúvzťažňuje kultúrno-osvetovú činnosť s medzinárodnými záväzkami, ktoré SR vyplývajú z Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, Dohovoru o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov a Dohovoru na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva.

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky

Vo všeobecnosti je naďalej aktuálne vyhodnotenie z roku 2014. V roku 2015 nadobudla účinnosť novela **zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov** (aj v častiach týkajúcich sa úpravy starostlivosti rodiča - profesionálneho vojaka starajúceho sa o dieťa: §116 – služobné voľno v prípade ošetrovania, resp. starostlivosti o choré dieťa mladšie ako 10 rokov; §129 – starostlivosť o dieťa mladšie ako 8 rokov, §130 – úprava služobného času z dôvodu starostlivosti o dieťa; §131 – materská a rodičovská dovolenka). K tomuto čiastkovému cieľu je relevantný aj **nový zákon č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov** (účinný od 1. januára 2016).

Vo vzťahu k nelegislatívnym materiálom, vnútro-rezortným príkazom, pokynom alebo iným metodickým usmerneniam vydaným či zmeneným v priebehu roka 2015 možno uviesť:

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Z hľadiska interných riadiacich aktov sa vyššie spomenuté novelizačné zmeny premietnu i do aktuálne pripravovanej novelizácie Smernice 2/2014 MS SR z 18. februára 2014 č. 32746/2014/130, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 31/2005 MS SR z 20. decembra 2005 č. 665/2005-53 o súdnej štatistike v znení neskorších predpisov. Na základe navrhovaných novelizačných modifikácií **sa v rámci štatistického sledovania posilní základné kritérium najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa.**

V **Pedagogicko-organizačných pokynoch na školský rok 2015/2016** je problematika práv detí implementovaná najmä v časti **1.VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE A POKYNY, 1.6.11. Ľudské a detské práva:**

1. V pedagogickom prístupe rešpektovať Dohovor o právach dieťaťa (oznámenie č. 104/1991 Zb. v znení oznámenia č. 50/2003 Z. z.) a prijateľnou formou oboznamovať deti a žiakov s ich právami a splniteľnými povinnosťami v zmysle tohto dokumentu prostredníctvom výstižných pravidiel správania sa v materských školách vyjadrených v piktogramoch.
2. Odporúča sa informovať žiakov o Opčnom protokole k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch (oznámenie č. 256/2009) Z. z.) Opčnom protokole k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii (oznámenie č. 424/2004 Z. z.), Opčnom protokole o procedúre oznámení (oznámenie č. 91/2014 Z. z.).
3. Dohovor o právach dieťaťa a jeho opčné protokoly sú dostupné na webovej stránke organizácie UNICEF Slovensko <https://www.unicef.sk/kto-sme/prava-deti/dohovor-o-pravach-dietata>.
4. Pre zvýšenie informovanosti pedagogických a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení sa na www.cvtisr.sk nachádzajú výsledky dlhodobého výskumu zameraného na výchovu k ľudským právam v školskom a rodinnom prostredí.
5. Školám sa odporúča využívať pri výchove a vzdelávaní manuál k tolerancii a ľudským právam KOMPAS a KOMPASITO. Viac informácií na www.iuventa.sk.
6. Školám sa odporúča zapájať sa do Olympiády ľudských práv ako celoštátnej súťaže žiakov stredných škôl. Viac informácií na www.olympiady.sk, www.olp.sk.
7. Odporúča sa zapojenie do projektu „Škola priateľská k deťom“ (www.unicef.sk).
8. Do ŠKVP sa odporúča zapracovať témy súvisiace s multikultúrnou výchovou, výchovou v duchu humanizmu a so vzdelávaním v oblasti ľudských práv, práv dieťaťa, rovnosti muža a ženy, predchádzania všetkým formám diskriminácie, xenofóbie, antisemitizmu, intolerancie a rasizmu a v oblasti problematiky migrácie.
9. viesť žiakov k aktívnej účasti pri kreovaní žiackej školskej rady a podporovať participáciu žiakov i rodičov na tvorbe školského poriadku; pristupovať dôsledne k napĺňaniu výchovy k ľudským právam.
10. V humanitne orientovaných študijných odboroch stredných odborných škôl skupín 68 Právne vedy, 75 Pedagogické vedy, 76 Učiteľstvo sa odporúča využívať Metodickú príručku pre vyučovanie ľudských práv v odbornom vzdelávaní a príprave.
11. V zmysle medzinárodných záväzkov SR v problematike ľudských práv a Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike, schválenej vládou SR uznesením číslo 71/2015 sa odporúča:
 - a) naďalej uskutočňovať Olympiádu ľudských práv pre žiakov základných škôl,
 - b) výchovu k ľudským právam v triede a škole usmerňovať tak, aby sa stala integrálnou súčasťou celoživotného procesu podpory a ochrany ľudských práv, aby podporila hodnotu človeka ako ľudského jedinca a rozvoj medziludských vzťahov v demokratickej spoločnosti,

- c) vzhľadom na potrebu plánovania procesu výchovy k ľudským právam a ich ochranu a implementáciu zabezpečiť efektívnu spoluprácu školy, rodičov, mimovládnych organizácií a širokej miestnej komunity,
- d) zapájať deti a žiakov do aktivít v oblasti výchovy k ľudským právam organizovaním besied, súťaží, stretnutí, tematických výstav, návštev divadelných predstavení s tematikou ľudských práv,
- e) vytvoriť podmienky na zabezpečenie kontinuálneho vzdelávania na získanie multietnických a multikultúrnych kompetencií učiteľov,
- f) vytvárať priaznivé multikultúrne prostredie v školách (prostredníctvom chápaného a kritického spôsobu štúdia jednotlivých kultúr napomôcť žiakom porozumieť iným kultúram),
- g) pripraviť a realizovať v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami a inými inštitúciami osvetovú činnosť, aktivity, prednášky, besedy, zamerané na zvýšenie informovanosti detí a žiakov o migrantoch.

Stredné školy (KSK) do svojich plánov škôl a školských vzdelávacích programov zapracovali v zmysle Pedagogicko-organizačných pokynov MŠVVŠ SR pre školský rok 2015/2016 oblasť 1.6.11. Ľudské práva, práva detí pre školský rok 2015/2016. Vyhodnotenie prebieha dvakrát ročne na školách, výstup je každoročne v celkovej **Správe o výchovno-vzdelávacom procese**.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

UPSVAR participoval na vypracovaní **Aplikačnej príručky k uplatňovaniu najlepšieho záujmu dieťaťa vo všetkých postupoch, opatreniach a rozhodnutiach, prijímaných vo vzťahu k MBS**. V súčasnosti je príručka v štádiu recenzovania jej obsahového a vecného zamerania.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky

Prokurátori špecializovaní na trestnú činnosť mladistvých, trestné činy spáchané na deťoch a násilie v rodinách boli v roku 2015 zaradení do fokusových skupín zriadených v súvislosti s plnením Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím (strategický cieľ č. 3), ktorých cieľom boli analytické sondy zamerané na predchádzanie inštitucionálnemu a systémovému porušovaniu práv dieťaťa. Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky bol vypracovaný **menný zoznam prokurátorov ako kontaktných osôb v jednotlivých okresoch** na účely plnenia úloh Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím pri včasnej identifikácii prípadov násilia na deťoch a efektívnej prevencii, prípadne trestnoprávnej ingerencii zo strany príslušných orgánov.

Vo vzťahu k projektom, programom a službám, ktoré majú vplyv na deti možno za rok 2015 uviesť:

Združenie miest a obcí Slovenska

S prihliadnutím na viacúrovňovú povahu úlohy, je možné skonštatovať jej plnenie na národnej úrovni. V rámci lokálnej normotvorby, nakoľko v prevažnej miere ide o aplikačnú normotvorbu na základe zákonnej dispozície, sa všeobecný princíp najlepšieho záujmu dieťaťa aplikuje v medziach a v súlade s cieľom definovaným v zákonných normách. Za dôsledné premietanie princípu najlepšieho záujmu dieťaťa v oblasti plánovania rozpočtov miestnej územnej samosprávy možno považovať skutočnosť, že napriek neľahkej, i keď

postupne sa zlepšujúcej finančnej situácii, obce prioritizujú oblasti – vzdelávanie, šport, voľno časové aktivity, ale aj bývanie, či sociálne služby.

Ilustratívne, Mesto Prešov v oblasti uspokojovania potreby bývania dlhodobo uprednostňuje najlepšie záujmy detí v rodinách s maloletými deťmi, s cieľom ochrániť maloleté deti pred stratou bývania aj v situáciách, keď hrozí týmto rodinám vypratanie z bytu z dôvodu chronickej zadlženosti. Mestská polícia v Prešove má zriadené **Kontaktné miesto pomoci deťom**.

K 2.

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Jednotná metodika na posudzovanie vplyvov, schválená uznesením vlády SR č. 24 z 14. januára 2015, bola v priebehu roka 2015 ďalej upravovaná (uznesením vlády SR č. 55 zo 4. februára 2015 a uznesením vlády SR č. 513 zo 16. septembra 2015) – **platnosť nadobudla 1. októbra 2015**.

2.2. Zefektívnenie koordinácie aktivít a politík na ochranu práv dieťaťa medzi orgánmi štátnej správy

Spôsob plnenia:

Zabezpečenie efektívneho prepojenia cieľov, úloh a opatrení Národného akčného plánu pre deti na Celoštátnu stratégiu ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike pri zohľadnení komplementárne uplatňovaných úloh a opatrení iných rezortných stratégií a plánov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MZVEZ SR

Spoluzodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MDVRR SR, MO SR, MŽP SR

Indikátor: prijatie Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

Aktualizácia za rok 2015:

Vláda SR Celoštátnu stratégiu ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike **schválila na svojom rokovaní dňa 18. februára 2015 uznesením č. 71**, ktoré zodpovedným gestorom ukladá konkrétne úlohy smerujúce k implementácii prijatej Celoštátnej stratégie.

*2.3. Zefektívnenie koordinácie aktivít a politík na ochranu práv dieťaťa medzi orgánmi štátnej správy a orgánmi územnej samosprávy

Spôsob plnenia: Rozpracovanie cieľov a opatrení Národného akčného plánu pre deti v regionálnych odvetvových koncepciách rozvoja a lokálnych plánovacích dokumentoch

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: každoročne

Koordinátor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR/RVLPNMRR, MŽP SR, ÚSVRK, ÚSVNM, ÚSVROS

Indikátor: počet plánovacích dokumentov do ktorých sa premietajú ciele a opatrenia Národného akčného plánu pre deti

***Odporúčania k spôsobu plnenia pre orgány územnej samosprávy:**

1. *aktívne zapájať orgány ústrednej štátnej správy a poradné orgány vlády (splnomocnencov vlády, RVLPNMRR) do tvorby regionálnych a lokálnych plánovacích dokumentov*

2. *rozšíriť plánovacie dokumenty o finančné a vecné nástroje na podporu implementácie (publicita, diseminácia, workshopy, vzdelávanie, konkrétna identifikácia zdrojov - vrátane zdrojov EŠIF a dotačných programov štátu podporujúcich naplnenie cieľa), nástroje pre zber dát o implementácii (zdroje štatistických ukazovateľov, identifikácia zdrojov dát, spracovanie dostupných dát, kvalitatívny výskum...) a aktualizácia plánovacích dokumentov na podklade podnetov od zainteresovaných subjektov, ako aj na základe reflexie takto získaných dát*

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

K základným dokumentom, ktoré miestna územná samospráva aplikuje pri plánovaní miestneho rozvoja, s ohľadom na vecnú tému, patrí *plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce a komunitný plán rozvoja sociálnych služieb*. V predmetných dokumentoch sú spracúvané všetky miestne významné rozvojové oblasti, spravidla vrátane podmienok pre rodiny s deťmi a deťmi ako cieľovou skupinou, pričom zohľadňujú národné priority, ak sú definované štátom. K všeobecným a dlhodobým nedostatkom v oblasti koordinácie aktivít a politík z národných úrovní na lokálnu úroveň (kde spravidla nachádzajú svoj praktický obsah), je absencia nástrojov na úspešnú implementáciu, evaluáciu a aktualizáciu. **Väčšina krátkodobých plánovacích dokumentov neobsahuje či už finančné alebo vecné nástroje na podporu implementácie** (publicita, diseminácia, workshopy, vzdelávanie, konkrétna identifikácia zdrojov - vrátane zdrojov EŠIF a dotačných programov štátu podporujúcich naplnenie cieľa), **nástroje pre zber dát o implementácii** (zdroje štatistických ukazovateľov, identifikácia zdrojov dát, spracovanie dostupných dát, kvalitatívny výskum...), pričom aktualizácia by sa mala uskutočňovať nie len na podklade *ad hoc* podnetov od zainteresovaných subjektov ale aj na základe reflexie systematicky zbieraných a vyhodnocovaných dát. Nakoľko sa ukazuje, že pre konkrétnejšie kvantitatívne zhodnotenie naplnenia indikátora nie je vytvorený adekvátny rámec, navrhuje sa aktualizácia a rozšírenie znenia úlohy o nový parameter – **odporúčanie k spôsobu plnenia**.

(KSK) Ciele a opatrenia Národného akčného plánu pre deti boli rozpracované v strategickom materiáli *Koncepcia rozvoja práce s mládežou na území Košického samosprávneho kraja na roky 2015 – 2020*. V dvojročných intervaloch v rámci koncepcie sú spracované akčné plány pre prácu s mládežou. V rámci týchto plánov sú **merateľné ukazovatele výsledku a kvality**

nastavené percentuálne a číselne podľa aktuálnych podmienok kraja tak, aby sa zabezpečil trvalý rozvoj práce s mládežou. V priebehu roka 2015 rozpracoval KSK „**Stratégiu pre integráciu marginalizovaných rómskych komunít KSK na roky 2016-2020**“ - ide o základný dokument KSK pre oblasť riešenia situácie marginalizovaných rómskych komunít v rámci zákonne stanovených kompetencií KSK. Podstatnú cieľovú skupinu stratégie tvoria deti, hlavne navštevujúce komunitné centrá v kraji, ktorým sa týmto spôsobom poskytuje pomoc pri príprave na školskú dochádzku a školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia, zúčastňujú sa spoločných záujmových a preventívnych aktivít. Zámerom KSK je **vytvoriť „Partnerskú sieť komunitných centier v KSK“**, prostredníctvom ktorej sa rozvinie aktívna spolupráca medzi registrovanými komunitnými centrami v kraji, vzájomne si jednotlivé komunitné centrá budú pri svojej činnosti vedieť poradiť, prípadne spoločnými silami presadiť, dosiahnuť náležitosti potrebné pre ich ďalší rozvoj. KSK vystupuje v tomto procese vytvárania „partnerskej siete komunitných centier“ ako facilitátor a koordinátor.

(ŽSK) Medzi relevantné strategické dokumenty ŽSK patria *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja ŽSK pre roky 2014 – 2020; Konceptcia rozvoja sociálnych služieb, sociálnej prevencie a sociálneho poradenstva v ŽSK; Sociálny program na ochranu práv a právom chránených záujmov detí a na predchádzanie a zamedzenie nárastu sociálnopatologických javov na území ŽSK. ŽSK sa v sociálnej oblasti naďalej spolupodieľa na tvorbe a vyhodnocovaní odpočtov plnenia úloh ďalších strategických dokumentov, do ktorých sa premietajú ciele a opatrenia Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 – 2017 (Prevenia kriminality detí a mládeže v Žilinskom kraji; Prevenia a eliminácia násillia páchaného na ženách a v rodinách; Rómska problematika detí a mládeže v Žilinskom kraji; Rozvoj a podpora cudzincov na území ŽSK s ohľadom na deti a mládež; Organizovanie voľnočasových aktivít zameraných na preventívne činnosti detí a mládeže). Vnútorne predpisy ŽSK v sociálnej oblasti upravujú možnosti financovania subjektov, ktoré poskytujú pomoc pri riešení nepriaznivej sociálnej situácie aj cieľovej skupine detí.*

*2.4. Inštitucionalizácia verejnej ochrany práv dieťaťa v súlade s požiadavkami Parížskych princípov

<p>Spôsob plnenia: Príprava a rozpracovanie návrhu riešenia inštitucionálnej ochrany práv dieťaťa v súlade s požiadavkami Parížskych princípov s prihliadnutím na riešenie verejnej ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím v zmysle čl. 33 ods. 2 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím</p>
<p>Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 Zodpovedný gestor: MPSVR SR Spoluzodpovední gestori: MS SR, MZVEZ SR Spolupracujúce subjekty: Výbor pre deti a mládež, Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím, MVO Indikátor: finalizácia prípravy právnej úpravy súvisiacej so zriadením nezávislej národnej inštitúcie pre ľudské práva na pravidelné sledovanie vykonávania dohovoru na celoštátnom a miestnom stupni, s mandátom prijímať a preskúmať individuálne sťažnosti detí alebo ich zástupcov o porušeníach ich práv, fungujúcej v koordinácii s ostatnými relevantnými orgánmi na monitorovanie implementácie Dohovoru o právach dieťaťa v súlade s Parížskymi zásadami</p>

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

Aktualizácia za rok 2015:

Súčasťou legislatívneho procesu k návrhu zákona o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím bolo prerokovanie návrhu zákona v poradných orgánoch vlády. Rada vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť SR odporučila svojím uznesením č. 127 z 11. marca 2015 vláde SR návrh zákona schváliť. Vláda SR schválila návrh zákona dňa 15. apríla 2015 uznesením č. 186. Po prerokovaní vo výboroch a v pléne NRSR, **schválili poslanci NR SR návrh zákona dňa 5. júna 2015**. Týmto zákonom bol zriadený Úrad komisára pre deti a zároveň v ňom boli vymedzené zákonné kompetencie komisára pre deti. Komisár pre deti je okrem iného oprávnený zúčastňovať sa konania pred súdom. Súd môže aj bez návrhu pribrať do konania komisára pre deti na ochranu ich práv.

Zákon č. 176/2015 Z. z. Zákon o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov, **nadobudol účinnosť 1. septembra 2015**. Predseda NR SR svojím rozhodnutím č. 1791 z 10. septembra 2015 požiadal poslancov NR SR, aby v termíne do 23. októbra 2015 predložili návrhy na kandidátov na komisára pre deti a komisára pre osoby so zdravotným postihnutím. Súčasťou poslaneckých návrhov kandidátov bola aj podmienka predloženia podporného stanoviska najmenej piatich reprezentatívnych organizácií s predmetom činnosti v oblasti presadzovania a ochrany práv detí. Verejné vypočutie 4 kandidátov na funkciu komisára pre deti a 2 kandidátok na funkciu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím sa uskutočnilo dňa 4. novembra 2015 pred výborom NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny.

Body Voľba komisára pre deti a komisára pre osoby so zdravotným postihnutím boli prerokované v pléne NR SR ako bod 134 (parlamentná tlač 1812) počas 58. schôdze NR SR so začiatkom 10. novembra 2015. Dňa **2. decembra 2015 bola v 1. kole hlasovania za komisárku pre deti hlasovaním č. 409 zvolená Viera Tomanová** a za komisárku pre osoby so zdravotným postihnutím hlasovaním č. 410 Zuzana Stavrovská. Komisár pre deti a komisár pre osoby so zdravotným postihnutím zvolení prvýkrát po nadobudnutí účinnosti zákona **začnú vykonávať svoju pôsobnosť najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa zvolenia**.

*2.5. Transparentné, zreteľné a ľahko identifikovateľné určenie, pridelovanie a sledovanie finančných prostriedkov na vykonávanie Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov

Spôsob plnenia: Zriadenie pracovnej skupiny pre identifikáciu mechanizmu sledovania a alokácie zdrojov vynaložených z verejného rozpočtu na ochranu detí a rodín

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Spoluzodpovedný gestor: MF SR; Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MF SR, MZVEZ SR, MDVRR SR, MO SR, MŽP SR, ŠÚ SR

Indikátor: závery pracovnej skupiny

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Uznesenie vlády SR č. 71/2015, ktorým bola dňa 28. februára 2015 schválená Celoštátna stratégia ochrany a podpory LP v SR, v bode B.10. ukladala podpredsedovi vlády a ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí ako koordinátorovi plnenia úloh v oblasti ľudských práv **vypracovať návrh na vytvorenie samostatného rozpočtového medzirezortného programu pre oblasť podpory a ochrany ľudských práv**. V danom kontexte bol aktualizovaný aj spôsob a časový harmonogram plnenia úlohy obsiahnutej v Národnom akčnom pláne pre deti. S účinnosťou od 1. septembra 2015 došlo k prechodu kompetencií v oblasti tvorby a uskutočňovania štátnej politiky a koordinácie plnenia úloh v oblasti ľudských práv na rezort spravodlivosti, ktorý z dôvodu nedostatočnej podpory pre tvorbu tohto nástroja, prehodnotil pôvodný zámer a v decembri 2015 požiadal o zrušenie úlohy B.10. uznesenia vlády. S ohľadom na uvedený vývoj je opodstatnený návrat k pôvodnému nastaveniu plnenia čiastkového cieľa s využitím kapacít Výboru pre deti a mládež a dotknutých rezortov. Metodologickým vodítkom pre prípravu návrhu v pracovnej skupine bude aktuálne **pripravované znenie Všeobecného komentára Výboru OSN pre práva dieťaťa k článku 4 Dohovoru**, zamerané na oblasť verejných výdavkov prihládajúc na práva dieťaťa. Pre väčšinu rezortov zostáva naďalej v platnosti konštatovanie, že **v príslušnom rozpočte kapitoly ministerstva nie sú samostatne vyčlenené rozpočtové položky, ktorými by sa osobitne sledovali výdavky na realizáciu práv detí**. Aktivity, ktoré majú vplyv na cieľovú skupinu deti a mládež, sa realizujú prevažne spolu s aktivitami určenými pre dospelú populáciu, líšia sa len charakterom a obsahovým zameraním a sú financované spoločne. Podobne ako v minulom období, aj v roku 2015 zohľadnili niektoré rezorty potrebu identifikácie sledovania a alokácie zdrojov zo štátneho rozpočtu na podporu a ochranu práv detí **vo vzťahu k dotačným titulom** v ich zodpovedajúcej gescii.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

MK SR prostredníctvom **dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva** v roku 2015 prerozdeleno v rámci podpory znevýhodnených skupín detí a mládeže 102100 €. - deti a mládež so zdravotným postihnutím (21 projektov/50 300 €), deti a mládež z marginalizovaných rómskych komunít (14 projektov/28 800 €), deti a mládež ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením (5 projektov/14 500 €), predchádzanie diskriminácii a všetkým formám násillia (3 projekty/ 8 500 €).⁶ Prostredníctvom **dotačného programu Kultúrne poukazy** v roku 2015 prerozdeleno MK SR 2 365 487 €. Cieľmi dotačného programu sú najmä podpora prístupu detí a mládeže a ich pedagógov ku kultúrnym hodnotám a vytvorenie podmienok pre aktívnu účasť kultúrnych inštitúcií vo výchove a vzdelávaní školskej mládeže. V súvislosti so vznikom verejnoprávnej inštitúcie **Fond na podporu umenia**⁷, MK SR od roku 2016 nebude poskytovať žiadne dotácie v oblasti podpory kultúry a umenia s výnimkou dotačných programov *Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva*, *Obnovme si svoj dom* a *Kultúrne poukazy*.

⁶ Reprezentatívny výber z podporených projektov: Nadácia Vlada Kulíška, Trenčín: Počuť srdcom – festival záujmovo umeleckej činnosti sluchovo postihnutých detí (tanec, pantomíma, divadlo) (3 500 €); Maják, n.o., Sady nad Torysou: Toto sme my – divadelné predstavenie Maják od nás pre vás (arteterapia, divadlo, kurz posunkového jazyka) (5 100 €); OZ Romano Kher, Bratislava: Tvorivé dielne, kovárske sympóziium a vianočný bazár – kultúrna aktivita z oblasti úžitkového výtvarného umenia pre deti z marginalizovaných rómskych komunít (2 000 €); OZ Deti Dunaja, Bratislava: Stena lásky – výtvarná dielňa pre deti ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením (2 000 €); Mesto Banská Bystrica: Klauni rozdáajú smiech – divadelné predstavenia pre deti v nemocniciach s chronickými ochoreniami (4 000 €).

⁷ zákon č. 284/2014 Z. z. o Fonde na podporu umenia a o zmene a doplnení zákona č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

V zmysle zákona č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov Rada vlády SR pre prevenciu kriminality (ďalej len „RVPK“) ako poradný, iniciatívny, koordinačný a odborný orgán vlády pre oblasť prevencie kriminality okrem iného zverejňuje na internetovej stránke MV SR výzvy na predkladanie projektov, schvaľuje projekty a schvaľuje poskytnutie dotácií na ich financovanie a pritom prihliada na priority uvedené v *Stratégii prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2012 – 2015*. Vychádzajúc z citovaného zákona ako aj z predmetnej stratégie prevencie kriminality bola v roku 2014 na stránke MV SR zverejnená Výzva RVPK na predkladanie žiadostí o poskytnutie **dotácie zo štátneho rozpočtu na financovanie projektov v oblasti prevencie kriminality pre rok 2015**, ktorá prihliada predovšetkým na **priority uvedené v stratégii**:

1. znižovanie miery a závažnosti kriminality a inej protispoločenskej činnosti (najmä: závažná a organizovaná trestná činnosť, obchodovanie s drogami, počítačová kriminalita, obchodovanie s ľuďmi, sexuálne vykorisťovanie detí a detská pornografia, hospodárska a majetková trestná činnosť, korupcia, obchodovanie so zbraňami a cezhraničná trestná činnosť, násilie na ženách)
2. zvyšovanie bezpečnosti miest a obcí (začleňovanie prevencie kriminality do koncepcií rozvoja krajov a obcí, zvyšovanie kvality sociálnych vzťahov, zvyšovanie bezpečia obyvateľov a návštevníkov)
3. eliminácia sociálne patologických javov v rizikových skupinách (deti a mládež ohrozené kriminalitou a sociálne patologickými javmi, rodina, seniori, sociálne vylúčené komunity, t.j. nezamestnaní, bezdomovci, zdravotne a telesne postihnutí, osoby prepustené z výkonu trestu; prvopáchatelia trestných činov, recidivisti)
4. eliminácia propagácie kriminality a inej protispoločenskej činnosti prostredníctvom všetkých druhov médií (film, televízia, rozhlas, internet, tlačoviny, miestne oznamovacie prostriedky, obecné noviny, oznamovacie tabule, školské rozhlasové vysielanie a pod.).

Na základe Výzvy RVPK pre rok 2015 bolo podporených 606 projektov v celkovej výške 3 010 500 EUR, z toho 66 projektov v oblasti sociálnej prevencie vo výške 669 100 EUR, 12 projektov viktimačnej prevencie vo výške 198 500 EUR a 294 projektov situačnej prevencie vo výške 2 134 900 EUR. V roku 2015 bola vyhlásená aj Výzva číslo I. KMV 2015 na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtovej kapitoly MV SR, zameraná na **prevenciu a identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi, rozvoj odborných kapacít v oblasti obchodovania s ľuďmi a predchádzanie radikalizácie a extrémizmu** a zvyšovanie povedomia o tejto problematike. V rámci tejto výzvy bolo podporených 7 projektov v celkovej výške 95 000 EUR, pričom všetky sa týkali boja proti obchodovaniu s ľuďmi.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

ÚSVNM pri vypracovaní materiálov legislatívnej a nelegislatívnej povahy sleduje vo vzťahu k príslušníkom národnostných menšín aj princíp najlepšieho záujmu dieťaťa, a to najmä prostredníctvom **dotáčného programu Úradu vlády SR Kultúra národnostných menšín**. Dotačný program sa člení na tri podprogramy a v rámci nich na 15 priorít.

Ciele podprogramu 1. podpora zachovania, vyjadrenia, ochrany a rozvoja identity a kultúrnych hodnôt národnostných menšín - priorita 1.5 vzdelávacie projekty boli identické s cieľmi tejto priority v roku 2014 a zameriavali sa okrem iného aj na podporu kultúrno-vzdelávacích táborov, umeleckých tvorivých dielní a prázdninových táborov pre deti a mládež patriacich k národnostným menšinám.⁸ V roku 2015 bolo v rámci tejto priority realizovaných 200 projektov v celkovej sume 520 788 Eur.

Cieľom podprogramu 2. výchova a vzdelávanie k právam národnostných menšín - priorita 2.1 podpora výchovy a vzdelávania detí a mládeže v oblasti práv národnostných menšín je podpora organizácie a realizácie edukačných aktivít zameraných na výchovu detí a mládeže k právam národnostných menšín prostredníctvom interaktívneho, zážitkového učenia. Cieľom tejto oblasti je aj zabezpečenie orientácie žiakov základných škôl a študentov stredných škôl v oblasti práv národnostných menšín a poukázanie na možnosti ich aktívneho uplatnenia v každodennom živote. V tejto prioritě bolo v roku 2015 realizovaných 9 projektov v celkovej sume 17 562 Eur.

Ciele podprogramu 3. interetnický a interkultúrny dialóg a porozumenie medzi národnostnou väčšinou a národnostnými menšinami a etnickými skupinami - priorita 3.5 podpora výmenných programov, pobytov, spoločných vzdelávacích podujatí, vedomostných, umeleckých a športových súťaží pre deti a mládež z rôznych národnostných a jazykových skupín boli identické ako v roku 2014⁹. Podpora interetnického a interkultúrneho dialógu v rámci tejto priority bola umožnená najmä prostredníctvom organizácie vzdelávacích podujatí a súťaží predovšetkým detí a mládeže patriacich k rôznym národnostným menšinám a etnickým skupinám a formou výmenných programov/pobytov. V roku 2015 boli v rámci tejto priority realizované 4 projekty v celkovej sume 12 500 Eur. Jednotlivé projekty sú dostupné na webovom sídle Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny¹⁰.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

V roku 2015 USVRK podporil **v súvislosti s finančným zabezpečením plnenia Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020** z rozpočtu verejnej správy nasledovné oblasti: *Oblasť podpory vzdelávania a výchovy* (76 600 EUR) - v rámci tejto aktivity bola podpora prioritne zameraná na projekty, ktoré majú za cieľ zlepšenie kvality stredoškolského vzdelávania z prostredia marginalizovaných rómskych komunít. S cieľom posilniť intervencie v oblasti výchovy, vzdelávania a osvetovej práce, bola podpora zameraná aj na činnosti realizované v rámci misijnej práce v prostredí marginalizovaných rómskych komunít; *Podpora vzniku a činnosti komunitných centier* zriadených subjektmi dotácií: 116 300 EUR; *Podpora prístupu k pitnej a úžitkovej vode v prostredí separovaných a segregovaných MRK s dôrazom na nízkonákladové opatrenia*: 47 900 EUR; *Podpora vybudovania a dobudovania technickej vybavenosti v osídleniach s MRK – miestne komunikácie (cesty)*: 239 500 EUR; *Podpora dobudovania základnej technickej infraštruktúry – vybudovanie novej verejnej kanalizácie a kanalizačných prípojok*: 41 800 EUR; *Podpora projektov zameraných na deratizáciu, dezinfekciu a dezinfekciu v MRK*: 117 900 EUR. V rámci výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity bola v roku 2014 vyčlenená suma na podporu jednotlivých projektov spolu vo výške 640 000 EUR. Mimoriadnym režimom – mimo výzvy na

⁸ Pozri odpočet plnenia NAP pre deti za rok 2014 za Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny – Podprogram 1.

⁹ Pozri odpočet plnenia NAP pre deti za rok 2014 za Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny – Podprogram 3.

¹⁰ http://dotacie.vlada.gov.sk/2015/statistiky_verejne.php

predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie, boli podporené tri ďalšie projekty a to: Mesto Malacky v sume 40 000 EUR, Mesto Trebišov v sume 7 000 EUR a ZŠ Stará Ľubovňa Podsadek v sume 12 000 EUR. Spolu bola na všetky dotácie pridelené v roku 2015 poskytnutá suma vo výške 699 000 EUR.

V roku 2015 bol ukončený projekt podporený v rámci programu Európskej komisie Progress s názvom „Investícia v ranom detstve – podpora sociálnej inovácie a integrácie Rómov.“ Experti Svetovej banky v rámci skupiny J – PAL na základe meraní výsledkov projektu vypracovali výskumnú správu z projektu zameranú na kvantitatívne hodnotenie dopadov¹¹.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre mládež a šport

V máji 2015 bol v gescii SV vyhlásený **dotačný program zameraný na výstavbu multifunkčných ihrísk** s umelou trávou. Podporených bolo 100 subjektov, ktoré v nadväznosti na návrh hodnotiacej komisie dostali dotáciu vo výške 40 000 eur. V rozhodujúcej miere boli úspešné najmä obce a mestá, kde sa výstavba realizovala prevažne v školskom areáli. Vzhľadom na veľký počet žiadateľov, ktorých nebolo možné v rámci vyčlenených prostriedkov uspokojiť (úrad zaregistroval takmer 600 žiadostí), bolo prostredníctvom rezervy predsedu vlády podporených ďalších 80 subjektov individuálne.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

MZ SR poskytlo v roku 2015 **na podporu zdravia detí a mládeže** účelové dotácie vo výške 100 000,00 eur¹².

Na podporu protidrogových aktivít zameraných na deti a mládež poskytlo MZ SR účelové dotácie vo výške 177 845,00 eur (13 projektov), čo predstavovalo 34,5% z celkového objemu finančných prostriedkov, alokovaných v programe Protidrogová politika v roku 2015.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

MZVEZ SR ďalej v rámci svojej činnosti poskytovalo v roku 2015 **dotácie na projekty zamerané na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, homofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie**. V rámci tohto podporilo 32 projektov zameraných na podporu a ochranu práv detí. V roku 2015 bola vyhlásená **tretia výzva „Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2015“**. Z 54 úspešných projektov sa až 32 zameriavalo na oblasť ochrany práv dieťaťa, najmä na oblasť zlepšenia kvality života detí a na oblasť výchovy a vzdelávania k ľudským právam. Na realizáciu týchto projektov bolo vyčlenených 470 438 €¹³. Rezort diplomacie sa pri výkone dotačnej agendy riadil jednotlivými odporúčaniami pracovnej skupiny pre zefektívnenie procesu poskytovania dotácií v oblasti ľudských práv, vytvorenej pri Rade vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť.

¹¹ http://www.minv.sk/?progress_inovacia

¹² <http://www.health.gov.sk/Clanok?Vyhodnotenie-ziadosti-o-poskytnutie-dotacie-v-posobnosti-MZSR-na-rok-2015>

¹³ http://www.mzv.sk/ministerstvo/dotacie_zo_statneho_rozpoctu-dotacie_zamerane_na_podporu_a ochranu_ludskych_prav_a_slobod

Vyššie územné celky, mestá a obce

S cieľom posilniť otvorenosť, transparentnosť a efektívnosť samosprávy, sa čoraz viac samospráv zaujíma o možnosti využitia **participatívneho rozpočtu** ako nástroja, prostredníctvom ktorého je možné posilniť dialóg s obyvateľmi danej územnej jednotky, vrátane mladých ľudí. Ďalšou z možností, ktorá postupne preniká do praxe samosprávy, je **zapájanie obyvateľov ako členov komisií** (mladých ľudí nevynímajúc), ktoré navrhujú pridelenie dotácie pre určitú aktivitu - komisia športu, komisia sociálnych vecí, komisia kultúry a pod.

(NSK) plní cieľ okrem iného prostredníctvom financovania 21 kultúrnych inštitúcií, ktorých je zriaďovateľom a zároveň podporuje kultúrne aktivity detí a mládeže, ktoré sú organizované na území Nitrianskeho kraja¹⁴. Prezentovanie kultúry na území samosprávy je uskutočňované predovšetkým cez podujatia obcí, občianskych združení, Maticu slovenskú, cirkevné organizácie, neziskové organizácie, nadácie, občianske združenia na podporu národnostných menšín a iné. V roku 2015 bolo podporených 208 projektov kultúrnych aktivít pre deti v celkovej výške 87 635 €. Regionálne osvetové strediská využívali na podporu dostupnosti kultúry pre všetky skupiny detí **okrem vlastných rozpočtových prostriedkov** i **Dotačný systém** MK SR – v podprograme Nehmotné kultúrne dedičstvo a kultúrno-osvetová činnosť, ďalej využívali **grantový systém** MV SR RVPK a Úradu vlády.

(TTSK) Aj Trnavský samosprávny kraj plní cieľ prostredníctvom financovania 18 organizácií vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. Okrem toho v roku 2015 v rámci dotačného systému TTSK bolo podporených 97 projektov v sume 22 500 € v programe pre mládež, 12 projektov v sume 2 800 € v oblasti kultúry a 89 projektov v sume 22 500 € v oblasti športových aktivít.

2.6. Efektívne využívanie relevantných investičných priorít operačných programov nového programového obdobia pre roky 2014-2020 pre posilnenie ochrany a podpory práv detí

Spôsob plnenia: V novom programovom období vytvoriť podmienky na realizovanie aktivít, ktorých súčasťou bude i oblasť práv dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: príslušný RO

Spoluzodpovedný gestor: ÚV SR (Centrálny koordinačný orgán)

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MDVRR SR, MŽP SR, územná samospráva

Indikátor: počet projektov podporených v novom programovom období a rozsah finančnej alokácie; počet detí a mladých ľudí zapojených do podporených projektov

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Schválením Partnerskej dohody Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020 Európskou komisiou bola na národnej úrovni zadefinovaná stratégia a priority pre efektívne a účinné využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 - 2020. V rámci národnej priority „Rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce“

¹⁴ v zmysle Všeobecne záväzného nariadenia Nitrianskeho samosprávneho kraja o poskytovaní dotácií z rozpočtu Nitrianskeho samosprávneho kraja na podporu kultúry a športu č. 2/2014 v znení neskoršej zmeny

je zahrnuté i posilnenie ochrany a podpory práv dieťaťa, čo sa bude dosahovať prostredníctvom napĺňania vybraných tematických cieľov 8, 9 a 10. V porovnaní s predchádzajúcim odpočtom za rok 2014 došlo k zmene niektorých parametrov:

- v tematickom celi 8: Podpora udržateľnosti a kvality zamestnanosti a mobility pracovnej sily - investície ESF sa využijú aj na zvýšenie opatrení na kvalitné, udržateľné a cenovo dostupné riešenia v oblasti starostlivosti o deti do veku troch rokov.
- v tematickom celi 10: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, ako aj zručností a celoživotného vzdelávania – investície z ESF a EFRR sa zamerajú na zvyšovanie uplatnenia modelu inkluzívneho vzdelávania v školách, zavedenie prvkov duálneho školstva do systému odborného vzdelávania a prípravy, vrátane zvyšovania účasti žiakov na praktickom vzdelávaní, zlepšenia podpory vzdelávania študentov, zvýšenia kvality a dostupnosti predprimárneho, základného a odborného vzdelávania.

Napĺňanie uvedených tematických cieľov je predmetom najmä operačného programu Ľudské zdroje (ďalej „OP ĽZ“) ako aj vybraných prioritných osí Integrovaného regionálneho operačného programu (ďalej „IROP“) na programové obdobie 2014 – 2020. Podpora je smerovaná do **oblasti zamestnanosti** (prioritná os č. 2 – Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí, prioritná os č. 3 - Zamestnanosť, OP ĽZ; prioritná os č. 3 - Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch, IROP), **sociálneho začlenenia** (prioritná os č. 4 - Sociálne začlenenie, OP ĽZ; prioritná os č. 2 - Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám, IROP), **vzdelávania** (prioritná os č. 1 - Vzdelávanie, OP ĽZ; prioritná os č. 2 - Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám, IROP) a **integrácie marginalizovaných rómskych komunít** (prioritná os č. 5 - Integrácia marginalizovaných rómskych komunít a prioritná os č. 6 - Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít, OP ĽZ) na regionálnej i miestnej úrovni.

Čiastkový cieľ smeruje k vytváraniu podmienok v novom programovom období na realizáciu aktivít, ktorých súčasťou bude aj oblasť práv dieťaťa – viacero národných projektov, ktoré sú relevantné v tomto kontexte, však vychádza zo skúseností či priamo nadväzuje na aktivity realizované v rámci národných projektov predchádzajúceho programového obdobia. V záujme kontinuity a uľahčenia sledovania napĺňania stanoveného indikátora plnenia cieľa tu uvádzame prehľad národných projektov ukončených v priebehu roka 2015, ktoré priamo alebo nepriamo pozitívne ovplyvnili cieľovú skupinu detí a boli implementované ešte ako súčasť predchádzajúceho programového obdobia.

- **Národný projekt Rodina a práca (1/2015 – 12/2015), OP ZSaI**

Cieľ: Zosúladenie pracovného a rodinného života, podpora zamestnanosti žien s deťmi vo veku najmä do 6 rokov prostredníctvom podpory flexibilných foriem práce, expertná podpora vytvárania podmienok pre zosúladenie rodiny a práce pre rodičov u zamestnávateľov.

Počet účastníkov: 1406, z toho mládež (15 – 24 rokov) - 42

Celkové čerpanie/Celková zazmluvnená suma: 5 902 216,73 EUR / 22 959 999,98 EUR

- **Národný projekt Komunitné centrá (9/2013 – 11/2015), OP ZSaI**

Cieľ: Podpora sociálnej inklúzie a pozitívnych zmien v komunitách s dôrazom na MRK prostredníctvom rozvoja komunitnej práce v komunitných centrách

Počet osôb sociálne vylúčených alebo ohrozených sociálnym vylúčením, ktorým sú poskytované služby v komunitných centrách prispievajúce k ich sociálnemu začleňovaniu: 30 724¹⁵

Celkové čerpanie/Celková zazmluvnená suma: 5 048 448,03 EUR / 17 173 241,64 EUR

- **Národný projekt Terénna sociálna práca (1/2012 – 12/2015), OP ZSaI**

Cieľ: Podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom zvyšovania dostupnosti, kvality a efektivity služieb starostlivosti pre osoby ohrozené sociálnym vylúčením alebo vylúčené osoby so zameraním na zvyšovanie ich zamestnateľnosti

Počet osôb cieľovej skupiny zapojených do podporených projektov – 93 734¹⁶

Celkové čerpanie/Celková zazmluvnená suma: 25 159 443,2 EUR / 29 999 999,46 EUR

- **Národný projekt Pilotná podpora zvyšovania efektivity poskytovania dávok a výkonu opatrení SPODaSK v rodinnom prostredí (2/2014 – 11/2015), OP ZSaI**

Cieľ: Podpora sociálnej práce s klientmi, zvýšenie efektivity a adresnosti poskytovania služby a skvalitnenie výkonu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v rodinnom prostredí.

Počet osôb cieľovej skupiny zapojených do podporených projektov – 83 050, z toho deti/mládež 31 370

Celkové čerpanie/Celková zazmluvnená suma: 6 155 062,67 EUR / 8 039 441,00 EUR

Nižšie uvádzame národné projekty, ktoré boli zazmluvnené v roku 2015 už ako súčasť nového programového obdobia (pozn. zazmluvňovanie národných projektov pokračuje aj v roku 2016)

- **Národný projekt Terénna sociálna práca v obciach I. (12/2015-9/2019), OPLZ**

Cieľ: Zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb na živote v spoločnosti prostredníctvom systematickej podpory a podpory inovácií terénnej sociálnej práce.

Aktivita: Podpora zefektívnenia súčasných a zavedenia nových nástrojov s cieľom zvýšenia aktivity ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením

Plánovaný počet neaktívnych mladých ľudí do 29 rokov – 990

Plánovaný počet osôb, ktoré využili nové, inovatívne služby alebo opatrenia na vykonávanie služieb sociálneho začlenenia – 40 800

Celková zazmluvnená suma: 29 340 353,16 EUR

V roku 2012 bolo v Slovenskej republike **v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia** 1 108 965 obyvateľov (20,5% z celkového počtu obyvateľov). Najviac ohrozené sú **neúplné rodiny s deťmi, viacpočetné rodiny s viac ako 3 deťmi, jednotlivci a skupiny ohrozené diskrimináciou, chudobou alebo sociálnym vylúčením** (napr. aj ľudia bez domova). Mieru tohto rizika ovplyvňuje miera nezamestnanosti, resp. dlhodobej nezamestnanosti, čo spôsobuje tzv. pascu chudoby a vedie k jej pretrvávaniu. Zlepšenie možnosti prístupu na trh práce a prístupu k službám ľudí ohrozených rizikom chudoby alebo sociálnym vylúčením je možné zavedením nástrojov priamej podpory, ako aj zvyšovaním dostupnosti a kvality služieb. Jednou z takýchto aktivít je aj terénna sociálna práca. Na základe doterajších skúseností z dobrej praxe na národnej a nadnárodnej úrovni je terénna sociálna práca v prirodzenom prostredí obyvateľov efektívnym nástrojom na podporu sociálnej inklúzie a

¹⁵ počet detí sa nesleduje, dieťa je evidované v spise rodiča

¹⁶ detto

zvyšovanie zamestnateľnosti vylúčených a viacnásobne marginalizovaných skupín obyvateľstva a to v dlhodobom meradle.

- **Národný projekt Podpora vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni (12/2015-9/2019), OPLZ**

Cieľ: Podpora rozvoja poskytovateľov vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni, ktorí budú poskytovať dostupné, štandardizované odborné činnosti, ďalšie činnosti a aktivity realizované v oblasti podpory sociálnej inklúzie osôb v nepriaznivej sociálnej situácie, ohrozených sociálnym vylúčením alebo s obmedzenou schopnosťou sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy.

Aktivita: Podpora zefektívnenia súčasných a zavedenia nových nástrojov s cieľom zvýšiť aktivity ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením

Plánovaný počet neaktívnych mladých ľudí do 29 rokov – 983

Plánovaný počet osôb, ktoré využili nové, inovatívne služby alebo opatrenia na vykonávanie služieb sociálneho začlenenia - 51 775

Celková zazmluvnená suma: 20 915 000 EUR

V rámci národného projektu budú podporené sociálne služby krízovej intervencie poskytované prostredníctvom zariadenia sociálnej služby v kombinácii s terénnou formou sociálnej služby prostredníctvom terénneho programu. Poskytovanie ambulantnej sociálnej služby je pre účely národného projektu povinné. Do národného projektu sa budú môcť zapojiť už len poskytovatelia, ktorí budú poskytovať služby krízovej intervencie na základe zápisu do registra poskytovateľov sociálnych služieb, čím sa zabezpečí **štandardizácia výkonu poskytovaných odborných činností a aktivít podporených sociálnych služieb krízovej intervencie**. Rozšírením poskytovaných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni (budú sa podporovať služby komunitné centrá, nízkoprahové denné centrum, nízkoprahové sociálne služby pre deti a rodinu) sa rozšíri cieľová skupina, ktorej sú poskytované služby krízovej intervencie na komunitnej úrovni.

- **Národný projekt Príspevok na starostlivosť o dieťa vo viac rozvinutom regióne (1/2015 – 12/2022), OPLZ**

Cieľ: Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života, zlepšenie prístupu k cenovo dostupným službám starostlivosti o dieťa do troch rokov veku, zlepšenie príjmovej situácie rodín a zlepšenie zamestnanosti najmä žien starajúcich sa o dieťa do troch rokov.

Aktivita: Podpora zosúladovania rodinného a pracovného života poskytovaním príspevku na starostlivosť o dieťa do veku 3 rokov.

Plánovaný počet rodičov, ktorým bol poskytnutý príspevok na starostlivosť o dieťa a sú šesť mesiacov po odchode zamestnaní, a to aj samostatne zárobkovo činní – 5 198

Plánovaný počet rodičov starajúcich sa o dieťa/deti do 3 rokov – 6 930

Celková zazmluvnená suma: 30 000 000,00 EUR

Rastúce životné náklady domácností ako aj rastúce náklady poskytovateľov služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku zdôrazňujú význam poskytovania príspevku. Príspevok na starostlivosť o dieťa umožní rodičom ľahší návrat do zamestnania a udržanie si svojich pracovných schopností, zručností a lepšieho uplatnenia sa na trhu práce. Predpokladá sa, že dôjde k vybudovaniu viacerých zariadení služieb starostlivosti o dieťa do

troch rokov veku a tým aj zvýšenia kapacít a zároveň sa očakáva zvýšenie efektívnosti príspevku na starostlivosť o dieťa zjednodušením mechanizmov poskytovania podpory.

Národný projekt Zdravé komunity, ktorý bol realizovaný v období 10/2014 - 12/2015 bol podporený MPSVR SR prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu z **Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia**, formou nenávratného finančného príspevku v hodnote 3 289 257,25 eur. Cieľom projektu bola podpora zdravia príslušníkov rómskych komunít prostredníctvom aktivít *asistentov a koordinátorov osvetu zdravia*, ktorí okrem osvetových aktivít priamo v komunite plnili funkciu pomáhajúcej profesie pre lekárov prvého kontaktu, regionálne úrady verejného zdravotníctva a záchranú zdravotnú službu (premostenie sociálnej bariéry medzi systémom zdravotnej starostlivosti a verejného zdravia a rómskou komunitou). Prijímateľom nenávratného finančného príspevku a hlavným koordinátorom projektu bolo MZ SR. Partnerom projektu a výkonnou zložkou v teréne bola nezisková organizácia Zdravé komunity n. o.¹⁷.

Prostredníctvom projektu boli dosiahnuté nasledovné základné výstupy: 67 639 podporených klientov, 370 470 individuálnych a 31 166 skupinových intervencií, spolupráca s viac ako 750 všeobecnými lekármi pre dospelých a všeobecnými lekármi pre deti a dorast. Ako významné sekundárne efekty možno uviesť 25% dobrovoľné zvyšovanie kvalifikácie terénnych zamestnancov projektu (stredné odborné školy a pod.), pozitívny príklad pre ďalších obyvateľov segregovaných komunít, budovanie lídrov, sociálne sieťovanie a množstvo pozitívnych reportáží v médiách prostredníctvom ktorých sa postupne darí angažovať verejnosť a destigmatizovať komunitu.

Fond pre azyl, migráciu a integráciu sa zameriava na maloleté osoby v rámci jednotlivých špecifických cieľov v nasledovných oblastiach: špecifický cieľ 1 – Azyl (zabezpečenie povinnej školskej dochádzky), špecifický cieľ 2 – Legálna migrácia/Integrácia (zabezpečenie prístupu k vzdelaniu maloletých osôb, integračné poradenstvo pre maloletých bez sprievodu a poskytovanie právnej pomoci maloletým bez sprievodu) a špecifický cieľ 3 – Návrat (zabezpečenie prístupu k vzdelaniu maloletých osôb). Ostatné typy pomoci v rámci jednotlivých špecifických cieľov sú poskytované príslušnej cieľovej skupine bez rozlíšenia veku. V období kalendárneho roka 2015 bola uvedená pomoc poskytovaná od 1. decembra 2015 v rámci špecifického cieľa 1 (projekt Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR implementovaný Slovenskou humanitnou radou v partnerstve s obcou Rovné), od 1. decembra 2015 v rámci špecifického cieľa 2 (projekt Rafael III realizovaný Slovenskou katolíckou charitou a projekt Právna poradňa pre pobyt a občianstvo 6 implementovaný Ligou za ľudské práva) a od 15. novembra 2015 v rámci špecifického cieľa 3 (projekt KOMPAS realizovaný Slovenskou humanitnou radou). Realizácia projektu Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza VIII) prijímateľa

¹⁷ Zdravé komunity n. o. je organizácia založená MZ SR s cieľom udržať a rozvíjať zdravie znevýhodnených skupín. Organizácia bola založená v spolupráci s Platformou na podporu zdravia znevýhodnených skupín, ktorá je dominantným subjektom s niekoľkoročnými skúsenosťami s realizáciou aktivít osvetu zdravia v znevýhodnených komunitách. MZ SR však plní kľúčovú úlohu prostredníctvom dominantného postavenia v štruktúrach správnej rady organizácie. Spojenie ústredného orgánu štátnej správy ako kompetenčne zodpovedného subjektu (a tiež subjektu, ktorý má vlastné skúsenosti s realizáciou aktivít osvetu zdravia v teréne) a mimovládnej organizácie, ktorá disponuje v teréne overeným know-how je jedným z unikátnych a inovatívnych prvkov tohto projektu. Zdravé komunity n. o. aktuálne zamestnáva 251 zamestnancov v teréne (23 koordinátorov a 228 asistentov) a ďalším unikátnym prvkom projektu, bolo že boli vyberaní ľudia priamo z marginalizovaných komunít (z dlhodobozamestnaných Rómov sa stala kvalifikovaná pracovná sila).

Medzinárodná organizácia pre migráciu v rámci špecifického cieľa 2 začala mimo sledovaného obdobia, t.j. 1. januára 2016.

V súvislosti s implementáciou jednotlivých opatrení Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike (ďalej len „Cyklostratégia“) boli Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v spolupráci s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky spracované základné podmienky a požiadavky pre zabezpečenie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky, v novom programovom období 2014-2020 formou možnosti čerpania nenávratnej finančnej pomoci prostredníctvom operačných programov **Integrovaný regionálny operačný program, Program rozvoja vidieka a Operačný program cezhraničnej spolupráce**.

Aktivity zahrnuté v **operačnom programe Kvalita životného prostredia** sú prioritne zamerané na plnenie požiadaviek a záväzkov vyplývajúcich z koncepcných dokumentov a príslušných právnych predpisov EÚ v oblasti ochrany životného prostredia (tzv. *environmentálne acquis*). Z uvedeného dôvodu je podpora smerovaná predovšetkým do investícií v oblasti budovania a skvalitňovania infraštruktúry životného prostredia. Keďže podporované aktivity nezahŕňajú aktivity, ktorých súčasťou je oblasť práv dieťaťa, **v rámci operačného programu Kvalita životného prostredia** nie je možné sledovať ukazovateľ „počet detí a mladých ľudí zapojených do podporených projektov“.

(NSK) **Problematiku tematických cieľov č. 9. a 10 Partnerskej dohody na úrovni NSK** kombinuje strategická priorita 2 – Zlepšenie prístupu k efektívnym a kvalitnejším verejným službám v Nitrianskom kraji a v mestskej funkčnej oblasti mesta Nitra pripravovanej Regionálnej integrovanej územnej stratégie Nitrianskeho kraja na roky 2014 – 2020 (ďalej len „RIÚS NK“). Intervencie podporené v RIÚS NK v rámci dvoch tematických cieľov:

Investičná priorita 2.1 **Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry**, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné. **Oblasť posilnenia ochrany a podpory práv detí prostredníctvom ukazovateľov na úrovni RIÚS nie je explicitne sledovaná**, avšak opatrenia sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately detí sú súčasťou strategickkej priority 2, predovšetkým Špecifického cieľa 2.1.1 - Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni. V RIÚS je tiež definovaný merateľný ukazovateľ: R0091 Podiel osôb (detí so zdravotným postihnutím, občanov so zdravotným postihnutím, občanov v nepriaznivej sociálnej situácii, seniorov), ktorým je poskytovaná sociálna služba na komunitnej úrovni na celkovom počte osôb, ktorým je sociálna služba poskytovaná, O0140 Počet zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku – detských jasí, O0221 Kapacita podporených zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku, O0221 Kapacita podporených zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku.

Investičná priorita 2.2 - **Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania** prostredníctvom vývoja vzdelávacej a

výcvikovej infraštruktúry budú mať pozitívny vplyv na rozvoj kvality života a ľudských zdrojov. Cieľovou skupinou investičnej priority sú deti, žiaci v procese vzdelávania a odbornej prípravy a osoby zúčastnené na celoživotnom vzdelávaní. Investičná priorita je prednostne zameraná na investície do skvalitnenie výchovno vzdelávacieho procesu - zlepšenie materiálo-technického vybavenia MŠ, ZŠ a SŠ, ako aj na investície do zlepšenia tepelno-technických vlastností budov. **V rámci tejto priority sa prioritne nesleduje problematika práv dieťaťa.**

*2.7. Posilnenie systému zberu súhrnných údajov ako základu pre hodnotenie pokroku dosiahnutého pri realizácii práv dieťaťa

Spôsob plnenia: Vypracovanie/zosúladienie rezortného systému metód zberu a analýzy údajov o deťoch s požiadavkami Výboru OSN pre práva dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Koordinátor: Výbor pre deti a mládež

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR

Spoluzodpovedný gestor: ŠÚ SR

Spolupracujúce subjekty: PS RVLPNMRR, ÚSVRK, ÚSVNM, územná samospráva

Indikátor: rezortné návrhy systému metód zberu a analýzy údajov o deťoch zosúladiené s požiadavkami Výboru OSN pre práva dieťaťa

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Plnenie uvedeného cieľa malo byť v zmysle záverov z predchádzajúceho odpočtového obdobia koordinované s prípravou komplexnej analýzy stavu uplatňovania a ochrany ľudských práv v SR vrátane inštitucionálnych mechanizmov. V znení súvisiaceho uznesenia vlády SR č. 71 z 18. februára 2015, však došlo k posunu plnenia tejto úlohy oproti pôvodne plánovanému septembru 2015 na marec 2016. Z uvedeného dôvodu sa navrhuje aktualizácia termínu plnenia cieľa 2.7. Viaceré rezorty však aj v priebehu roka 2015 iniciatívne pristúpili k úprave rezortného systému metód zberu a analýzy údajov o deťoch v záujme jeho zosúladienia s požiadavkami Výboru OSN pre práva dieťaťa.

Rezortná štatistika MS SR je **výberom najdôležitejších údajov o priebehu a výsledku súdneho konania**. Zdrojom údajov sú právoplatné rozhodnutia a súdne registre, z ktorých sa podstatné informácie o každej právoplatne vybavenej veci vyznačujú do vstupného dokladu, ktorým je štatistický list. Obsah sledovaných štatistických údajov je definovaný Smernicou Ministerstva spravodlivosti SR o súdnej štatistike.

Vo veciach, o ktorých sa koná a rozhoduje v trestnom konaní, o každej právoplatne odsúdenej osobe samostatne – t. z. aj **o mladistvom odsúdenom** – sa vyhotoví **trestný štatistický list**. Z obsahu štatistického listu je možné zistiť informáciu o veku, pohlaví, národnosti, resp. štátnej príslušnosti odsúdeného mladistvého, vzdelaní, o druhu a dĺžke jemu uložených trestov, o osobitných dôvodoch spáchania trestného činu, o osobitných motívoch trestnej činnosti podľa § 140 Tr. zákona, detailný prehľad spáchaných skutkov (podľa paragrafov, odsekov a písmen Tr. zákona). Predmetom štatistického zisťovania je aj osobitne sledované zameranie trestných činov – o.i. útok na dieťa do 18 rokov veku. Ak bol

mladistvý poškodenou osobou, sledovaným údajom je jeho pohlavie, vek, formy týrania (fyzické, psychické, ekonomické a kombinované), vzťah obžalovaného k poškodenému, národnosť a štátna príslušnosť. **O mladistvých ako svedkoch a mladistvých so zdravotným postihnutím sa štatistika nevedie.**

V občianskoprávných veciach starostlivosti o maloletých sa rozhoduje o nárokoch maloletých a právnych vzťahoch s tým súvisiacich, ktoré **sú štatisticky zoskupené do týchto skupín**: rodičovské práva a povinnosti; náhradná starostlivosť; poručníctvo a opatrovníctvo; povolenie uzavrieť manželstvo; meno a priezvisko dieťaťa; výživné; určenie rodičovstva a osvojenie; záujem maloletého dieťaťa (od 1. januára 2016 je doplnený číselník druhov nárokov pre štatistický list „O“); návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní (od 1. januára 2016 je doplnený číselník druhov nárokov pre štatistický list „O“).

Konkrétny druh práva sa do štatistického listu zapíše podľa číselníka druhov práv, definovaného Smernicou Ministerstva spravodlivosti SR o súdnej štatistike.

V Hláseniach o rozvode, ktoré sa vyhotovujú vo veciach rozvodu manželstva a vo veciach vyhlásenia manželstva za neplatné, sa eviduje **počet rozvodov s maloletými deťmi**.

Novelou vyhlášky MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov (z.č.449/2015 Z. z.), upravilo MS SR s účinnosťou od 1. januára 2016 **zapisovanie návrhov v nových typoch konaní**, ktoré boli zavedené do právneho poriadku zákonom č. 175/2015 Z. z. (pozri tiež plnenie čiastkového cieľa 2.1.). Na základe navrhovaných novelizačných modifikácií sa v rámci štatistického sledovania posilní základné kritérium najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa.

Zabezpečenie plnej funkcionality informačného systému migrácia a medzinárodná ochrana (Migra), v rámci ktorého sú spracúvané štatistické údaje ohľadne maloletých žiadateľov o azyl, detí prichádzajúcich v sprievode rodičov, ako aj maloletých bez sprievodu, sa predpokladá v roku 2017. MÚ MV SR predložil všetky podklady týkajúce sa doplnenia funkcií informačného systému MIGRA, analýzu existujúcich požiadaviek na úpravu a doplnenie IS MIGRA, prípravy a vytvorenie technickej a funkčnej špecifikácie IS MIGRA sekcii informatiky, telekomunikácií a bezpečnosti MV SR, ktorá má podľa požiadaviek existujúci systém MIGRA doplniť.

Splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny alebo osoba poverená plnením úloh splnomocnenca v zmysle čl. 4 svojho štatútu každoročne predkladá vláde SR *Správu o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín*. Predmetná správa bola za rok 2014 schválená vládou SR 27. mája 2015 uznesením č. 281/2015. Správa **v časti Výchova a vzdelávanie príslušníkov národnostných menšín** poskytuje informácie a dáta aj v oblasti výchovy a vzdelávania detí a žiakov patriacich k národnostným menšinám. Uvedená časť obsahuje analýzu dát poskytnutých rezortom školstva.

ÚSVRK pri realizácii celkového monitorovacieho systému vychádza z právneho poriadku Slovenskej republiky, ktorý **neumožňuje spracovanie dát na etnickom princípe**. Všeobecný systém bez etnického princípu monitorovania ohrozených detí je v pôsobnosti Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. ÚSVRK vypracoval *metodický dokument monitorovania a*

hodnotenia Stratégie pre integráciu Rómov do roku 2020, ktorý predstavuje jednotný proces, zásady a postupy monitorovania, podávania správ a informácií o stave a pokroku plnenia cieľov v oblasti integrácie Rómov a hodnotenia ich vplyvu pre účely úpravy resp. prípadného prehodnotenia stratégie. Metodický dokument vychádza zo súboru ukazovateľov spracúvaných Agentúrou Európskej únie pre základné práva. Monitorovanie plnenia stratégie bude prebiehať formou:

- a) **výročnej monitorovacej správy**, ktorá okrem popisu kľúčových informácií týkajúcich sa stratégie bude obsahovať prehľad vecnej a finančnej implementácie cieľov, opatrení a aktivít v predefinovanej, unifikovanej forme – v tabuľke.
- b) **pravidelného podávania informácií oficiálnej platforme pre monitorovanie a hodnotenie stratégie**, ktorá bola zriadená s cieľom zabezpečiť dialóg v spolupráci s hlavnými partnermi t.j. subjektmi štátnej správy, zástupcami regionálnej a miestnej samosprávy, akademickej obce a v neposlednom rade rómskou občianskou spoločnosťou.

Kľúčovým nástrojom procesu monitorovania a hodnotenia bude **7-ročný národný projekt „Monitorovanie a hodnotenie politík zameraných na sociálne začleňovanie marginalizovanej rómskej populácie“**, ktorý bude implementovaný ÚSVRK z prostriedkov ESF OPLZ, prioritnej osi Integrácia marginalizovaných rómskych komunít (PO5).

Prehľad štatistických zdrojov rezortu vnútra uvedený v predchádzajúcich odpočtoch zostáva aktuálny. Prehľady žiadostí o azyl a vydaných rozhodnutí v I. stupni sú zverejnené na internetovej stránke MV SR¹⁸. V rokoch 2011 - 2013 MV SR realizovalo projekt s názvom **„Prevencia a rozšírený harmonizovaný systém zberu dát o obchodovaní s ľuďmi“**. Na základe tohto projektu dňa 22. apríla 2013 vydal minister vnútra Nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č.66/2013 o používaní informačného systému Obchodovanie s ľuďmi (IS OsL), ktoré ustanovuje postupy na prevádzku IS OsL. Systém začal fungovať 1. mája 2013. Prístup do IS OsL majú len autorizovaní používatelia MV SR. Gestorom systému je IC MV SR. Štatistické údaje sú v systéme rozdelené podľa viacerých kritérií, vrátane rozdelenia podľa pohlavia, veku, krajiny pôvodu a / alebo miesta a formy vykorisťovania. Nachádzajú sa tam takisto informácie o páchateloch a trestných konaniach začatých v prípadoch obchodovania s ľuďmi s možnosťou porovnávania údajov o obetiach a obchodníkoch. Do IS OsL majú zabezpečený prístup aj príslušníci PZ, ktorí vyšetrujú prípady obchodovania s ľuďmi. Vyšetrovatelia prípadov obchodovania s ľuďmi vkladajú do IS OsL informácie o prípadoch, páchateloch a obetiach obchodovania s ľuďmi po vznesení obvinenia podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku. Od roku 2014 spracováva gestor IS OsL na základe štatistických údajov vložených do tohto systému štatistické prehľady o trestnom čine obchodovania s ľuďmi, ktoré sú zverejnené na internetovej stránke MV SR¹⁹.

Štatistický úrad SR získava, spracúva a pravidelne zverejňuje na svojom webovom sídle údaje a informácie z demografie a sociálnych štatistík, ktorých neodmysliteľnou súčasťou sú aj údaje o vekových skupinách obyvateľov, na ktoré sa vzťahuje Národný akčný plán pre deti na roky 2013 – 2017. Prehľad štatistických zdrojov uvedený v predchádzajúcich odpočtoch zostáva aktuálny. V roku 2015 vydal Štatistický úrad SR ďalšie publikácie, ktoré obsahujú údaje o deťoch, okrem iného aj:

¹⁸ <http://www.minv.sk/?statistiky-20>

¹⁹ http://www.minv.sk/?statistika_obchodovanie_s_ludmi

- **EU SILC Vývoj chudoby a životných podmienok v SR 2009 – 2014**²⁰ – podrobná analýza údajov z výberového zisťovania EU SILC poskytuje kvalifikovaný podklad na hodnotenie sociálnej situácie domácností a osôb (vrátane vybraných kategórií detí) na Slovensku v rokoch 2009 až 2014.
- **Vekové zloženie obyvateľstva SR v roku 2014**²¹ – definitívne údaje o vekovom zložení obyvateľstva SR podľa pohlavia v roku 2014 členené podľa jednotiek veku a päťročných vekových skupín.
- **Štatistika v súvislostiach: Hlavné trendy populačného vývoja v SR v roku 2014**²² – prehľad najnovších trendov v sobášnosti, rozvodovosti, pôrodnosti, plodnosti, potratovosti, úmrtnosti, sťahovaní a v demografických štruktúrach obyvateľstva v SR.
- **Štatistika v súvislostiach: Hlavné trendy populačného vývoja v regiónoch v roku 2014**²³ – prehľad najnovších trendov v sobášnosti, rozvodovosti, pôrodnosti, plodnosti, potratovosti, úmrtnosti, sťahovaní a v demografických štruktúrach obyvateľstva v krajoch SR.
- **Štatistika v súvislostiach: Rodinné správanie populácie Slovenska**²⁴ – analytická publikácia zameraná na rodinné štruktúry obyvateľstva a procesy sobášnosti a rozvodovosti, ktoré ich priamo ovplyvňujú. Publikácia ponúka komplexný pohľad s dôrazom na vývojové trendy, analyzuje príčiny, súvislosti a dôsledky súčasného stavu.
- **Štatistika v súvislostiach: Hlavné trendy populačného vývoja v SR a ich medzinárodné porovnanie**²⁵ – trendy populačného vývoja v krajinách EÚ a ich porovnanie s vývojovými trendmi sobášnosti, rozvodovosti, pôrodnosti, plodnosti, potratovosti, úmrtnosti a sťahovania v SR

*2.8. Zlepšenie povedomia a informovanosti o Dohovore o právach dieťaťa medzi tvorcami politik

Spôsob plnenia: Iniciovanie tradície "Dňa práv dieťaťa" v Národnej rade Slovenskej republiky

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016 a nasl.

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: MVO, médiá, poslanci NR SR a regionálnych a miestnych územných samospráv

Indikátor: uskutočnenie tematického dňa v NR SR s cieľom priblížiť výklad princípov Dohovoru ako i rôznych oblastí v agende detí

²⁰ <http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/5dc12087-599f-445d-aafd-5c326478179f>

²¹ <http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/96e29639-fb58-4e30-8428-924b6ae85520>

²² <http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/0c0355d8-6148-40af-b7da-81df25041482>

²³ <http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/d612ff78-e04e-46aa-8a94-251327985650>

²⁴ <http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/267da3c2-0a16-4596-a887-5d39a9f0159d>

²⁵ <http://slovak.statistics.sk:80/wps/portal?urile=wcm:path:/Obsah-SK/Publikacie/vsetkyPublikacie/900b3135-006a-43d1-9a20-e67bf61ccdba>

*2.9. Zvýšenie záujmu a znalostí o Dohovore o právach dieťaťa, jeho opčných protokoloch a pochopenia všetkých jeho ustanovení a princípov dospelými a deťmi

Spôsob plnenia: Tvorba programu, cieľom ktorého je šírenie informácií pre implementáciu Dohovoru medzi deťmi a rodičmi, občianskou spoločnosťou a všetkými sektormi a stupňami štátnej správy prostredníctvom osvetových aktivít, školení a odborných seminárov pre odborníkov pracujúcich s deťmi a podpora realizácie obdobných osvetových aktivít a školení pre miestnych poslancov regionálnych a miestnych územných samospráv

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spoluzodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MK SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MVO

Indikátor: základné rámce komplexného programu rozširovania informácií o dohovore zameraného na porozumenie všetkých ustanovení dohovoru dospelými a deťmi

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Výbor pre deti a mládež v roku 2015 nenaplnil rolu gestora úlohy a neinicioval vytvorenie komplexného programu rozširovania informácií o dohovore zameraného na porozumenie všetkých ustanovení dohovoru dospelými a deťmi. Napĺňanie cieľa sa realizuje primárne samostatnými iniciatívami, spravidla formou finančnej podpory pre rôzne projekty. Vzhľadom na ambíciu vytvorenia komplexného programu, ktorý by zohľadňoval všetky ustanovenia Dohovoru a využíval by rôzne nástroje, je opodstatnená potreba prehodnotenia pôvodného časového harmonogramu a jeho rozfázovanie do viacerých krokov. Z uvedeného dôvodu sa navrhuje, aby časový harmonogram do roku 2017 zahŕňal len stanovenie základných rámcov s perspektívou dopracovania a implementácie v nadväzujúcom období. V ďalšom prehľade uvádzame výber realizovaných projektov, ktoré korešpondujú s cieľom úlohy a ktoré budú slúžiť ako dobrá prax pre rozpracovanie úlohy.

MŠVVŠ SR v roku 2015 finančne podporilo rozvojové projekty v rámci Výzvy „**Zdravie a bezpečnosti v školách 2015**“, v rámci ktorých boli podporené aj projekty škôl, ktoré sa zapojili do programu UNICEF „**Škola priateľská deťom**“. Projekt má za cieľ podporiť a zvýšiť informovanosť detí a žiakov o Dohovore a zážitkovými formami zlepšiť atmosféru v školách v zmysle demokratizácie a podpory participácie detí na živote školy. Program **Škola priateľská k deťom** bol odporúčaný MŠVVŠ SR v Pedagogicko-organizačných pokynoch na školský rok 2015/2016. Program je súčasťou medzinárodného programu UNICEF a siete škôl označených logom Škola priateľská k deťom. Cieľom programu UNICEF je vytvoriť v školách také prostredie, v ktorom sa každé dieťa cíti bezpečne, dobre, sebaisto a do ktorého chodí s radosťou. Práva dieťaťa sú v centre záujmu programu, kľúčové sú participácia, rešpekt, zodpovednosť. Škola priateľská k deťom nielen učí o právach dieťaťa, ale nimi aj žije. Nastavuje rámec fungovania medzi deťmi, pedagógmi a rodičmi. Ministerstvo podporilo i projekt Slovenského výboru pre UNICEF, ktorého hlavným cieľom bolo posilnenie nástrojov na začlenenie detí do rozhodovacích procesov na školách. **Podľa UNICEF-u, miera implementácie Dohovoru o právach dieťaťa do praxe rastie.** Napriek tomu, stále vníma zavádzané mechanizmy a nástroje ako nedostatočné a formálne. A preto chcelo svojim projektom pomôcť vybraným školám v SR identifikovať problémy v ich školskej komunite a

vytvoriť vhodné metódy na ich odstránenie - zapájaním detí ako aktérov riešenia problémov, nie len ako pasívnych prijímateľov rozhodnutí.

V súlade s odporúčaním na šírenie informácií o Dohovore a Opčných protokolom Dohovoru MŠVVŠ SR v spolupráci so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva a Štátnou školskou inšpekciou zrealizovali jednodňový odborný seminár pre odborných zamestnancov rezortu školstva so zameraním na ochranu práv detí v školách a zvýšenie bezpečnosti školského prostredia a prevencie negatívnych javov pod názvom **Ochrana práv detí - Bezpečnosť školského prostredia a prevencia násilia páchaného na deťoch**. Seminár sa uskutočnil dňa 14. decembra 2015 pre vyše 40 účastníkov – zástupcov ŠŠI, OŠ OÚ, CPPPaP z celého Slovenska.

Problematikou Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch a detských vojakov sa rezort ministerstva obrany zaoberá v kontexte humanitárneho práva (lektorská činnosť na rozličných úrovniach v rámci rezortu, podkladové materiály pri vyhodnocovaní dotazníkov v pôsobnosti OBSE, Červeného kríža, resp. v rozhovoroch s deťmi v rámci akcií orientovaných na vzťahy rezortu ministerstva obrany s verejnosťou (Posádkový Deň detí v Prešove, Deň otvorených dverí MO SR).

MV SR spolupracuje s rôznymi medzinárodnými organizáciami, napr. s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM), UNHCR a ďalšími, pričom podľa potreby poskytuje súčinnosť v rámci problematiky a svojej vecnej pôsobnosti. MV SR taktiež realizuje školiace aktivity, preventívne a osvetové kampane ako aj vydávanie propagačných materiálov (zborníky, metodické pomôcky, brožúry, letáky a pod.) s cieľom zvýšiť povedomie predovšetkým v súvislosti s problematikou Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii, a to najmä prostredníctvom IC MV SR.

V spolupráci s Linkou detskej istoty, n. o. pripravila BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti, v roku 2015 projekt nazvaný **Dobrá správa – máme práva**. Rovnomenná výstava bola v BIBIANE otvorená 24. marca **pri príležitosti 25. výročia podpísania medzinárodného Dohovoru o právach dieťaťa** a pri príležitosti 20 rokov nepretržitého fungovania Linky detskej istoty. Deti sa tu zábavnou a hravou formou dozvedeli viac o svojich právach, získali odpovede na mnohé otázky, ako aj informácie o Linke detskej istoty. Aktivity boli spojené s ukázkami volania na bezplatnú anonymnú LINKU 116 111, ktorá je nonstop dostupná pre deti z celého Slovenska. Súčasťou projektu boli ako sprievodné podujatia pripravené 2 interaktívne divadelné predstavenia pod spoločným názvom Deti deťom:

- pri realizácii predstavenia Detské Práva – Etudy pomáhali aj detskí výtvarníci zo ZUŠ Ľudovíta Rajtera. Predstavenie bolo určené starším deťom od 11 do 14 rokov a rozoberalo rôzne témy, ktoré sa týkajú porušovania detských práv, napr. šikanovanie, netolerancia, riziká virtuality a pod. Deti zo ZUŠ LUDUS ho naštudovali tak, aby deti pochopili zápletku, dokázali pomenovať problém a spoločne formou interaktívnej diskusie s „Linkáčmi“ hľadali riešenia.
- pre mladšie deti od 5 do 10 rokov pripravili predstavenie Každý je iný – Oslava detí zo ZŠ FELIX. Hlavnou témou tohto aktivizačného divadielka bola rôznorodosť – detskí herci i diváci riešili témy ako je tolerancia, vysmievanie sa či bezpečný internet. Zábavnou formou tak malým deťom vysvetlili, že každý sme iný, máme svoje slabšie

miesta, ale aj jedinečné schopnosti, v ktorých sme nenahraditeľní, a preto máme právo byť šťastný a v bezpečí.

MZVEZ SR usporiadalo v marci 2015 už 3. ročník výtvarno-literárnej súťaže „Ľudské práva očami detí“. Jej cieľom bolo upriamiť pozornosť a záujem detí na ľudské práva a princípy nediskriminácie a rovnakého zaobchádzania a podporiť v školách diskusiu o tom, čo ľudské práva pre deti znamenajú. **Téma súťaže „Moje ja – ja som ja!“** inšpirovala žiakov, aby prezentovali **vnímanie samých seba a svojej sociálnej roly v spoločnosti**. Do súťaže sa zapojilo 393 základných škôl a osemročných gymnázií, ktoré do súťaže zaslali 1 054 výtvarných prác a 284 literárnych prác. V rámci uvedených aktivít a na slávnostnom vyhlásení výsledkov, ktoré sa uskutočnilo na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí SR 15. júna 2015, boli distribuované informačné a propagačné materiály týkajúce sa oblasti práv dieťaťa.

V rámci dotačnej schémy „Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2015“ bol MZVEZ SR podporený *projekt Nadácie pre deti Slovenska*. Jeho hlavným cieľom bolo podporiť dodržiavanie a ochranu práv detí, a to prostredníctvom osvetovo-vzdelávacích aktivít o význame a obsahu Dohovoru o právach dieťaťa. Ďalej ministerstvo podporilo *projekt občianskeho združenia Človek v ohrození*. Tento, prostredníctvom aktívneho zapájania študentov základných a stredných škôl a učiteľov etiky, občianskej náuky a. p., mal za hlavný cieľ presadzovať myšlienky ľudských práv a slobôd vo výučbe na školách a zároveň informovať deti a mládež o ich právach; v súlade s Dohovorom OSN o právach dieťaťa. Hlavným cieľom *projektu občianskeho združenia Mládež ulice* bolo zvýšiť povedomie, zručnosti mladých ľudí a formovať ich postoje v oblasti ľudských práv a slobôd, zviditeľniť možnosti využitia Príručky Rady Európy "Kompas" pre vzdelávanie mladých ľudí o ľudských právach a odbúravať predsudky a stereotypy v dodržiavaní ľudských práv. Hlavným cieľom podporeného *projektu občianskeho združenia ReSocia* bolo rozšíriť výchovno-vzdelávaciu činnosť tak, aby žiaci základných škôl chápali prečo je dôležité presadzovať, podporovať a ochraňovať ľudské práva a slobody. Účastníkom projektu o.z. ukázalo ako predchádzať všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, homofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. V decembri 2015 bola ministerstvom vyhlásená štvrtá výzva „Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2016“.

MDVRR SR v spolupráci so Slovenskou poštou a. s. zorganizovalo národné kolo **celosvetovej literárnej súťaže v písaní listov detí na tému „Povedz nám o svete, v ktorom by si chcel vyrastať“** (do súťaže sa zapojili aj deti z reedukačného centra, školy pre deti s mentálnym postihnutím a triedy pre deti z marginalizovaných skupín).

2.10. Zabezpečenie širokej dostupnosti informácií o Dohovore, jeho opčných protokoloch a výkladových stanoviskách Výboru OSN pre práva dieťaťa (tzv. všeobecných komentároch), vrátane dokumentov mapujúcich proces periodicky predkladaných správ o stave implementácie Dohovoru a jeho opčných protokolov Výboru OSN pre práva dieťaťa

Spôsob plnenia: Zabezpečenie prístupu k informáciám o Dohovore a súvisiacich dokumentoch s osobitným dôrazom na sprístupnenie informácií deťom v im zrozumiteľnej podobe (jazyk, formát)

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MS SR, MZVEZ SR, MO SR, MŽP SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, RTVS, MVO

Indikátory: počet dokumentov dostupných v jazyku priateľskom k deťom; počet dokumentov preložených do slovenského jazyka; počet dokumentov dostupných v jazykoch národnostných menšín; počet mediálnych správ priamo sa týkajúcich či odkazujúcich na Dohovor o právach dieťaťa a súvisiace dokumenty; počet zrealizovaných programov zameraných na osvetu v oblasti práv detí v produkcii verejnoprávnych a súkromných médií; verejná diskusia k dohovoru, jeho implementácii a monitorovaniu

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Nástroje šírenia informácií o Dohovore, jeho opčných protokoloch a výkladových stanoviskách Výboru OSN pre práva dieťaťa (tzv. všeobecných komentároch), vrátane dokumentov mapujúcich proces periodicky predkladaných správ o stave implementácie Dohovoru a jeho opčných protokolov Výboru OSN pre práva dieťaťa použité v predchádzajúcom období boli v priebehu roka 2015 obohatené o nové prístupy.

Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch (NKS pre RPNnD) v rámci plnenia Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím v októbri 2015 oficiálne spustilo webovú stránku www.detstvobeznasilia.gov.sk. Webová stránka sa tematicky sústreďuje na problematiku násilia páchaného na deťoch a medzi deťmi a je určená trom základným cieľovým skupinám: deťom, širšej dospeljej verejnosti a profesionálom pracujúcim s deťmi. Obsahuje však aj dokumenty a informácie o východiskovom rámci k právam dieťaťa, ktorý tvorí Dohovor o právach dieťaťa a jeho opčné protokoly. Odkaz na webovú stránku bol súčasťou všetkých aktivít a materiálov realizovaných a šírených v rámci zvyšovania povedomia verejnosti o problematike násilia páchaného na deťoch. NKS pre RPNnD v októbri 2015 zrealizovalo v Bratislave **verejnú diskusiu** *Nenásilne o násilí na deťoch*, v priebehu mesiacov november a december cielilo na dospelú verejnosť **televízne a rozhlasové spoty**. Záseh informácií o problematike násilia páchaného na deťoch a odkaz na webovú stránku a jej obsah boli posilnené aj **využitím online nástrojov**. Pri príležitosti významných medzinárodných dní (18., 19. a 20. novembra) NKS pre RPNnD v spolupráci s Centrom Slniečko, n. o. vydali tlačovú správu a zrealizovali neformálne stretnutie s novinármi. V priebehu roka 2015 NKS pre RPNnD poskytlo podklady pre viacero mediálnych výstupov. Prostredníctvom subjektov a pracovníkov participujúcich na koordinácii ochrany detí pred násilím na miestnej úrovni je verejnosť informovaná o problematike a webovej stránke aj **formou plagátov a informačných letákov**. Dôležitým komunikačným kanálom je aj profil NKS pre RPNnD na sociálnej sieti **Facebook**, na ktorom je verejnosť informovaná aj o medzinárodných dňoch týkajúcich sa práv dieťaťa.

MŠVVŠ SR aj v roku 2015 podporilo aktualizáciu webovej stránky www.bezpre.sk, ktorá je sprevádzkovaná od roku 2011 Metodicko-pedagogickým centrom – Regionálnym pracoviskom v Prešove. V roku 2015 boli v sekcii „Ochrana detí“ **uverejnené nové informácie** v časti Legislatíva, stratégie a akčné plány, ako aj v časti Metodické a študijné materiály a v časti Príklady dobrej praxe. V časti Legislatíva sú uverejnené všetky relevantné informácie (okrem Dohovoru OSN o právach dieťaťa aj Opčné protokoly k Dohovoru a všeobecné komentáre). V sekcii Ochrana detí bol uverejnený v roku 2015 Dohovor Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym zneužívaním, v časti Príklady dobrej praxe informácie o odbornom seminári, ktorý sa venoval otázkam ochrany detí, nediskriminácii, prevencii šikanovania a bezpečnosti v školách (pozri tiež odpočet k cieľu 2.9.). Webová stránka poskytuje priestor pre získanie informácií v oblastiach Bezpečnosť, Ochrana detí, Prevencia, Zdravie v školách.

MS SR **preklad Všeobecného komentára č. 10** práva detí v súdnom konaní bol dňa 10. júna 2015 zverejnený na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti SR²⁶, následne bolo na webovom sídle MS SR dňa 12. júna 2015 zverejnené Usmernenie Výboru ministrov RE o súdnictve priateľskom k deťom.

(ŽSK) Jednou z hlavných priorít ŽSK je aj naďalej zvyšovanie úrovne informovanosti o možnostiach pomoci všetkým obyvateľom, ktorí sa ocitli v krízových situáciách bez rozdielu rasy, pohlavia, národnosti, etnickej príslušnosti, vierovyznania a pod.. V rámci Operačného programu informatizácia spoločnosti – Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb (ďalej len „OPIS“) sa ŽSK v roku 2012 zapojil do projektu **Elektronizácia služieb v Žilinskom samosprávnom kraji**, ktorý bol spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Projekt bol úspešne ukončený 31. októbra 2015.

Realizáciou tohto projektu sa od 1. novembra 2015 v ŽSK umožňuje **poskytovanie služieb v systéme e-Governmentu**, čím sa zabezpečuje široká dostupnosť služieb pre všetkých občanov resp. klientov úradu v ktoromkoľvek čase z akéhokoľvek miesta pripojeného na internet, bez nutnosti priameho kontaktu klienta a pracovníka úradu. Výraznou mierou sa tak obyvateľom zjednoduší proces riešenia akýchkoľvek krízových situácií. **Jednou zo 74 novozavedených elektronických služieb je aj služba s názvom: Informovanie o ochrane práv dieťaťa, jeho života a zdravia** - táto služba bola v systéme e-Governmentu, v roku 2015, prvotne naplnená príslušnými strategickými dokumentmi, predpismi, zákonmi a informáciami, ktoré s danou problematikou úzko súvisia. Občania v nej napr. ľahko nájdu informácie o postupe pri prípadnom riešení krízovej situácie. Tieto sú zároveň zapracované v súlade so všeobecným princípom najlepších záujmov dieťaťa. Služba sa bude postupne aktualizovať o nové informácie a dokumenty týkajúce sa danej problematiky **prostredníctvom svojho garanta**.

²⁶ <http://www.justice.gov.sk/Stranky/Nase-sluzby/Medzinarodne-pravo/Ine/Uvod.aspx>

2.11. Zvýšenie informovania detí o ich právach

Spôsob plnenia: Informačné materiály v jazyku detí (vrátane jazykov národnostných menšín) o možnostiach oznámenia porušovania práv dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MZVEZ SR, MV SR, MK SR

Indikátor: informačné letáky v jazyku detí (vrátane jazykov národnostných menšín)

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V rámci dotačnej schémy „Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2015“ podporený **projekt neziskovej organizácie Linka detskej istoty**, ktorého cieľom bolo pracovať na prevencii v oblasti porušovania ľudských práv pre cieľovú skupinu detí a mladých ľudí formou poradenstva na non stop linke pomoci a scitlivenie verejnosti k téme ľudských práv detí a zvyšovanie povedomia o možnostiach pomoci detským klientom.

IC MV SR v rámci svojich kompetencií aj v roku 2015 pokračovalo vo zvyšovaní informovanosti o problematike obchodovania s ľuďmi a o miestach, kde hľadať pomoc. Jednotlivé prednášky boli zamerané na **identifikáciu potenciálnych rizík hlavne v súvislosti s cestovaním za prácou alebo brigádou**. Takisto pokračovala osвета prostredníctvom distribúcie materiálov zameraných na problematiku obchodovania s ľuďmi²⁷. Na základe spolupráce s organizátormi podujatia sa zástupcovia Informačného centra na **boj proti obchodovaniu s ľuďmi** a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky zúčastnili akcie JobExpo 2015 v Nitre. Počas dvojdňového veľtrhu, 29.- 30. apríl 2015, boli realizované všeobecné prednášky pre širokú verejnosť k problematike obchodovania s ľuďmi, ako aj informatívne prednášky pre študentov stredných škôl, ktorých sa zúčastnilo niekoľko desiatok študentov z Banskej Bystrice, Žiliny a Trenčína.

Príslušníci PZ počas realizácie preventívnych aktivít, poskytujú deťom na prednáškach a besedách aj informácie o možnostiach oznámenia porušovania práv dieťaťa a na koho sa môžu obrátiť v prípade, že potrebujú pomoc. Kancelária prezidenta Policajného zboru zabezpečuje k realizácii celoslovenských preventívnych projektov a aktivít **materiály a letáky spracované adresne, s ohľadom na konkrétnu vekovú skupinu detí**.

Mimo rámca sledovaného cieľa sprístupniť deťom informácie o možnostiach oznamovania porušenia ich práv avšak v súlade s cieľom zmapovať **prax využívania informačných nástrojov v jazyku priateľskom deťom** (vrátane jazykov národnostných menšín) bola aktivita realizovaná so súhlasom Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) v oblasti intervenčnej epidemiológie a v spolupráci ÚVZ SR s Kanceláriou Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku a periodikom Rómsky nový list, v rámci ktorej boli vydané informačné letáky „Ako predísť chrípke a Ako sa chrániť pred kliešťom“²⁸. Vydané boli v slovenskom a v rómskom jazyku s cieľom zvýšiť prevenciu a informovanosť danej cieľovej skupiny.

²⁷ <http://www.minedu.sk/projekt-na-ochranu-ziakov-pred-zneuzitim-sa-dostava-do-skol/>

²⁸ http://www.ruvzsn.sk/chripka_klieste.pdf

2.12. Posilnenie adekvátneho a systematického odborného vzdelávania všetkých profesijných skupín, ktoré pracujú pre deti a s deťmi (vzdelávanie o právach detí, vrátane aktivít smerujúcich k najviac zraniteľným skupinám)

Spôsob plnenia: Zahrnúť vo všetkých systémoch prehlbovania kvalifikácie a celoživotného vzdelávania všetkých profesijných skupín, ktoré pracujú pre deti a s deťmi, (najmä učiteľov, sociálnych pracovníkov a pracovníkov v inštitúciách starostlivosti o deti a v špeciálnych výchovných zariadeniach, zdravotníckych pracovníkov, vrátane psychológov, zákonodarcov, sudcov, prokurátorov, advokátov, ochrancov verejného poriadku, štátnych zamestnancov, predstaviteľov miestnej správy) náuku o podstate Dohovoru a správnom pochopení jeho princípov s prihliadnutím na výklad najlepšieho záujmu dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MZ SR, MS SR, MZVEZ SR, MDVRR SR, MO SR, MŽP SR, GP SR

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre deti a mládež, územná samospráva, MVO, profesné združenia

Indikátor: počet preškolených odborníkov; počet a rôznorodosť zrealizovaných tréningov a seminárov, webových seminárov, materiálov pre profesionálov; počet fakúlt, kde je podstata Dohovoru a výklad jeho princípov súčasťou povinných predmetov; počet ponúkaných akreditovaných školení pre učiteľov; počet vyškolených pedagógov

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Okrem rôznych **tematických odborných podujatí v rámci pôsobenia Fóra riaditeľov a zamestnancov DeD** v spolupráci so zúčastnenými subjektmi v rámci celoživotného vzdelávania boli v roku 2015 na základe identifikovaných potrieb cez odborné sekcie fóra zorganizované vzdelávacie podujatia v oblasti Sociálna práca; Vychovávateľstvo; Činnosť odborných zamestnancov DeD (psychológovia, špeciálni a liečební pedagógovia); Ošetrovateľská starostlivosť (zdravotné sestry).

V oblasti psychologickej činnosti, špeciálnej a liečebnej pedagogiky boli organizované metodické stretnutia so psychológmi, s liečebnými a špeciálnymi pedagógmi, ktoré boli tematicky zamerané na prácu psychológa v DeD, postavenie psychológa v odbornom tíme a vo výchove, potrebu spolupráce, postupy práce s dieťaťom pri premiestňovaní, pri odhalení traumy, potrebu psychoterapie, kresbu ako nástroj komunikácie, diagnostiky a liečby, bálintovské skupiny, výmenu informácií a skúseností medzi psychológmi, na etiológiu, diagnostiku, korekciu a terapiu porúch správania, vymedzenie kompetencií špeciálnych a liečebných pedagógov, špeciálno-pedagogickú diagnostiku, akreditované vzdelávacie podujatia, diagnostiku a korekciu porúch učenia.

V oblasti výkonu profesionálneho rodičovstva v každom kraji prebiehali stretnutia s odbornými pracovníkmi (psychológmi, sociálnymi pracovníkmi, liečebnými a špeciálnymi pedagógmi) na témy prijímanie profesionálnych rodičov, umiestňovanie detí do profesionálnych rodín, profesionálna etika pri návšteve profesionálnej rodiny, záznamy z návštev v profesionálnych rodinách, kazuistiky a supervízia poradenstva pre profesionálne rodiny.

V oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vzdelávacie aktivity najviac smerovali do oblasti práv detí a do oblasti zraniteľných skupín. Uskutočnilo sa niekoľko na pracovných stretnutí k téme zvyšovania odbornosti v oblasti vyhodnocovania potrieb detí a plánovania sociálnej práce s rodinou, niekoľko pracovných stretnutí k téme výkonu opatrení pre deti s problémovým správaním a poruchami správania, k téme „Vzťahová väzba“ (cca 131 účastníkov) a 9 regionálnych pracovných stretnutí k téme plánovania sociálnej práce pri vykonávaní opatrení SPODaSK.

V druhej polovici roka 2015 prebehlo 14 pracovných **stretnutí so zamestnancami orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, detských domovov, zamestnancami krízových stredísk a iných subjektov** k prijatým zmenám rodinného práva a právnej úpravy sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, pričom osobitný význam sa kládol na predstavenie prvkov ochrany záujmu dieťaťa a zisťovaniu názoru dieťaťa. „Zisťovanie názoru dieťaťa“ bolo aj jednou z tém 3 regionálnych pracovných stretnutí a 6 metodických dní zrealizovaných ústredím PSVR. Zároveň bolo pripravené **osobitné vzdelávanie k zisťovaniu názoru dieťaťa**, nastavené tak, aby počnúc rokom 2015 sa v tejto zručnosti postupne vzdelávali všetci zamestnanci orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. V oblasti sa doposiaľ vzdelávalo 60 zamestnancov orgánu SPODaSK (odborná príprava zamestnancov úradov PSVaR, oddelení SPODaSK so zameraním na podporu zručností pri zisťovaní názoru dieťaťa a vedení rozhovoru s dieťaťom v rozsahu 32 hodín a následná supervízia k uvedenej téme v rozsahu 16 hodín).

Počas roka 2015 prebiehali taktiež **aktivity Národného projektu „Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti“ určené pre riaditeľov DeD a ostatných zamestnancov DeD** (sociálni pracovníci, psychológovia, vychovávatelia, špeciálni a liečební pedagógovia, profesionálni rodičia), kde prebiehalo vzdelávanie „Sociálna diagnostika“ (525 vyvzdelaných účastníkov – zamestnancov úradov PSVR, oddelení SPODaSK z celej Slovenskej republiky), okrem iných aktivít prebiehali aj workshopy k vytváraniu plánov k deinštitucionalizácii pre jednotlivé detské domovy a vzdelávanie profesionálnych rodičov a zamestnancov Centier podpory profesionálnych rodičov. Súčasťou boli pracovné stretnutia zamestnancov CPPR s odbornými pracovníkmi (psychológmi, sociálnymi pracovníkmi, liečebnými a špeciálnymi pedagógmi) na tému prijímanie profesionálnych rodičov, umiestňovanie detí do profesionálnych rodín, profesionálna etika pri návšteve profesionálnej rodiny a supervízia poradenstva pre profesionálne rodiny.

V rámci **zvyšovania odbornosti zamestnancov orgánov SPODaSK** bol s cieľom skvalitniť posudzovanie spôsobilosti fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa náhradným rodičom zabezpečený rámci Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti v mesiaci október 2015 nákup batérií psychodiagnostických testov pre 46 úradov PSVR, ktoré budú využívať **psychológovia referátov poradensko - psychologických služieb**.

NSK v novembri 2015 zorganizoval **pre preventistov sociálno – patologických javov**, ktorí pôsobia na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK seminár „Šikanovanie v školskom prostredí a jeho prevencia“. Podujatie prebiehalo formou zážitkovej pedagogiky a v jeho edukačnom obsahu boli spájané odborné informácie so sociálnymi a komunikačnými spôsobilosťami dôležitými pri práci v prevencii. Účastníci seminára sa oboznámili aj s

výsledkami **sociometrického prieskumu, ktorý bol zameraný na prieskum šikany v prostredí vybraných stredných škôl v Nitre.**

Téma práv dieťaťa je súčasťou minimálnych štandardov pre špecializačné študijné programy v zdravotníckom povolaní lekár v špecializačných odboroch pediatria, detská chirurgia, gynekológia a pôrodníctvo, v zdravotníckom povolaní sestra a pôrodná asistentka v špecializačných odboroch ošetrovateľská starostlivosť v pediatrii, pôrodná asistancia a starostlivosť o ženu v rodine a komunite, v zdravotníckom povolaní psychológ v špecializačných odboroch klinická psychológia a poradenská psychológia. V roku 2015 absolvovalo uvedené špecializačné odbory 123 zdravotníckych pracovníkov.

MDVRR SR prostredníctvom oddelenia bezpečnosti cestnej premávky (ďalej len „oddelenie BECEP“) ako národného koordinátora bezpečnosti cestnej premávky v Slovenskej republike (ďalej len „SR“) organizovalo v roku 2015 **vzdelávanie odborníkov s cieľom zabezpečiť dostatočný počet odborne zdatných osôb pre ďalšiu výučbu detí a dospelých k bezpečnosti v cestnej premávke.** Medzi účastníkmi vzdelávania boli aj príslušníci Policajného zboru SR, ktorí zabezpečujú prednášky a diskusie na tému bezpečnosť cestnej premávky pre deti na základných školách. MDVRR SR spolupracovalo **aj s niekoľkými aktívnymi dobrovoľníkmi pre bezpečnosť cestnej premávky VAMOS** (projekt EÚ), medzi ktorými sú aj učitelia základných škôl, ktorí organizujú v regiónoch Slovenska podujatia pre deti s tematikou BECEP.

MO SR nedisponuje profesijnými skupinami, ktoré pracujú pre deti a s deťmi, z uvedeného dôvodu má MO SR vo vzťahu k uvedenej úlohe špecifické postavenie. Problematika ochrany práv dieťaťa v prípade ozbrojeného konfliktu je predmetom spoločensko-vedných seminárov na všetkých úrovniach **ďalšieho vzdelávania profesionálnych vojakov a zamestnancov rezortu v rámci humanitárneho práva.**

V rámci **vzdelávania zamestnancov MÚ MV SR** bola dňa 27. 2. 2015 zabezpečená odborná diskusia so zástupcom „Lekári bez hraníc“. V dňoch 1. - 2. 12. 2015 sa konala národná konferencia EMN (európskej migračnej siete) na tému Integračné programy pre osoby s medzinárodnou ochranou, ktorej súčasťou bol aj expertný okrúhly stôl pre vybraných zahraničných a národných expertov. Cieľom konferencie bolo prediskutovanie aktuálnej situácie v oblasti integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a výmena skúseností a poznatkov pre pripravovaný Integrovaný program pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou a vytvorením pracovnej skupiny k tejto problematike. IC MV SR uskutočnilo v rámci rozvoja referenčného mechanizmu školenia. Účelom bolo prehĺbiť poznatky v rámci problematiky obchodovania s ľuďmi a rozvíjať referenčný mechanizmus tak, aby sa obetiam obchodovania s ľuďmi poskytla adekvátna pomoc a uľahčilo sa odhaľovanie trestného činu obchodovania s ľuďmi. Práve z tohto dôvodu boli medzi účastníkmi terénni sociálni pracovníci, mimovládne organizácie, pracovníci detských domovov, MÚ MV SR, príslušníci Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ, príslušníci mestských a obecných polícií. V spolupráci s MO SR sa problematika obchodovania s ľuďmi zaradila do pravidelného cyklu prípravy príslušníkov ozbrojených síl vysielaných na misie do zahraničia. Vzhľadom na to, že táto problematika je súčasťou komplexného programu školení v rámci predvýjazdovej prípravy MZVEZ SR, MV SR v spolupráci s lektormi IOM uskutočnili v roku 2015 nadväzujúce školenia pre vybraných zamestnancov rezortu v súvislosti s ich vysielaním a pôsobením na konzulárnych úsekoch zastupiteľských úradov SR v zahraničí.

MV SR prostredníctvom IC MV SR uskutočnilo dňa 9. októbra 2015 v Pezinku **pilotný seminár** k problematike obchodovania s ľuďmi. Medzi lektormi bol zástupca IC MV SR, zástupca Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ a Úradu špeciálnej prokuratúry - Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky. Medzi takmer dvadsiatimi účastníkmi prihlásenými na seminár boli zástupcovia súdnictva a prokuratúry z celého Slovenska. Po konzultácii so zástupcami Justičnej akadémie Slovenskej republiky budú semináre rozšírené aj o vyšetrovateľov Policajného zboru, ktorí sa špecializujú na problematiku obchodovania s ľuďmi. Realizácia ďalšieho seminára sa predpokladá v priebehu roka 2016.

Policajti kancelárie prezidenta PZ sa v apríli 2015, ako organizátori inštruktážno-metodického zamestnania príslušníkov PZ služobne zaradených na úseku prevencie oddelení komunikácie a prevencie krajských riaditeľstiev PZ a skupín prevencie vnútorných odborov okresných riaditeľstiev PZ zúčastnili na **odborných prednáškach** zameraných na boj polície proti on-line sexuálnemu zneužívaniu detí a kyberšikanovaniu na školách a realizáciu preventívnych aktivít k problematike extrémizmu.

V rámci schváleného študijného plánu na rok 2015 Justičná akadémia Slovenskej republiky zorganizovala k danej problematike viaceré **odborné semináre** na témy: „Prax medzinárodnoprávnej ochrany detí“ (Kroměříž, Česká republika); „Aktuálna rozhodovacia činnosť špecializovaných rodinných senátov“ (Omšenie, 44 účastníkov); „Obete trestných činov, násilie na ženách, deťoch a ostatných objektoch trestných činov“ (Pezinok, 48 účastníkov); „Vyživovacia povinnosť - výška výživného, posudzovanie príjmov rodičov podnikateľov“ (celoslovenské podujatie v Pezinku, 37 účastníkov).

V rámci projektov podporených v rámci výzvy MZVEZ SR „Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2015“ boli aj také, ktoré sa zameriavali na vzdelávanie profesionálnych skupín²⁹ - medzi nimi napr. projekt občianskeho združenia Rady mládeže Žilinského kraja. Jeho cieľom bolo zvýšiť informovanosť mladých ľudí v oblasti občianskych a politických práv, podporiť ich v ich praktickom uplatňovaní a vyškoliť mladých lídrov z miestnych komunít v oblasti práva na participáciu a možnostiach jeho využitia pri skvalitňovaní života miestnej komunity. Ďalší podporený projekt občianskeho združenia Proxima sa, cez **výchovu mladých lídrov**, orientoval na rozvoj interkultúrnych kompetencií a boj proti rasovému extrémizmu u mládeže a na rozvoj odborných kapacít dobrovoľných i profesionálnych pracovníkov s mládežou. Do projektu boli zapojení **mladí ľudia a profesie pracujúce s mládežou** s cieľom posilniť ich odborné kapacity v oblasti scitlivovania v téme ochrany ľudských práv a akceptácie všetkých osôb, vrátane osôb z rôzne definovaných minorít (menšiny vymedzené na základe národnosti, etnicity, rodu, sexuálnej orientácie, náboženskej príslušnosti, zdravotného stavu, rasy... resp. inak vymedzené menšiny) a na posilnenie ich schopnosti občiansky sa angažovať.

K ľudsko-právnej problematike boli **v metodicko-pedagogických centrách** (ďalej len „MPC“) uskutočnené vzdelávania v 10 **akreditovaných vzdelávacích programoch** (ďalej „AVP“), s celkovým počtom účastníkov 246 a absolventov 243. V šiestich AVP bolo uskutočnené vzdelávanie zamerané na Multikulturalizmus a interkultúrnu výchovu, s počtom účastníkov 2 832 a absolventov 2 468. Jeden AVP sa venoval Integrácií a vzdelávaniu detí cudzincov, s počtom absolventov a účastníkov 8. Vzdelávanie na tému Rozvoj a integrácia detí so

²⁹ Zoznam schválených projektov sa nachádza na nasledujúcom linku:
http://www.mzv.sk/ministerstvo/dotacie_zo_statneho_rozpoctu-dotacie_zamerane_na_podporu_a_ochranu_ludskych_prav_a_slobod.

špeciálnymi vzdelávacími potrebami a zdravotným postihnutím bolo uskutočnené v 9 AVP, s počtom absolventov a účastníkov 554³⁰. Problematike prevencie sociálno-patologických javov sa venovalo 9 AVP, počet absolventov a účastníkov 351. Problematike drogovej prevencie a prevencie látkových závislostí alebo prevencii sociálno-patologických javov v spoločnosti sa venovalo MPC v 10tich AVP, počet absolventov a účastníkov 609. Parciálne sú na problematiku prevencie závislostí zamerané aj ďalšie 2 AVP, počet účastníkov a absolventov 160. Prevencia látkových závislostí bola tematizovaná v 4 AVP zameraných na mediálnu výchovu, počet účastníkov a absolventov 206. Národný projekt „Aktivizujúce metódy vo výchove“ vyvzdelával v AVP „Aktivizujúce metódy vo výchove“ 6 478 absolventov³¹. Redukcii nezamestnanosti mládeže tzv. NEET – sa venovalo 5 AVP, počet účastníkov a absolventov 84. Prevencii nezdravého životného štýlu sa venuje 8 AVP, počet účastníkov a absolventov 426.

Odborná príprava a skúšky na získanie osobitných kvalifikačných predpokladov v zmysle Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 462/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o osobitných kvalifikačných predpokladoch na výkon niektorých činností na úseku starostlivosti o životné prostredie, bolo celkovo preškolených 87 zamestnancov, ktorí získali osvedčenie.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky aj v r. 2015 v dňoch 18.-20. novembra 2015 zorganizovala pre prokurátorov – špecialistov na trestnú činnosť mladistvých, trestné činy spáchané na deťoch a násilie v rodinách **pracovnú poradu k aplikačným problémom na úseku trestnej činnosti mladistvých a násilia na ženách a deťoch v rodinách**, ktorej sa zúčastnilo 73 prokurátorov a traja externí lektori. Seminára sa zúčastnili znalkyne z odboru psychiatrie a psychológie, ktoré sa zamerali na problematiku výsluchov maloletých osôb a obetí násilia a špecifiká prístupu k tejto kategórii svedkov.

ZMOS v uplynulom programovom období realizoval národný projekt, ktorý bol orientovaný na **budovanie kapacít na úrovni miestnej územnej samosprávy**. Predmetom boli, okrem iných odborných zameraní, aj aktivity orientované na oblasť školstva a sociálnych vecí. I keď v súvislosti s týmto projektom nemožno hovoriť o naplnení úrovne „náuky o podstate dohovoru“, a snaha bola zameraná na praktickú aplikáciu najfrekventovanejších úloh, realizácia aktivít prispela aj k zlepšeniu vnímania úloh samosprávy, vrátane úloh vo vzťahu k deťom a ich právam.

(PSK) Sociálni pracovníci Krízových stredísk v pôsobnosti PSK sa v prvom polroku 2015 zúčastnili pracovného stretnutia UPSVAR v Starej Ľubovni **k téme spolupráce Úradov PSVAR, detských domovov a krízových stredísk** pri vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Pravidelne sa **zúčastňujú koordinačných stretnutí** na Úradoch PSVaR k problematike násilia páchaného na deťoch v súvislosti s realizáciou cieľov Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím. V rámci identifikácie obchodovania s ľuďmi sa zamestnanci krízového strediska zúčastnili **školenia**, ktoré organizovalo Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra SR. V druhej polovici roka 2015 absolvovali vybraní zamestnanci **kurz Snoezelen v teórii a praxi** – základné ponímanie moderného, interaktívneho multizmyslového konceptu. S cieľom

³⁰ Podrobne na www.bezpre.sk

³¹ Podrobne na <http://www.amvprojekt.sk/>

zvyšovať profesionalitu práce zamestnancov krízového strediska, verifikáciu správnosti postupov sa v krízových strediskách vykonáva supervízia /skupinová alebo individuálna podľa aktuálnej potreby/. **Supervízia** predstavuje významný zdroj profesionálnej podpory pre zamestnancov krízového strediska, ale aj ochrane pomáhajúceho profesionála voči syndrómu vyhorenia, udržaniu a zvyšovaniu statusu profesie, k ochrane dieťaťa pred poškodením, či až zneužitím a zároveň k efektívnejšiemu výkonu inkluzívnej a modernej praxe sociálnej práce.

*2.13. Vzdelávanie sudcov, prokurátorov, právnych čakatel'ov prokuratúry, justičných čakatel'ov a súdnych úradníkov pracujúcich s agendou detí

Spôsob plnenia: Odborné semináre ohľadne právnej úpravy týkajúcej sa detí a jej aplikácie v praxi

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/JA

Spolupracujúce subjekty: pedagogický zboru JA (incl. externí členovia pedagogického zboru JA schválení radou JA)

Indikátor: realizácia odborných seminárov podľa študijných ročných plánov vzdelávania

Odpočet plnenia za rok 2014 – úloha zlúčená s 2.12

*2.14. Zabezpečenie garancií rešpektovania práv dieťaťa v podnikateľskom sektore

Spôsob plnenia: Príprava návrhu opatrení reflektujúcich na prijatie Všeobecného komentára Výboru OSN o vplyve podnikateľského sektora na práva dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016

Zodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Indikátor: *návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2017 a nasl.*

2.15. Ratifikácia Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení

Spôsob plnenia: Zriadenie pracovnej skupiny pre posúdenie opatrení potrebných na zabezpečenie vykonávania a prípravu ratifikácie Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MZVEZ SR

Spolupracujúce subjekty: MO SR, MV SR, MS SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MZ SR, MK SR, Výbor pre deti a mládež

Indikátor: návrh na ratifikáciu Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená

*2.16. Implementácia Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii

Spôsob plnenia: Rozpracovanie návrhu opatrení na implementáciu Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MŠVVŠ SR, MPSVR SR, MK SR, MZ SR, MZVEZ SR, ŠÚ SR, GP SR, SNSLP, územná samospráva, MVO

Indikátor: návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2014 a nasl.

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

Aktualizácia za rok 2015:

Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky boli v priebehu roka 2015 preskúmané všetky trestné veci relevantné k spracovaniu Zhodnotenia poznatkov o praxi prokurátorov pri trestnom stíhaní páchatel'ov pre výrobu, rozširovanie a prechovávanie detskej pornografie. Vzhľadom na enormný rozsah získaných podkladov a množstvo z neho plynúcich poznatkov si jeho spracovanie vyžiada dlhší čas. Podľa Plánu hlavných úloh Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky na rok 2016 sa bude realizovať úloha **Zhodnotenie postupu orgánov činných v trestnom konaní pri trestnom stíhaní páchatel'ov zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby za rok 2015.**

MŠVVŠ SR vo svojich Pedagogicko- organizačných pokynoch na školský rok 2015/2016 zapracovalo odporúčania v oblasti problematiky prevencie násilia na deťoch do časti 1. VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE A POKYNY do časti 1.6.11. Bezpečnosť a prevencia, kde sa odporúča:

- priebežne monitorovať správanie sa detí a jeho zmeny a v prípadoch podozrenia na porušovanie ich zdravého osobnostného vývinu zabezpečiť ich ochranu a bezodkladne riešiť vzniknutý problém v súčinnosti s vedením školy a zákonnými zástupcami dieťaťa. Odporúčame aj spoluprácu so školským psychológom, odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, podľa potreby aj s príslušným pediatrom, sociálnym kurátorom či policajtom.
- V súlade s Opčným protokolom k Dohovoru o právach dieťaťa, o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii a v súlade so Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ z 13. 12. 2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii sa odporúča venovať zvýšenú pozornosť opatreniam na ochranu detí a žiakov pred všetkými formami fyzického alebo psychického násilia, poškodenia alebo zneužitia, zanedbávania alebo

nedbalého zaobchádzania, týrania alebo vykorisťovania vrátane sexuálneho zneužívania a detskej pornografie.

*2.17. Implementácia Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch

Spôsob plnenia: Rozpracovanie návrhu opatrení na implementáciu Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva dieťaťa k Východiskovej správe Slovenskej republiky k Opčnému protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MO SR

Spoluzodpovedný gestor: Výbor pre deti a mládež

Spolupracujúce subjekty: MV SR, MS SR, MPSVR SR, MZVEZ SR, SNSĽP, územná samospráva, MVO

Indikátor: návrh opatrení na aktualizáciu Národného akčného plánu pre deti pre rok 2014 a nasl.

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

3. Občianske práva a slobody

Strategický cieľ: Prijat' a realizovať potrebné opatrenia vo všetkých sférach života detí týkajúcich sa realizácie občianskych práv a slobôd

Čiastkové ciele:

*3.1. Zlepšenie interkulturálneho dialógu a tolerancie. *Prehlbovanie vedomostí profesijných skupín, registrovaných cirkví a náboženských spoločností v oblasti medzináboženského dialógu*

Spôsob plnenia: Realizácia systematických vzdelávacích aktivít pre pracovníkov registrovaných cirkví a náboženských spoločností s dôrazom na práva detí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: cirkvi a náboženské spoločnosti

Indikátor: počet vzdelávacích aktivít za rok, počet účastníkov/účastníčok za rok

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

MK SR pokračovalo v realizácii vzdelávacích seminárov pre cirkvi a náboženské spoločnosti. V rámci systematického a celoživotného vzdelávania pracovníkov registrovaných cirkví a náboženských spoločností cirkevný odbor Ministerstva kultúry SR v spolupráci s katedrou pedagogických štúdií Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave zorganizoval medzinárodnú vedeckú konferenciu *Religiofóbia: realita, prevencia a edukácia*, ktorá sa konala 10. septembra 2015 v Trnave. Cieľom konferencie bolo podnietiť odbornú diskusiu na aktuálnu tému **nábožensky motivovanej xenofóbie**, resp. takých foriem xenofóbie, ktoré sa nejakým spôsobom vzťahujú k náboženstvu (islamofóbia, antijudaizmus, a pod.). Fenomén religiofóbie sa ukazuje ako mnohotvárnny a v súčasnosti málo teoreticky spracovaný. Jedným zo zámerov konferencie bolo precizovať samotný pojem religiofóbia a na báze opisu spektra prejavov religiofóbie sa následne zamýšľať nad spôsobmi jej prevencie osobitne vo vzťahu k výchove a vzdelávaniu. Konferencie sa zúčastnilo cca 60 delegátov.

3.2. Prehodnotiť, či platná právna úprava zabezpečuje dostatočnú ochranu detí pred negatívnym vplyvom náboženských skupín

Spôsob plnenia: Úprava v článku 4 základných zásad zákona č. 36/2005 Z. z. v súvislosti s problematikou nebezpečných náboženských skupín

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: sudcovia venujúci sa agende PaNC, MK SR

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2014 - splnená

*3.3. Zabezpečenie prístupu dieťaťa k informáciám z rôznych kultúrnych, národných a medzinárodných zdrojov a tvorba zodpovedajúcich zásad ochrany dieťaťa pred informáciami a materiálmi škodlivými pre jeho blaho

Spôsob plnenia: Vytvorenie medzirezortnej pracovnej skupiny (MPS) zo zástupcov MK SR, MŠVVŠ SR, MZ SR, MPSVR SR, MS SR a MV SR, ktorá by efektívne kooperovala pri riešení problémov a systémovo zjednotila metodologické materiály týkajúce sa náboženských otázok so zameraním na práva detí v kompetencii jednotlivých rezortov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: MŠVVŠ SR, MZ SR, MPSVR SR, MV SR, MS SR

Indikátor: počet zasadnutí MPS za rok

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V roku 2015 sa konalo jedno zasadnutie pracovnej skupiny, na ktorom sa skupina zaoberala prípravou spoločného celodenného pracovného stretnutia, ktoré sa plánuje v priebehu prvého polroku 2016. Pôjde o okrúhly stôl pre členov pracovnej skupiny **o ochrane detí pred ohrozením vyplývajúcich z členstva v niektorých náboženských skupinách**. Cieľom podujatia by malo byť nielen preventívno-vzdelávacie stretnutie pre členov skupiny, ale aj **vypracovanie spoločného stanoviska a príprava metodického materiálu pre potreby jednotlivých rezortov**. Členovia skupiny taktiež informovali o vzdelávacích seminároch a školeniach, ktoré prebiehajú v jednotlivých rezortoch a týkajú sa problematiky skupiny a dohodli sa na pokračovaní vzdelávacích aktivít podľa potreby jednotlivých rezortov aj v ďalšom období.

4. Rodinné prostredie, náhradná starostlivosť a sociálne zabezpečenie

Strategický cieľ: Kvalitatívne zlepšiť a zefektívniť opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho, a ktorá rešpektuje jeho najlepší záujem podľa dohovoru utváraním optimálnych podmienok pre výchovu a všestranný vývin dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí alebo náhradnom rodinnom prostredí, ak nemôže byť vychovávané vo vlastnej rodine, vrátane monitorovania situácie práv dieťaťa v rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí, v zariadeniach a širšom sociálnom prostredí.

Čiastkové ciele:

*4.1. Skvalitniť vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom prostredí na predchádzanie umiestňovania detí do inštitúcií

Spôsob plnenia: Zapojenie akreditovaných subjektov do sociálnych a výchovných programov a programov na úpravu rodinného prostredia na predchádzanie umiestňovania detí do inštitúcií, zapojenie akreditovaných subjektov do programov s cieľom upraviť rodinné pomery v rodine ak je dieťa vyňaté z rodinného prostredia.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: do 28. februára v bežnom roku

Zodpovedný gestor: MPSVR SR/ Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: akreditované subjekty

Indikátor: Počet zapojených rodín/detí/rodičov do sociálnych programov a výchovných programov, počet zapojených rodín do úpravy rodinného prostredia

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Akreditované subjekty boli v rámci priorít v roku 2015 zapojené do 37 výchovných skupinových programov, sociálnych skupinových programov a výchovno-rekreačných skupinových programov pre deti s problémovým správaním alebo s poruchami správania, u ktorých sa vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, realizovaných ambulantnou, celodennou a pobytovou formou, za účasti rodičov alebo osôb, ktoré sa o dieťa osobne starajú a do 16 programov zameraných na sanáciu rodinného prostredia dieťaťa a podporu obnovy rodinného prostredia, z ktorého bolo na základe rozhodnutia súdu vyňaté, s cieľom upraviť rodinné pomery dieťaťa.

Do realizácie opatrení zameraných na zabezpečenie vykonávania odborných metód práce na prispôsobenie sa novej situácii v prirodzenom rodinnom prostredí a náhradnom rodinnom prostredí zapojilo 22 úradov PSVR akreditované subjekty. Na účely výkonu výchovných opatrení bolo schválených 6 programov so zapojením akreditovaných subjektov. Do uvedených priorít bolo v roku 2015 zapojených 1803 detí, 1393 rodičov, resp. osôb, ktoré sa o dieťa starajú, a 1041 rodín, z ktorých boli zapojené deti.

4.2. Navrhnuť a zaviesť systém sledovania a vyhodnocovania kvality a efektivity (vrátane katamnézy) vykonávaných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom rodinnom a náhradnom rodinnom prostredí.

Spôsob plnenia: Vytvoriť pracovnú skupinu s cieľom splniť navrhovaný cieľ

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: začiatok 2014 - koniec 2016

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, Asociácia krízových stredísk, Asociácia resocializačných stredísk, Združenie zástupcov neštátnych detských domovov, OZ Úsmev ako dar, OZ Návrat, iné MVO

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V roku 2015 **boli utvorené základné podmienky pre plnenie úlohy** prijatím zákona č. 175/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (napr. podmienky pre zlepšenie odbornej pomoci náhradným rodičom, na sledovanie úrovne náhradnej starostlivosti a sledovanie, či rodičia nemôžu prevziať osobnú starostlivosť o dieťa súdom).

*4.3. Zlepšiť evidenciu vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (zariadení, sociálnych a výchovných programov a pod.) vykonávaných územnou samosprávou

Spôsob plnenia: Navrhnuť a zaviesť evidenciu výkonu vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonávaných územnou samosprávou

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Výkon vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonávaných samosprávou a akreditovanými subjektmi sa sleduje v **Ročnom výkaze o vykonávaní vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately /V (MPSVR SR) 13-01/**, ktorého účelom je získať informácie o vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. V sledovaní za rok 2015 boli spresnené niektoré moduly vo výkaze o sledovaní výkonu opatrení v zariadeniach. Pokračovanie plnenia tejto úlohy je spojené s plnením úlohy č. 4.2, kde sa predpokladajú legislatívne úpravy aj vo vzťahu k evidencii vybraných opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. S ohľadom na uvedené sa realizačná fáza plnenia čiastkového cieľa navrhuje posunúť do roku 2016.

ZMOS pri plnení tejto úlohy spolupracoval so zodpovedným gestorom na základe jeho výziev a iniciatív. Aktuálne analyzuje možnosti zavedenia IKT podpory vykonávania opatrení SPO vykonávaných obcami v rámci NP OPIS II.

*4.4. Venovanie patričnej pozornosti, zodpovedajúcej veku a úrovni, názorom detí umiestneným na základe rozhodnutia súdu do detského domova, špeciálneho výchovného zariadenia, krízového strediska, resocializačného strediska

Spôsob plnenia: Sledovať a vyhodnocovať aktívne zapojenie umiestneného dieťaťa v zariadení na výkon rozhodnutia súdu do všetkých aktivít, ktoré sa ho týkajú, vrátane spolurozhodovania o sebe, aktivitách a zámeroch zariadenia, profesionálnej rodiny

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR/Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, *detské domovy*, zariadenia na výkon rozhodnutia súdu

Indikátor: počet zapojených detí

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V zmysle Konceptie deinštitucionalizácie (ďalej len „DI“), je stále kladený veľký dôraz na zapájanie sa detí do procesu rozhodovania. Všetky deti v zariadeniach na výkon rozhodnutia súdu primerane veku a svojim schopnostiam **spolurozhodujú pod výchovným vedením zodpovednej dospeljej osoby o sebe, aktivitách a zámeroch profesionálnej rodiny, samostatnej skupiny aj celého detského domova.** Názor dieťaťa je braný do úvahy s plnou vážnosťou, o čom sa vedú aj písomné záznamy. Dieťa spolurozhoduje o svojich voľnočasových aktivitách, dani na skupine, v profesionálnej rodine, nákupe osobných vecí, spolupodieľa sa na hospodárení samostatnej skupiny, či profesionálnej rodiny, alebo sa zúčastňuje na tvorbe pravidiel. Dieťa je zapájané do tvorby a vyhodnocovania svojho výchovného plánu. Dieťa dostáva priestor na diskusiu o opatreniach, ktoré sa ho týkajú. Dieťa taktiež vyjadruje svoj názor pri plánovaní svojej budúcnosti (napr. pri výbere povolania, pláne osamostatňovania). DeD zisťuje názor dieťaťa pri náhradnej rodinnej starostlivosti, vypracovávaní Individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa, výchovného plánu, výbere povolania, školy a pod. Dieťa je aktívne zapájané do podpory jeho vzťahu s vlastnou rodinou, sanácie rodiny. Zúčastňuje sa a tiež sa podieľa na príprave Prípadových konferencií, poprípade Stretnutí rodinného kruhu. Pri plánovaní sociálnej práce s rodinou dieťaťa sa prihliada na jeho túžby a predstavy vzhľadom k svojej rodine, či iným príbuzným a známym. Veľkú vážnosť má tiež názor dieťaťa na život a rozvoj jeho súrodencov a zároveň rozvoj a podpora súrodeneckých vzťahov detí. **Počet zapojených detí je cca 3 000.**

Deti majú k dispozícii k nahliadnutiu vlastný osobný spis a tiež sa aktívne spolupodieľajú na tvorbe a realizovaní Individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa. Deti, umiestnené v profesionálnej rodine majú pravidelne priestor na rozhovor s členom odborného tímu – často je to psychológ DeD, kde vyjadrujú svoj názor na profesionálnu rodinu, jej členov, môžu hovoriť aj o veciach, ktoré by chceli v PR zmeniť, čo im vadí, s čím nie sú spokojní. Aj týmito vyjadreniami sa venuje veľká pozornosť, robia sa o nich písomné záznamy a následne opatrenia s cieľom naplňať všetky individuálne potreby dieťaťa.

Krizové stredisko v Trnave plánuje v roku 2016 vytvoriť **internú príručku zameranú na ochranu práv dieťaťa**, na ktorej utvorení sa budú podieľať najmä deti. Príručka by pozostávala z viacerých častí, ktoré by ozrejmili uplatňovanie ľudských práv v bežnom živote a obsahovala by problémy, s ktorými sa deti stretávajú. V obsahu príručky by boli definované a opísané problémy a zároveň i dobré príklady ako sa dajú riešiť.

4.5. Zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí, ktoré žijú v špeciálnych výchovných zariadeniach (diagnostických a reedukačných centrách a v liečebno-vychovávacích sanatóriách)

Spôsob plnenia: Výkon nezávislého monitoringu zaobchádzania a starostlivosti o deti v špeciálnych výchovných zariadeniach a prijímanie opatrení na zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí v nich

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR, Štátna školská inšpekcia

Spoluzodpovední gestori: zriaďovatelia

Spolupracujúce subjekty: Kontrola - Štátna školská inšpekcia, Monitoring z hľadiska dodržiavania detských a ľudských práv - Štátna školská inšpekcia, SNSĽP

Indikátor: Počet vykonaných nezávislých monitoringov zaobchádzania a starostlivosti o deti v špeciálnych výchovných zariadeniach a počet prijatých opatrení na zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí v nich

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V školskom roku 2014/2015 boli vykonané následné inšpekcie s cieľom zistiť stav odstránenia nedostatkov v ŠVZ. Zo 79 opatrení prijatých riaditeľmi škôl bolo splnených 72 (91,14 %). Nesplnenie 7 prijatých opatrení (8,86 %) fixovalo nepriaznivý stav zistený pri tematickej inšpekcii. Ich plnenie sa skontroluje ďalšími následnými inšpekciami v nasledujúcom školskom roku (2015/2016).

SNSĽP a Štátna školská inšpekcia podpísali v roku 2015 dohodu o spolupráci. Štátna školská inšpekcia a SNSĽP považujú spoluprácu v oblasti ochrany a podpory ľudských práv, osobitne v oblasti ochrany a monitorovania dodržiavania práv detí za dôležitý faktor zefektívňovania ich činností v prospech zabezpečenia ľudských práv a základných slobôd pre deti bez akejkoľvek diskriminácie a zároveň za významný faktor podpory a monitorovania pokroku v uplatňovaní práv dieťaťa. Štátna školská inšpekcia a SNSĽP sa pri vzájomnej spolupráci **v rozsahu svojej pôsobnosti osobitne zamerajú na:** dodržiavanie práv detí pri výchove a vzdelávaní detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, vytváranie podmienok inkluzívneho vzdelávania pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, dodržiavanie ľudských práv v špeciálnych výchovných zariadeniach a bezpečnosť školského prostredia a prevenciu negatívnych javov v správaní žiakov. V roku 2015 nebolo SNSĽP požiadané o spoluprácu v danej oblasti, nevykonalo žiadny monitoring zaobchádzania a starostlivosti o deti v špeciálnych výchovných zariadeniach a počet prijatých opatrení na zlepšenie kvality života, výchovy a vzdelávania detí v nich.

4.6. Podpora sociálnej inklúzie detí (podpory vzdelávania a starostlivosti v detstve)

Spôsob plnenia: Zavedenie príspevku na podporu výchovy a všestranného rozvoja dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením novou legislatívnou úpravou

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 a nasl.

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: predškolské a školské zariadenia, úrady PSVR

Indikátor: počet detí, pre ktoré sa priznal nárok na príspevok

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V roku 2015 neboli pri poskytovaní príspevku na nezaopatrené dieťa vykonané legislatívne zmeny. Výška ako aj počet detí, pre ktoré sa priznal nárok na príspevok na nezaopatrené dieťa, ktoré plní povinnú školskú dochádzku, zostali nezmenené. Tak ako v roku 2014, od kedy bol príspevok zavedený, aj v roku 2015 bol príspevok na nezaopatrené dieťa poskytovaný mesačne v priemere pre 55 tis. detí.

*4.7. Umožniť rodičom detí ohrozených sociálnym vylúčením zotrvať na trhu práce a nevyvíjať deti z prirodzeného rodinného prostredia.

Spôsob plnenia: Rozvoj domovov sociálnych služieb a špecializovaných zariadení s ambulatnou formou poskytovanej sociálnej služby

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, neverejní poskytovatelia

Indikátor: počet novo registrovaných zariadení, resp. foriem tejto sociálnej služby; výška finančných prostriedkov poskytnutých z dotácie MPSVR SR na nákup špeciálne upraveného motorového vozidla s dvíhacou plošinou na účely poskytovania prepravnej služby a počet subjektov, ktorým bola na tento účel pridelená dotácia

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Na základe údajov z Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb bolo v roku 2015 novo registrovaných 117 denných stacionárov podľa § 40 Zákona č. 448/2008 Z. z., s celkovou kapacitou 3 598 miest. V zmysle zákona o sociálnych službách sa sociálna služba v dennom stacionári poskytuje fyzickej osobe na základe rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu **bez ohľadu na vek, nie je teda možné vyčíslíť, koľko zariadení je určených deťom**. Štatistické údaje o veku prijímateľov sociálnej služby v dennom stacionári sa nezisťujú.

MPSVR SR poskytlo v roku 2015 v zmysle zákona č. 544/2010 Z.z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky **dotáciu na nákup špeciálne upraveného motorového vozidla s dvíhacou plošinou** 9 zariadeniam (domovom sociálnych služieb a špecializovaným zariadeniam) vo výške 207 000€. Z toho ôsmim verejným poskytovateľom spolu vo výške 184 000€ a jednému neverejnemu poskytovateľovi vo výške 23 000€.

MPSVR SR poskytlo v roku 2015 **dotáciu na účel poskytovania prepravnej služby** podľa § 42 zákona o sociálnych službách jedenástim zariadeniam v celkovej výške 246 500€, z toho štyrom verejným poskytovateľom v celkovej výške 92 000€ a siedmim neverejným poskytovateľom v celkovej výške 154 500€.

ZMOS spolupracuje na plnení tejto úlohy na základe výziev a iniciatív gestora. V rámci svojich kompetencií pomáha obciam a mestám orientovať sa v danej problematike. Obce a mestá pomáhajú vytvárať podmienky na inkluzívne vzdelávanie v materských školách a v základných školách, ktorých je zriaďovateľom. V školskom roku 2014/2015 tak bolo **v materských školách zriadených mestami a obcami** vzdelávaných formou individuálneho začlenenia 557 detí a 4152 detí zo sociálne znevýhodneného prostredia, **v základných školách zriadených obcami a mestami** bolo vzdelávaných formou individuálneho začlenenia 21168 žiakov a 19979 žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Napriek tomu, že z pohľadu systematiky rozdelenia obligatórnych sociálnych služieb medzi miestnu územnú samosprávu a regionálnu územnú samosprávu, sú predmetné služby predovšetkým v pôsobnosti VÚC, niektoré obce, najmä na základe svedomitého spracovania komunitného plánu identifikovali potrebu rozvoja sociálnych služieb v tomto segmente služieb. Ich rozvoj, vzhľadom k všeobecnému stavu vo financovaní sociálnych služieb, je limitovaný disponibilnými zdrojmi.

(ŽSK) V rámci skvalitnenia poskytovaných sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, **v priebehu roku 2015 ŽSK zaregistroval a doplnil nový komunitný druh sociálnych služieb**, a to špecializované zariadenie v Domove sociálnych služieb a zariadení núdzového bývania Dolný Kubín (ďalej len „DSS a ZNB Dolný Kubín“) ambulantnou formou, týždennou pobytovou a celoročnou pobytovou formou. V **špecializovanom zariadení** sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a má zdravotné postihnutie, ktorým je najmä Parkinsonova choroba, Alzheimerova choroba, pervazívna vývinová porucha, skleróza multiplex, schizofrénia, demencia rôzneho typu etiológie, hluchoslepota, AIDS alebo organický psychosyndróm ťažkého stupňa. Dôvodom rozšírenia rozsahu druhu poskytovaných sociálnych služieb v ŽSK o špecializované zariadenie, je zvýšený dopyt zo strany prijímateľov sociálnej služby a rodičov týchto prijímateľov, resp. rodičov bývalých prijímateľov DSS a ZNB Dolný Kubín. **Ide predovšetkým o prijímateľov s pervazívnou vývinovou poruchou (autizmus)**. DSS a ZNB Dolný Kubín sa nadobudnutými dlhoročnými skúsenosťami špecializuje aj na túto cieľovú skupinu. Výber ambulantnej formy špecializovaného zariadenia umožní cieľovej skupine počas dňa využívať kvalitné sociálne služby a zároveň zotrvať v prirodzenom domácom prostredí v kruhu svojich najbližších. Možnosť využitia týždennej a celoročnej pobytovej formy v špecializovanom zariadení umožní prijímateľom využívať sociálne služby aj napr. počas víkendu, počas dovolenkového obdobia. Tým DSS a ZNB Dolný Kubín vyjde v ústrety nielen potrebám prijímateľov, ale aj potrebám rodičov a prispeje tak k vytvoreniu priestoru uspokojenia individuálnych potrieb rodičov prijímateľov. V priebehu roku 2015 ŽSK takisto **zriadil novú sociálnu službu krízovej intervencie v útulku**, s miestom poskytovania Hrabové 204, Bytča.

(KSK) V roku 2015 KSK financoval celkom 9 domovov sociálnych služieb s ambulantnou formou poskytovanej sociálnej služby a 5 domovov sociálnych služieb s pobytovou týždennou formou. Zároveň KSK financoval 7 rehabilitačných stredísk s ambulantnou formou starostlivosti (neverejní poskytovatelia) s celkovou kapacitou 87 miest (KSK poskytoval finančný príspevok na 60 miest vo výške 149 231,56 €).

(TSK) má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti 2 domovy sociálnych služieb s ambulatnou formou poskytovanej sociálnej služby. Zároveň poskytuje finančný príspevok 8 neverejným poskytovateľom sociálnych služieb s ambulatnou formou poskytovanej sociálnej služby. V roku 2015 nevzniklo ani jedno zariadenie sociálnych služieb, ktoré poskytuje ambulatnú formu sociálnej služby v dennom stacionári, domove sociálnych služieb a špecializovanom zariadení.

Krízové stredisko v Trnave spustilo v roku 2015 pilotný projekt, ktorým rozširuje poskytované služby formou ambulatnej starostlivosti. V úzkej spolupráci s n.o. Koburgovo otvorili **detský klub „Krízačik“**. Prioritou pre prijatie dieťaťa do detského klubu bola podmienka pravidelnej účasti matky na programe a jej úzka spolupráca so všetkými aktérmi a inštitúciami. Klienti detského klubu „Krízačik“ pochádzajú z prostredia, kde sú neustále ohrozené sociálnopatologickými javmi. Takmer žiadne dieťa z marginalizovanej rómskej komunity nenavštevovalo materskú školu. V súčasnosti väčšina rómskych detí začne navštevovať základnú školu. Po zápise do školy nastúpi do nultého ročníka a následne je v mnohých prípadoch preradená do špeciálnej základnej školy. Jedným z dôvodov neúspešnosti žiakov v triedach je, že nemajú dostatok príležitostí na zmysluplné trávenie voľného času, nemajú kompetencie potrebné pre vstup do vzdelávacieho procesu a nemajú vytvorený vzťah k vzdelávaniu. Účasť na programe detského klubu v krízovom stredisku, týmto spôsobom môže napomôcť k plynulému zaradeniu sa týchto detí do výchovno – vzdelávacieho procesu v škole. Rodičia predškolákov z danej komunity sa musia aktívne podieľať na hľadaní si zamestnania. Centrum Koburgovo, n.o. pravidelne sprostredkováva kontakty na zamestnávateľov i brigády v okolí. Od budúceho roka sa predpokladá **zavedenie sociálneho aspektu vo verejnom obstarávaní**, ako kľúčového nástroja, ktorý môže prispieť k zvyšovaniu zamestnanosti dlhodobo nezamestnaných Rómov. Povinnosť zamestnať pri verejných zákazkách určité percento dlhodobo nezamestnaných Rómov sa uplatní v programovom období 2014 -2020 v obciach, kde žijú rómske komunity, ktoré sú zaradené do Atlasu rómskych komunít 2013. V prípade ak rodič z marginalizovaného prostredia je v trvalom pracovnom pomere, nemôže prísť o zamestnanie vlastným pričinením (hrubé porušenie pracovnej disciplíny). V prípade, že rodič adekvátne neospravedlní dochádzku svojho dieťaťa do detského klubu, nespolupracuje s Krízovým strediskom, s terénnou sociálnou pracovníčkou, Centrom Koburgovo, n.o. a minimálne jeden z menovaných subjektov sa zaňho nezaručí, dieťa stráca nárok na navštevovanie detského klubu“ Krízačik“. **Zapojenie a zotrvanie rodičov detí na trhu práce je teda jednou z prioritných oblastí, o ktoré sa program detského klubu „Krízačik“ opiera.**

*4.8. Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti

Spôsob plnenia:

1. **Vytvorenie nového inovatívneho modelu manažmentu sanácie rodiny**
2. **Vytvorenie príručky o syndróme CAN**
3. **Zavedenie systému odbornej podpory náhradných rodín**
 - a. **Adaptačný program pre nové náhradné rodiny (individuálne poradenstvo a vzdelávanie náhradných rodičov)**
 - b. **Program odbornej podpory náhradných rodín (individuálne poradenstvo a vzdelávanie náhradných rodičov)**
4. **Zapojenie rodinných asistentov do výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**
5. **Komplexná podpora profesionálnych rodín**
6. **Zvyšovanie odbornosti a prehlbovanie zručností zamestnancov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a detských domovov**

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne; 5. a 6. – 2014-2015 (v rámci harmonogramu Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti)

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: úrady PSVR, územná samospráva, *detské domovy*, akreditované subjekty, Asociácia krízových stredísk (aktivita 2)

Indikátor:

1. Nový inovatívny model manažmentu sanácie rodiny
2. Na prax orientovaná príručka, ktorá bude obsahovať informácie k rozpoznávaniu jednotlivých foriem syndrómu CAN, ich príznakom a následkom, k včasnej intervencii vrátane diagnostiky a indikácii špecializovanej účinnej pomoci a ochrany dieťaťa v rámci interdisciplinárnych kompetencií
3. Počet osôb (náhradných rodičov), ktorí sa zúčastnia Adaptačného programu pre nové náhradné rodiny a Programu odbornej podpory náhradných rodín
4. Personálna podpora oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
5. *Vytvorenie 23 Centier podpory PR so 46 pracovnými miestami; Zvýšenie počtu profesionálnych rodičov*
6. *Počet osôb vyškolených v Národnom projekte Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti*

Odpočet plnenia za rok 2013 – ad 1. splnená, ad 2. splnená, ad 4. splnená :

Odpočet plnenia za rok 2014 - ad 5. – splnená

Odpočet plnenia za rok 2015 – ad 3. – splnená, ad 6. – splnená:

3. **Podpora náhradným rodičom** prebiehala v rokoch 2014 – 2015 **vo forme poradenstva, sprevádzania a vzdelávania** v Košickom, Prešovskom, Banskobystrickom, Nitrianskom, Trenčianskom, Trnavskom, Žilinskom a Bratislavskom samosprávnom kraji. **Za rok 2015 bola**

odborná pomoc, z celkového počtu náhradných rodín, ktoré boli v rámci databázy náhradných rodín zaradené do *Adaptačného programu pre nové náhradné rodiny a Programu odbornej podpory náhradných rodín*, **ponúkaná zo strany dodávateľa veľmi nízkemu počtu náhradných rodín**. Do programu podpory **bolo zapojených iba 14,47 % náhradných rodín**, ktoré úrady PSVaR oslovili a nahlásili ako rodiny, ktoré súhlasili s poskytovaním podpory.

V rámci Adaptačného programu pre nové náhradné rodiny z celkového počtu 655 nových náhradných rodín bola podpora poskytnutá iba 113 novým náhradným rodičom a v rámci Programu odbornej podpory z celkového počtu 1709 náhradných rodín bola podpora poskytnutá iba 229 náhradným rodičom.

Na základe vyššie uvedeného je možné po ukončení realizácie aktivity NP DEI konštatovať, že efektívne zavedenie systému odbornej podpory náhradným rodinám **presahuje kapacitu jedného z akreditovaných subjektov** pôsobiacich v tejto oblasti a preto plnenie stanoveného cieľa a merateľných ukazovateľov aktivity jedným dodávateľom v rámci celého SR (vrátane BSK) ohrozilo realizáciu NP.

4. Činnosť rodinných asistentov je pravidelne monitorovaná a vyhodnocovaná - za obdobie od januára 2015 do septembra 2015 vykonali rodinní asistenti v prospech dieťaťa a jeho rodiny 29 015 intervencií. V 3.štvrtroku r. 2015 bola činnosť rodinných asistentov vykonávaná v 2 248 rodinách a počet detí, ktoré sa aj ich intervenciou podarilo udržať v rodinnom prostredí (predísť umiestneniu detí do zariadení na výkon rozhodnutia súdu) je za rovnaké obdobie 1 216. Dňa 30. novembra 2015 bola ukončená v rámci NP DEI činnosť rodinných asistentov. **Pozície rodinných asistentov však boli na všetkých 46 úradoch PSVR zachované** a v rámci nového NP **sa plánuje ich počet navýšiť o 33 vytvorených miest** na detašovaných pracoviskách úradov PSVR.

5. V rámci realizácie Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti (NP DEI), **boli splnené aktivity:**

- **Stretnutia odborného tímu – tvorba plánov DEI pre DeD** - aktivita bola zrealizovaná v mesiaci 07/2015, prebehli 4 x 3 dni stretnutia odborného tímu k tvorbe metodiky DEI pre DeD za účasti 2 zahraničných expertov na DEI - MUDr. Jan Pfeiffer (ČR), p. René de Bot (Holandsko). Na stretnutiach **bol vytvorený „vzorový“ plán DEI – transformačný plán pre DeD**.
- **Workshopy k vytváraniu plánov DEI pre DeD** - aktivita bola zrealizovaná v mesiaci 08/2015, prebehlo 18 workshopov k vytváraniu plánov k DEI. Na jednotlivých workshopoch si riaditelia jednotlivých DeD pod vedením facilitátora z odborného tímu k tvorbe metodiky DEI pre DeD, vytvárali svoj vlastný DEI – transformačný plán pre svoj DeD. Všetky DEI – transformačné plány DeD sú v súčasnosti na Ústredí, prebieha proces ich schvaľovania a jednotlivé zámery DEI – transformačné plány DeD budú súčasťou Konceptie zabezpečovania výkonu súdnych rozhodnutí v detských domovoch na roky 2016-2020.
- **Metódy práce s pôvodnou a náhradnou rodinou** - aktivita bola zrealizovaná v období 07-09/2015, bolo vyškolených 67 zamestnancov DeD.
- **Teambuilding** - aktivita bola zrealizovaná v období 07-09/2015, bolo vyškolených 69 zamestnancov DeD.

- **Akreditovaný kurz prvej pomoci** - aktivita bola zrealizovaná v období 03-08/2015, bolo vyškolených 2 379 zamestnancov DeD.
- **Diagnostika prostredníctvom projektívnych techník** - aktivita bola zrealizovaná v období 07-09/2015, bolo vyškolených 75 psychológov DeD.
- **Využitie projektívnej hry pri emočných poruchách** - aktivita bola zrealizovaná v období 07-09/2015, bolo vyškolených 90 psychológov DeD.
- **Procesuálna diagnostika a zvládanie konfliktov u detí s poruchami správania** - aktivita bola zrealizovaná v období 08-09/2015, bolo vyškolených 19 liečebných/špeciálnych pedagógov/vychovávateľov DeD.
- **Vypracovanie príručky o transkultúrnom prístupe** - aktivita bola zrealizovaná v období 07/2015. Vypracovanie, tlač a distribúciu 1 000 ks príručiek o transkultúrnom prístupe do DeD zabezpečovala spoločnosť Centrum pre výskum etnicity a kultúry (CVEK), Bratislava.
- **Workshopy k transkultúrnemu prístupu** - aktivita bola zrealizovaná v období 08-09/2015. Bolo zrealizovaných 21 workshopov o transkultúrnom prístupe, na ktorých sa zúčastnilo 257 zamestnancov DeD. Aktivitu zabezpečovala spoločnosť Centrum pre výskum etnicity a kultúry (CVEK), Bratislava.

6. Dňa 8. decembra 2014 bolo vo Vestníku verejného obstarávania SR zverejnené predbežné oznámenie o vyhlásení verejného obstarávania k nadlimitnej zákazke „*Ďalšie odborné vzdelávanie a workshopy*“ . Z dôvodu časovej náročnosti a nedoručenia žiadnej ponuky na zákazku pristúpil odbor verejného obstarávania Ústredia PSVR k rokovaniu s RO. Následne na základe priameho rokovania sa podarilo zabezpečiť dodávateľa na zrealizovanie vzdelávania na tému **Sociálna diagnostika**. Vzdelávanie v rozsahu 3 dní pre zamestnancov odd. SPODaSK bolo **úspešne zrealizované** v mesiacoch júl, august a september 2015 **pre 525** zamestnancov oddelení SPODaSK.

V rámci zvyšovania odbornosti zamestnancov orgánov SPODaSK bol s cieľom skvalitniť posudzovanie spôsobilosti fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom zabezpečený v mesiaci október 2015 nákup batérií psychodiagnostických testov pre 46 úradov PSVR, ktoré budú využívať psychológovia referátov poradensko - psychologických služieb.

4.9. Vypracovanie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím

Spôsob plnenia: Spracovanie návrhu Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím na rokovanie vlády Slovenskej republiky

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 12/2013 a priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: MPSVR SR, MS SR, MV SR, MZVEZ SR, MZ SR, MŠVVŠ SR, Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, akreditované subjekty

Indikátor: každoročne vyhodnocovať plnenie úloh vyplývajúcich zo stratégie

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

*4.10. Skvalitniť výkon krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových situáciách dieťaťa a rodiny

Spôsob plnenia: Vytvoriť pracovnú skupinu na prípravu metodiky vykonávania krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových situáciách, vytvoriť a zaviesť metodiku vykonávania krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízových strediskách a na orgánoch sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR, územná samospráva, Asociácia krízových stredísk, akreditované subjekty

Indikátor: zavedená metodika

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Ústredie PSVR pravidelne zisťuje početnosť rodín a detí, u ktorých je identifikované ohrozenie detí v rodinách, ktoré si pri vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vyžadujú systematickú plánovanú sociálnu prácu v rodinách. V prípadoch rodín, v ktorých je identifikované ohrozenie dieťaťa v starostlivosti rodičov, resp. osôb, ktorým bolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti, sa v závislosti od miery ohrozenia dieťaťa v rodine navrhne primeraná intervencia, ktorá sa premietne do **plánu sociálnej práce s dieťaťom a jeho rodinou**. Cieľom **intervencie v prirodzenom rodinnom prostredí**, ktorej integrálnou súčasťou sa od 1. júla 2013 stali **rodinní asistenti** (prijatí v rámci implementácie *Národného projektu Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti* - ďalej len „NP DEI“), je predchádzať vzniku krízových situácií v rodine, podporiť zdroje rodiny pri zabezpečovaní starostlivosti a výchovy a predchádzať vyňatiu dieťaťa z rodiny a jeho zvereniu do náhradnej starostlivosti, samozrejme za predpokladu, že je prirodzené rodinné prostredie pre dieťa vhodné a neohrozujúce jeho zdravý fyzický, psychický a sociálny vývin. Vzhľadom na neukončené prípravné aktivity súvisiace s plnením čiastkového cieľa sa navrhuje zmena termínu plnenia. K uplatňovaniu *Modelu manažmentu sanácie rodiny* pozri tiež plnenie čiastkového cieľa 4.8.

Synergicky k napĺňaniu čiastkového cieľa prispieva aktivita **Expertnej skupiny pre prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v rodinách** pri Rade vlády SR pre prevenciu kriminality. Pôsobnosť Expertnej skupiny vychádza z modelových stratégií a praktických opatrení na elimináciu násilia páchaného na ženách vypracovaných OSN. Dlhodobou úlohou Expertnej skupiny je v spolupráci s ORRRP a poskytovateľmi pomoci ženám a ich deťom podieľať sa na príprave **vytvorenia štandardov zabezpečovania adekvátnej pomoci a ochrany žien a ich detí - obetí násilia**, vhodných pre jednotlivé skupiny zainteresovaných pracovníkov, najmä v oblasti sociálnej práce, zdravotníctva, školstva, polície, prokuratúry.

(TTSK) Pracovnú skupinu pre prípravu metodiky vykonávania krízovej intervencie a iných odborných metód práce v krízovom stredisku v Trnave tvorí multidisciplinárny tím: riaditeľka, psychológ, sociálna pracovníčka, koordinátorka výchovy a zdravotná sestra. Táto skupina odborníkov participuje na dopĺňaní nových inovatívnych prístupov v už zavedenej **internej metodike vykonávania krízovej intervencie**, ktorá je súčasťou interného dokumentu „Program krízového strediska“. V tomto roku boli identifikované oblasti s najčastejšími témami, ktoré boli predmetom vykonávania krízovej intervencie v krízovom stredisku od

jeho vzniku a v rámci všetkých klientov, vrátane matiek s deťmi (Osobná a existenciálna problematika - prevažovali problémy so sebou samým; Vzťahová problematika - prevažovala rodinná a partnerská; Sociálna a právna problematika - prevažovali vzťahy s rodičmi a finančná tieseň; Psychopatológia - prevažovali psychózy a poruchy osobnosti; Problematika závislostí a sociálnej patológie - prevažovalo domáce násilie; Syndróm CAN - prevažovalo fyzické, psychické týranie a sexuálne zneužívanie; Zdravotné problémy - prevažovali somatické problémy a zmyslové postihnutie; Nečakaná traumatizujúca udalosť- prevažovalo znásilnenie; Problematika menšín - prevažovali rasizmus, xenofóbia).

*4.11. Zvýšenie dostupnosti sociálnych služieb pre obe domáceho násilia

Spôsob plnenia: Zabezpečenie vhodných podmienok pre poskytovanie sociálnych služieb pre obe domáceho násilia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: *neverejní poskytovatelia sociálnych služieb*, územná samospráva, MVO

Indikátor: počet existujúcich zariadení pomáhajúcich obetiam domáceho násilia (poradenské a ubytovacie služby); počet obetí, ktorým bola poskytnutá poradenská pomoc; počet obetí, ktorým bola poskytnutá pomoc formou núdzového ubytovania

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Na základe údajov z Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb evidujeme 39 zariadení núdzového bývania s celkovou kapacitou 679 miest, z toho³²:

Žilinský samosprávny kraj – 6 zariadení s celkovou kapacitou 71 miest (2 neverejní poskytovatelia a 4 verejní poskytovatelia)

Košický samosprávny kraj – 4 zariadení s celkovou kapacitou 144 miest (3 neverejní poskytovatelia a 1 verejný poskytovateľ)

Nitriansky samosprávny kraj – 2 zariadení s celkovou kapacitou 33 miest (1 neverejní poskytovatelia a 1 verejní poskytovatelia)

Prešovský samosprávny kraj – 5 zariadení núdzového bývania s celkovou kapacitou 91 miest (3 neverejní poskytovatelia a 2 verejní poskytovatelia)

Banskobystrický samosprávny kraj – 8 zariadení s celkovou kapacitou 99 miest (5 neverejní poskytovatelia a 3 verejní poskytovatelia)

Bratislavský samosprávny kraj – 5 zariadení s celkovou kapacitou 60 miest (3 neverejní poskytovatelia a 2 verejní poskytovatelia)

Trnavský samosprávny kraj – 4 zariadenia núdzového bývania s celkovou kapacitou 93 miest (3 neverejní poskytovatelia a 1 verejný poskytovateľ)

³² Údaje k 31.5. 2016

Trenčiansky samosprávny kraj – 5 zariadení s celkovou kapacitou 88 miest (2 neverejní poskytovatelia a 3 verejní poskytovatelia)

Vláda SR uznesením č. 574 zo dňa 20. novembra 2014 schválila Návrh celoštátnej stratégie rodovej rovnosti a Akčný plán rodovej rovnosti na roky 2014-2019 (ďalej len „NAP 2014 – 2019“)³³. V NAP 2014 – 2019 boli zadane úlohy s predpokladom **zriadenia a fungovania Koordinačno – metodického centra** (ďalej len „KMC“) **ako verejnej inštitúcie zodpovednej** (až do roku 2019) za vytvorenie, implementáciu a koordináciu komplexnej celoštátnej politiky pre oblasť prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách a domáceho násilia. Expertný tím KMC je zodpovedný za odbornú koordináciu a supervíziu systémovej prevencie a intervencie na podporu obetí a poskytovania služieb v oblasti násilia páchaného na ženách a domáceho násilia. Odbornú koordináciu jednotlivých aktivít bude zabezpečovať prostredníctvom jednotných metodických usmernení pre poskytovanie služieb, pre oblasť primárnej prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách a deťoch, vytváraním podmienok multiinštitucionálnej spolupráce pomáhajúcich profesií a zabezpečením systému ich vzdelávania, ako aj uskutočňovaním výskumov a monitoringu násiliach na ženách a domáceho násilia.

Vytvorenie KMC je predmetom preddefinovaného projektu programu Domáce násilie a rodovo podmienené násilie, ktorý je podporený Finančným mechanizmom EHP a Nórskym finančným mechanizmom 2009 – 2014. Prijímateľom podpory pre projekt je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. KMC je riadené ORRRP a funguje pod Inštitútom pre výskum práce a rodiny. Medzinárodnými partnermi projektu sú Rada Európy a Nórske centrum pre násilie a traumatické stresové situácie. Program sa vzájomne dopĺňa s národnými projektmi zameraným na domáce a rodovo podmienené násilie, ktoré sú podporené ESF a sú realizované na Inštitúte pre výskum práce a rodiny.

V priebehu roka 2015 sa MPSVR SR podieľalo na ukončení prípravy a realizácii dvoch projektov v oblasti násilia na ženách, financovaných z OP ZaSi/ESF. Prvý projekt **„Prevencia a eliminácia násilia na ženách“** sa realizoval vo všetkých krajoch SR, okrem BSK, úzko súvisí a podporuje už existujúce služby pre ženy, na ktorých bolo alebo je páchané násilie, a ich deťoch. V roku 2015 **došlo k vytvoreniu celoštátnej bezplatnej NONSTOP linky pre ženy s číslom 0800 212 212**, boli zaškolené odborníčky na linke, zvýšila sa regionálna dostupnosť, kvalita a kompetencie špecializovaných sociálnych služieb pre ženy zažívajúce násilie a ich deti ako aj dištančné internetové poradenstvo pre ženy zažívajúce násilie. Druhý projekt **„Podpora prevencie a eliminácie násilia na ženách“** mimo BSK v roku 2015 napomohol v oblasti vzdelávania pomáhajúcich profesií v spolupráci s partnermi, podieľal sa na príprave výstupu – návrhu zákona o násilí, pozornosť bola venovaná aj minoritným skupinám žien. Špecifické ciele projektu spočívali v zjednotení postupov, zavedení jednotnej evidencie a nastavenie štandardov poskytovanej pomoci, vytvorenie tréningových modulov a realizácia vzdelávania, vytvorenie skupín multiinštitucionálnej spolupráce a koordinácie pomoci, realizácia výskumu špecificky ohrozených skupín žien a nastavenie postupov pomoci. V oblasti vzdelávania osôb pracujúcich v poradenských centrách, a krízových centrách ako

³³ Celoštátna stratégia rodovej rovnosti (ďalej len „Stratégia“) zahŕňa aj úlohy súvisiace s Partnerskou dohodou medzi SR a EÚ o uplatňovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov v SR v programovom období 2014-2020 a dôležité postavenie rovnosti mužov a žien ako horizontálneho princípu, ale aj *ex ante* podmienky pre čerpanie štrukturálnych fondov. V neposlednom rade Stratégia reflektuje odporúčania Rady EÚ k národnému programu reforiem SR, adresované SR v oblastiach relevantných k rodovej rovnosti.

aj bezpečných ženských domoch KMC navrhlo **model ďalšieho vzdelávania pomáhajúcich profesií v krízovom poradenstve** a ďalšej ochrane a podpore žien zažívajúcich násilie a obetí domáceho násillia prostredníctvom vzájomného učenia sa formou facilitovaných workshopov. S ponukou na spoluprácu pri zabezpečení facilitovaných workshopov KMC oslovilo mimovládne organizácie poskytujúce špecializované podporné služby.

Špecializované sociálne poradenstvo osobám ohrozeným domácim násillím, alebo osobám, na ktorých je páchané domáce násillie, alebo ktoré sa stali obeťami obchodovania s ľuďmi poskytujú aj občianske združenia a neziskové organizácie s platnou akreditáciou na odbornú činnosť (11 subjektov). Fyzickej osobe, ktorá je obeťou násillia môže byť poskytnutá v súlade s § 53 zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov aj **krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií** (telefón, fax, internet).

Na web stránkach ORRRP www.gender.gov.sk a www.zastravmenasilie.sk sú zverejnené aktuálne informácie a kontakty zariadení, v ktorých je dostupná pomoc pre týrané ženy a ich deti priamo v regiónoch Slovenska.

ZMOS v rámci svojej poradenskej činnosti, tam kde je to možné, odkazuje pri využívaní disponibilných priestorov aj na využitie týchto priestorov na poskytovanie služieb obetiam domáceho násillia. Mestá, ktoré disponujú nájomným bytovým fondom sa snažia v rámci možností vyčleňovať časť kapacít aj na tzv. **utajené bývanie pre obeť domáceho násillia**.

(BSK) je zapojený ako partner do **Sociálneho projektu Domáce a rodovo podmienené násillie** spolufinancovaného z Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. V rámci tohto programu vznikol projekt **zriadenia bezpečného ženského domu pre ženy a ich deti**, na ktorých je páchané násillie. BSK poskytol budovu, ktorú vo svojej časti projektu zrekonštruoval a následne 14.10.2015 odovzdal do užívania občianskemu združeniu DOMOV-DÚHA, ktorého úlohou je budovu zariadiť a spustiť jej prevádzku. Do projektu je zapojené aj Občianske združenie Brána do života, ktoré už od augusta 2014 poskytuje služby v Bezpečnom ženskom dome na princípe bezbariérovosti. Obe zariadenia sú spolufinancované v roku 2016 z rozpočtu BSK. Aj v roku 2015 realizoval BSK **Sociálny program Pomoc ženám, na ktorých je páchané násillie**, do ktorého sa zapojili v roku 2015 dve občianske združenia: DOMOV – DÚHA, Slovenský výbor pre UNICEF – obe podporil sumou vo výške 11 620 €.

(TSK) V roku 2015 bolo v **zariadení sociálnych služieb Orchidea, n. o. – časť krízové stredisko** poskytnutá pomoc 5 obetiam domáceho násillia (z toho 2 ženám a ich 3 maloletým deťom). Všetkým bola poskytnutá poradenská pomoc a aj núdzové ubytovanie. **ČAKANKA - Krízové centrum ochrany a podpory obetí násillia v rodinách v meste Považská Bystrica** je zariadenie zriadené z nórskeho fondu a venuje sa výhradne obetiam domáceho násillia. V roku 2015 bola 56 občanom (z toho 22 matkám a 34 deťom) poskytnutá poradenská pomoc a aj núdzové bývanie. Ďalším 4 občanom bolo poskytnuté ambulantné poradenstvo a 37 poradenstvo na telefonickej linke pomoci. V Trenčíne sa nachádza **poradenské centrum Pomoc obetiam násillia**. Je to celoslovenská poradenská sieť s poradňami v krajských mestách Slovenskej republiky, financovanými vládou Slovenskej republiky. Nakoľko však bol v roku 2015 tento **finančný príspevok pozastavený**, činnosť krajského centra v Trenčíne bola

z veľkej časti obmedzená a pomoc mohla byť poskytnutá asi len 20 obetiam domáceho násillia, čo je nepostačujúce. **Slovenské krízové centrum DOTYK v Beckove** je občianske združenie zamerané predovšetkým na obeť obchodovania s ľuďmi a obeť domáceho násillia. V roku 2015 bolo 12 obetiam domáceho násillia poskytnuté sociálne poradenstvo.

(KSK) V roku 2015 KSK financoval v rámci kraja 3 zariadenia núdzového bývania s celkovou kapacitou 61 miest, kde KSK financoval 54 miest s poskytnutím finančného príspevku vo výške 90 857,88 EUR. Pomoc obetiam domáceho násillia poskytovali v roku 2015 v rámci kraja aj 4 špecializovaní poradcovia – Fenestra, o.z. a Pomoc v rodine, o.z.. KSK poskytol na týchto poradcov finančný príspevok vo výške 47 319,31 EUR.

4.12. Zvyšovať odbornú úroveň a inovatívne postupy poskytovania psychologickej pomoci dieťaťu a jeho rodičom, v záujme predchádzania rozpadu rodiny, odlúčenia dieťaťa od rodičov a v záujme predchádzania nepriaznivým vplyvom rozvodu najmä na dieťa, podporovať pracovné a personálne podmienky poskytovania poradensko-psychologickej pomoci rodine v rámci štátnej inštitúcie - úradu PSVR (v súlade s rodinnou politikou štátu.

Spôsob plnenia: Poskytovanie efektívnej a špecializovanej poradensko-psychologickej pomoci prostredníctvom RPPS rodičom a dieťaťu vrátane preventívneho programu odbornej pomoci rodine v rozvoze (podľa vybraných štatistických ukazovateľov) so zameraním na prácu osobitne s deťmi a s dospelými.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: ročne³⁴

Zodpovedný gestor: MPSVR SR/ Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: Úrady PSVR

Indikátor: kvantitatívne a kvalitatívne vyhodnotenie činnosti RPPS; dodržiavanie internej normy Ústredia PSVR č. 062/2012 – Štandardy odborných činností poradensko-psychologických služieb v rámci oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, metodických odporúčaní odboru PPS v problematike rozvodu a porozvodovej starostlivosti o deti a i.; pripravený a realizovaný program odbornej pomoci rodine v rozvoze

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Všetci psychológovia a odborní poradcovia RPPS poskytujú **psychologické a odborné poradenstvo klientom podľa záujmu, resp. na základe odporúčania súdu, OSPODaSK alebo iných subjektov**. V roku 2015 bolo v rámci všetkých pracovísk RPPS riešených 8274 prípadov a bola poskytnutá poradensko-psychologická starostlivosť celkovo 17107 klientom. Z pohľadu riešenej problematiky: partnerská, manželská problematika: 1527 klientov, rodinná problematika: 5947 klientov, rozvodová problematika: 5971 klientov, náhradná rodinná starostlivosť vrátane realizovaných príprav: 1803 klientov, problematika profesionálnych rodín vrátane príprav: 259 klientov, problematika drogových a iných závislostí: 245 klientov, krízová intervencia: 22 klientov.

Metodické oddelenie OPPS zabezpečuje metodické vedenie a kontrolu vykonávaných činností prostredníctvom:

³⁴ štatistické údaje sú dostupné až v období po 30. januári každoročne

- **metodické návštevy a kontroly na pracoviskách RPPS:** uskutočnilo sa minimálne 10 metodických návštev. Kontroly sa v roku 2015 z kapacitných dôvodov (personálna poddimenzovanosť) nevykonali žiadne
- **metodické konzultácie** – analýza odborných postupov pri zohľadnení IN 062/2012 Štandardy a metodických odporúčaní pre prácu na RPPS
- **regionálne metodické dni** – svojim obsahom boli zamerané na skupinovú supervíziu prípadov

V roku 2015 začal ďalší **cyklus vzdelávania pre novoprijatých zamestnancov RPPS Poradenská propedeutika.**

V roku 2015 boli do Sociálneho programu na pomoc deťom, plnoletým fyzickým osobám a rodinám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii - Centrum pre rodiny v kríze, zapojené neštátne subjekty občianske združenie Detský fond Slovenskej republiky, ktorý počas roka poskytlo pomoc 46 rodinám (s celkovým počtom členov týchto rodín 87), občianske združenie Asociácia supervízorov a sociálnych poradcov, ktoré počas roka poskytlo pomoc 32 rodinám (s celkovým počtom členov týchto rodín 99) a občianske združenie Pomoc ohrozeným deťom, ktoré poskytlo pomoc 76 rodinám (s celkovým počtom členov týchto rodín 90). Koordinátorka Centra pre rodiny v kríze v rámci svojej koordinačnej činnosti poskytla pomoc v období realizácie programu v roku 2015 (január - december) spolu 51 klientom/rodinám (klient = rodina). Počas roka 2015 Centrum pomohlo spolu cca 205 rodinám. Finančný príspevok v roku 2015 bol každému subjektu zaradenému do Sociálneho programu na pomoc deťom, plnoletým fyzickým osobám a rodinám, ktoré sa nachádzajú v krízovej situácii - Centrum pre rodiny v kríze, z rozpočtu BSK vyplatený v sume 14 940,00 € na rok pre každý subjekt osobitne.

4.13. Zmierniť dôsledky nepriaznivého často až patologického vplyvu na psycho-sociálny vývin detí v problémových, neúplných a rozpadnutých rodinách realizovaním preventívno-výchovných aktivít psychológmi RPPS ÚPSVaR pre deti a mládež zameraných na témy - zdravé rodinné vzťahy, manželstvo a rodičovstvo, a prevenciu a ochranu detí pred rôznymi formami násillia, zneužívania vrátane sexuálneho zneužívania

Spôsob plnenia: Vytvorenie podmienok (priestorových, časových, materiálnych a personálnych) pre realizáciu preventívno-výchovných aktivít zameraných na zodpovedné rodičovstvo a partnerské vzťahy a prevenciu voči zlému zaobchádzaniu - zanedbávaniu, zneužívaniu detí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: ročne³⁵

Zodpovedný gestor: MPSVR/Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: podľa personálnych možností jednotlivých RPPS a po dohode so zástupcami cieľových skupín PVA (ZŠ, SŠ a pod)

Indikátor: Kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele vo vyhodnotení činnosti RPPS - PVA

³⁵ štatistické údaje sú dostupné až po 28. februári

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Z hľadiska personálneho vybavenia PV pracovníkov RPPS sa v roku 2015 nič nezmenilo. Pracovné podmienky pre vykonávanie poradensko-psychologických služieb na jednotlivých úradoch sa vyhodnocujú individuálne a ich hodnotenie bude súčasťou hodnotiaceho komentára k štatistickému výkazu o činnosti RPPS. Podľa doteraz známych informácií **v priebehu roka nedošlo k výraznému zhoršeniu pracovných podmienok alebo personálneho zabezpečenia, ale ani k zlepšeniu.**

Pracovné podmienky pre vykonávanie poradensko-psychologických služieb na jednotlivých úradoch sa vyhodnocujú individuálne a ich hodnotenie bude súčasťou hodnotiaceho komentára k štatistickému výkazu o činnosti RPPS. Podľa doteraz známych informácií **v priebehu roka nedošlo k výraznému zhoršeniu pracovných podmienok alebo personálneho zabezpečenia, ale ani k zlepšeniu.**

Preventívno-výchovné aktivity vykonávané odbornými pracovníkmi RPPS sú spravidla zamerané na zodpovedné rodičovstvo a partnerské vzťahy a prevenciu voči zlému zaobchádzaniu - zanedbávaniu, zneužívaniu detí- a realizované predovšetkým so spontánnou klientelou RPPS ako súčasť poradenského procesu. Spomenuté sa týka ako manželských párov, tak partnerov, ktorí spolu vychovávajú deti, biologických rodičov, aj rodičov v rôznych formách náhradnej rodinnej starostlivosti. Tým, že na niektorých pracoviskách sa znížil počet výchovných opatrení, možno túto časť poradenského procesu vnímať ako **sekundárnu prevenciu.**

Súčasťou niektorých pracovísk RPPS je aj odborný pracovník – preventista, ktorý sa venuje **primárnej prevencii**, ťažiskovo téme špecifickej pre ten-ktorý kraj. V Prešovskom a Košickom kraji preventisti vykonávajú primárnu prevenciu predovšetkým v rómskych osadách a na školách s väčšinovým zastúpením rómskych detí. Preventisti v Banskobystrickom kraji vedú pravidelne skupiny Anonymných Alkoholikov. Podobne je tomu v Nitrianskom kraji, kde úzko spolupracujú s resocializačnými zariadeniami a venujú sa prevencii alkoholizmu a drogovej závislosti.

Stredné školy v KSK vytvárajú podmienky pre vzdelávanie a výchovu žiakov k manželstvu a rodičovstvu tvorené celkami: manželstvo a rodina, rodičovstvo a intímne vzťahy muža a ženy. Vyučuje sa v rámci povinných voliteľných predmetov etická výchova a náboženská výchova v 1.a 2. ročníku (oblasť Človek a hodnoty), ďalej v predmetoch občianska náuka, biológia, doplnené o organizovanie besied a diskusií so sexuológom, lekármi a psychológmi.

Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Trnave je garantom projektu „Prevencia a eliminácia sociálnopatologických javov“, TTSK je zapojený do projektu od roku 2008. V roku 2015 bol projekt zameraný na „**Prevenciu šikanovania detí a mladých ľudí v okrese Trnava**“ a podporený TTSK finančným príspevkom vo výške 10 958,00 €. Cieľom programu bola primárna prevencia zameraná na predchádzanie agresívneho správania a šikanovania vhodným spôsobom trávenia voľného času detí s rodičmi v rodinách, vytváraním primeraných rodinných vzorov a vzťahov vo výchove, pestovanie dôvery a rešpektu medzi deťmi a rodičmi, rozvíjanie vzájomných citových vzťahov. V roku 2016 sa plánuje jeho rozšírenie na okres Galanta.

*4.14. Zvyšovať odbornú úroveň poskytovaných psychologicko-poradenských služieb rodinám pred, počas a po rozvoде, rozchode partnerov.

Spôsob plnenia: Špecializované vzdelávanie psychológov a odborných poradcov RPPS a efektívne uplatňovanie nadobudnutých vedomostí a odborných zručností v rámci psychologickej pomoci a poradenstva rodine – manželom, rodičom detí a taktiež samotným deťom

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: *minimálne dve vzdelávacie aktivity*

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: Podľa jednotlivých vzdelávacích aktivít štátne a neštátne subjekty.

Indikátor: Hodnotenie vzdelávacích podujatí psychológmi RPPS a získaných zručností v práci s rodinou.

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V roku 2015 RPPS Ústredia PSVR v rámci metodického vedenia a vzdelávacích aktivít pre RPPS úradov PSVR realizoval niekoľko odborných seminárov s cieľom **prehliť odborné poznatky a postupy pri práci s rodinami pred, počas a po rozvoде, rozchode partnerov** – 1. *poradenstvo a terapia páru – rodičov dieťaťa* v rámci celoslovenského pracovného stretnutia psychológov; 2. *Motivácia* – prebiehal ako súčasť regionálnych stretnutí metodické dni; 3. *vzdelávanie pre novoprijatých pracovníkov RPPS* – Poradenská propedeutika; 4. Psychodiagnostika dospelých

4.15. Príprava návrhov na zvyšovanie rodičovských zručností (tzv. podpora pozitívneho rodičovstva) v rámci preventívnych programov s následným prehodnotením zapracovania výsledných odporúčaní v rámci medziročných aktualizácii Národného akčného plánu pre deti

Spôsob plnenia: Vytvorenie skupiny odborníkov na tému **pozitívne rodičovstvo, organizovanie okrúhlych stolov a užších stretnutí odborníkov na tému pozitívne rodičovstvo, vypracovanie odporúčaní pre prax**

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 a nasl.

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: Ústredie PSVR, Koalícia pre deti

Indikátor: počet odborných diskusií a podujatí s reálnymi výsledkami odporúčacieho charakteru

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V rámci plnenia Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím bol v máji 2015 **spustený model koordinácie ochrany detí pred násilím formou koordinačných stretnutí k problematike násillia na deťoch na miestnej úrovni**. Koordinácia na úrovni participujúcich subjektov a pracovníkov zahŕňa aj aktivity zamerané na prevenciu. **Aktivity priamo súvisiace s podporou pozitívneho rodičovstva neboli zrealizované**. Téma potreby zvyšovania rodičovských zručností bola čiastočne reflektovaná v rámci verejnej diskusie Nenásilne

o násilí na deťoch, ktorú Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch (NKS pre RPNnD) – MPSVR SR zorganizovalo v októbri 2015 a nepriamo na ňu odkazujú aj ďalšie výstupy realizované v rámci kampane zameranej na zvyšovanie povedomia verejnosti o problematike násilia na deťoch.

*4.16. Vyhodnotiť vývoj v oblasti inštitútu striedavej osobnej starostlivosti

Spôsob plnenia: Výskumná úloha : Vývoj v oblasti inštitútu striedavej osobnej starostlivosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2016

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovedný gestor: IVPR

Indikátor: zrealizovaná výskumná úloha

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

S ohľadom na kumuláciu výskumných úloh bolo riešenie úlohy súvisiacej s problematikou inštitútu striedavej osobnej starostlivosti zaradené až do kontraktu na rok 2016, v nadväznosti na čo sa navrhuje aktualizácia termínu splnenia úlohy.

4.17. Zlepšovať aplikačnú prax v oblasti ochrany práv detí v súdnych konaniach

Spôsob plnenia: Organizovať pravidelné pracovné stretnutia sudcov (P-agendy) a zástupcov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a subjektov pôsobiacich v oblasti ochrany práv detí.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR

Spoluzodpovední gestori: MPSVR SR, Spoločnosť priateľov detí z detských domovov - Úsmev ako dar

Spolupracujúce subjekty: akreditované subjekty, profesijné združenia a iné reprezentatívne združenia

Indikátor: počet stretnutí

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V roku 2015 sa v Inštitúte vzdelávania MS SR v Omšeni uskutočnili **dve pracovné stretnutia so sudcami zaoberajúcimi sa agendou P so zástupcami** MS SR, MPSVR SR, UPSVaR, MŠVVŠ SR, Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch, sudkyňou Ústavného súdu ČR, Spoločnosti priateľov detí a detských domovov Úsmev ako dar, Fóra riaditeľov detských domovov, Aliancie žien Slovenska.

Prvé pracovné stretnutie sa realizovalo v termíne 30. a 31. marca 2015 (témy: striedavá starostlivosť v judikatúre českého Ústavného súdu a právo dieťaťa na účasť v súdnom konaní; zákonnosť postupu súdov pri rozhodovaní o návrhoch na určenie vyživovacej povinnosti voči plnoletým nezaopatreným deťom – študentom vysokých škôl; predstavenie nového modelu koordinácie ochrany detí pred násilím; príčiny vynímania detí z rodín na

Slovensku; možnosť riešenia manželských kríz; zodpovedanie otázok rodinnoprávných súdov znalcom podľa nového zákona o znalcoch); druhé pracovné stretnutie v termíne 1. a 2. decembra 2015 (témy: nové inštitúty zákona č. 175/2015 Z.z.; praktická pomoc rodinám v kríze; vynímanie detí predbežnými opatreniami; ako zastaviť násilie na ženách – sociálne intervenčné programy pre páchatelov domáceho násillia v systéme restoratívnej justície).

4.18. Odstrániť existujúce výkladové nejasnosti, ako aj problémy, ktoré sa vyskytujú v aplikačnej praxi vrátane spružnenia viacerých mechanizmov a reagovať na ciele zakotvené vo vzťahu k ochrane rodiny v programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky

Spôsob plnenia: Predloženie návrhu zákona, ktorým sa mení a doplňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, sudcovia venujúci sa agende PaNc

Indikátor: legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2014 - splnená

*4.19. Zvýšiť ochranu detí posilnením všeobecného princípu najlepšieho záujmu dieťaťa v novej rodinnoprávnej úprave zaradenej do nového Občianskeho zákonníka

Spôsob plnenia: Pokračovanie v príprave rekodifikácie Občianskeho zákonníka

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: *predloženie návrhu Občianskeho zákonníka do legislatívneho procesu*

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: Komisia pre rekodifikáciu Občianskeho zákonníka zriadená ministrom spravodlivosti zložená z expertov na vybrané právne oblasti

Indikátor: vypracovanie návrhu nového Občianskeho zákonníka

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Pôvodný termín rok 2014 bol prolongovaný na „predloženie návrhu nového Občianskeho zákonníka do legislatívneho procesu do konca roka 2015“. Úloha je však stále v procese priebežného plnenia. V novembri 2015 bola ministrom spravodlivosti vymenovaná **nová Komisia pre rekodifikáciu súkromného práva** zložená z expertov na vybrané právne oblasti, **ktorá by mala pokračovať v príprave nového Občianskeho zákonníka**. Bez ohľadu na postup prípravných prác na novom Občianskom zákonníku bola problematika všeobecného princípu najlepšieho záujmu dieťaťa posilnená v priebehu roka 2015 už v aktuálne platnej právnej úprave (podrobne vid. plnenie cieľa 2.1).

*4.20. Spružniť a zrýchliť súdne konania, odstrániť prietahy vrátane vecí starostlivosti súdu o maloletých. Odstrániť existujúce výkladové nejasnosti, ako aj problémy, ktoré sa vyskytujú v aplikačnej praxi.

Spôsob plnenia: Pokračovanie v príprave rekodifikácie Občianskeho súdneho poriadku

Časový harmonogram/termín (s)plnenia:

predloženie do legislatívneho procesu návrhu Legislatívneho zámeru Občianskeho súdneho poriadku do konca roka 2013; predloženie návrhu paragrafového znenia návrhu nového Občianskeho súdneho poriadku do legislatívneho procesu v priebehu roka 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: Komisia pre rekodifikáciu Občianskeho súdneho poriadku zriadená ministrom spravodlivosti zložená z expertov na vybrané právne oblasti

Indikátor: vypracovanie Legislatívneho zámeru Občianskeho súdneho poriadku, vypracovanie návrhu nového Občianskeho súdneho poriadku

Odpočet plnenia za rok 2015 - splnená:

MS SR v spolupráci s Komisiou pre rekodifikáciu občianskeho súdneho poriadku predložilo v roku 2015 do legislatívneho procesu návrhy zákonov **Civilný sporový poriadok**, **Civilný mimosporový poriadok** a **Správny súdny poriadok**, ktorých cieľom je najmä zefektívniť a zrýchliť súdne konanie. **NR SR schválila na svojom rokovaní 21. mája 2015 návrhy procesných kódexov** a tieto boli publikované v Zbierke zákonov, ktoré **nadobudnú účinnosť 1. júla 2016**: Civilný sporový poriadok bol publikovaný pod číslom 160/2015 Z. z., Civilný mimosporový poriadok bol publikovaný pod číslom 161/2015 Z. z., Správny súdny poriadok bol publikovaný pod číslom 162/2015 Z. z. Z novelizačných zmien vyberáme nasledovné:

Podobne ako zákon o rodine č. 36/2005 Z. z. v znení jeho novely č. 175/2015 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2016, tak aj zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok s účinnosťou od 1. júla 2016 (ďalej ako „CMP“) plne rešpektuje a akcentuje práva vyplývajúce z Dohovoru o právach dieťaťa (najmä čl. 12), zo súvisiacich Všeobecných komentárov k Dohovoru o právach dieťaťa (najmä č. 10, 12 a 14). Zohľadnenie najlepšieho záujmu dieťaťa je zakotvené už v úvodnom čl. 4 CMP, podľa ktorého *„súd aplikuje a interpretuje právo rovnako vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania. Ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho najlepšom záujme a ak je to vhodné, informuje dieťa o všetkých podstatných otázkach týkajúcich sa priebehu konania a veci samej. Ak je účastníkom konania osoba so zdravotným postihnutím, zabezpečí súd účinný prístup k spravodlivosti na rovnakom základe s ostatnými účastníkmi konania.“* **Názor maloletého súd zisťuje spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti (§ 38 CMP).** V tomto prípade je pretavené právo dieťaťa na slobodné vyjadrenie svojho názoru v prebiehajúcom súdnom konaní (čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa). Zisťovanie názoru maloletého je obligatórnou súčasťou postupu súdu, pričom **vyjadrenie názoru dieťaťa nie je podmienené vekovou hranicou ani rozumovou vyspelosťou, ale schopnosťou vyjadriť ho a to primárne samostatne.**

Taktiež v konaniach vo veciach určenia rodičovstva (určenie materstva, určenie otcovstva, zapretie otcovstva a konanie o prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva dieťaťom) sa pri určení miestnej príslušnosti ako prvoradý určuje záujem maloletého dieťaťa, a teda **miestne príslušný je súd, v ktorého obvode má dieťa bydlisko.** Obdobne je tomu aj v konaniach vo veciach starostlivosti súdu o maloletých.

Zásadnou zmenou tiež prešlo konanie o návrat maloletého do cudziny vo veci neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (tzv. únosové konania). Ide o konanie, v rámci ktorého súd rozhoduje, či bolo dieťa na územie Slovenskej republiky premiestnené oprávnene alebo neoprávnene. V tomto konaní sa postupuje podľa Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí a nariadenia o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností. V tomto konaní súd prihliada predovšetkým na najlepší záujem dieťaťa, avšak musí rozhodnúť veľmi rýchlo, preto vykonáva dôkazy v nevyhnutnom rozsahu. V CMP sa teda dôsledne aplikujú ustanovenia Dohovoru o právach dieťaťa, vrátane princípu najlepšieho záujmu dieťaťa.

Civilný sporový poriadok (ďalej ako „CSP“), CMP i Správny súdny poriadok (ďalej ako „SSP“) si ako jeden z primárnych cieľov kladú zrýchliť súdne konanie. Primárnym prostriedkom na zefektívnenie, a teda aj zrýchlenie súdneho procesu je **nová právna úprava doručovania**, obsiahnutá v ustanoveniach CSP, subsidiárne aplikovateľná aj na CMP, ktorá reaguje na jedno z najväčších negatív doterajšej právnej úpravy civilného procesu, a to prietahov v konaní. Súdne konanie sa má zrýchliť **zavedením nových moderných prvkov elektronickej komunikácie s procesnými stranami**, ale predovšetkým zavedením princípu prísnej zodpovednosti za správnosť údajov zapísaných vo verejných registroch, ako aj prísnou fikciou doručovania.

Ďalším prostriedkom spružnenia a zefektívnenia súdneho konania je zabezpečenie koncentrácie súdneho procesu prostredníctvom **sudcovskej a zákonnej koncentrácie konania** v súlade s princípom arbitrárneho poriadku, ktorý umožňuje sudcovi koncentrovať určité procesné úkony strán a sankcionovať nedodržanie ním stanovených procesných lehôt vo forme procesnej preklúzie, t.j. straty možnosti vykonať požadovaný úkon. Zákon teda kladie zvýšené požiadavky na procesnú aktivitu sporových strán, resp. účastníkov konania (v CMP) a s tým spojenú procesnú zodpovednosť so sankčnými dôsledkami v prípadoch procesnej pasivity.

Prietahom v konaní by podľa nového CSP mal zabrániť aj **nový inštitút predbežného prejednanie sporu**, ktorý kladie osobitné nároky na procesnú diligenciu sporových strán (účastníkov konania), ako aj na pripravenosť sudcu. Pri správnej a uvážlivej aplikácii tento inštitút výrazne zrýchli konanie, má slúžiť na vyjasnenie predmetu sporu a vydiskutovanie si procesných možností vrátane možnosti ukončiť spor zmierlivým spôsobom. K ďalším prostriedkom, ktoré by mali prispieť k zrýchleniu konania je **zjednodušenie právnej úpravy trov konania, zavedenie obligatórneho právneho zastúpenia v konaniach podľa kritéria ratio causae**, čím sa súd odbremení od viacerých povinností (napr. manuálna povinnosť súdu), **zavedenie sťažnosti** ako prostriedku procesnej obrany, ktorý nemá devolutívny účinok a rozhodovať o ňom bude sudca súdu prvej inštancie. Najmä pokiaľ ide o spomínané trovy konania, opätovne sa zavádza rozhodovanie o náhrade trov konania bez návrhu, nakoľko návrhová povinnosť tohto konania spôsobovala v praxi zbytočné aplikačné problémy a viedla k neúmernému predlžovaniu súdneho konania v dôsledku podávania opravných prostriedkov. O samotnom nároku rozhoduje súd, pričom konkrétnu výšku trov konania ponecháva na rozhodnutie súdneho úradníka. Tým, že rozhodnutie súdneho úradníka prichádza do úvahy až po právoplatnom skončení veci, sa konanie zefektívňuje a zhrubuje. Proti rozhodnutiu súdneho úradníka je prípustná sťažnosť, ktorej vybavenie však bude zjednodušené tým, že vec je právoplatne skončená. Na rozdiel od CSP,

inštitút náhrady trov konania bude v mimosporových konaniach mimoriadne zriedkavo aplikovateľný, je preto účelné, aby v týchto zriedkavých prípadoch rozhodoval súd len na návrh. Ak o tomto nároku rozhodne, na rozdiel od všeobecnej koncepcie CSP rozhoduje jediným rozhodnutím o nároku, aj o vyčíslení náhrady trov konania.

V systéme opravných prostriedkov došlo k úprave postupu odvolacieho súdu, ktorý ak rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a následne bolo po opätovnom rozhodnutí súdu prvej inštancie voči tomuto rozhodnutiu podané odvolanie, nesmie už rozhodnúť tak, že vec opätovne zruší a vráti súdu prvej inštancie ale musí rozhodnutie potvrdiť alebo zmeniť, teda vo veci rozhodnúť. Uvedenou úpravou sa má zamedziť opakovanému zrušovaniu rozhodnutí súdu prvého stupňa a k neúmernému predlžovaniu konania.

Pokiaľ ide o zrýchlenie konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, nový CMP sa snaží eliminovať prípady, keď *ex lege* vyplývajú lehoty pre rozhodnutie súdu, avšak protektívna funkcia mimosporových konaní a osobitne záujmy maloletého dieťaťa odôvodňujú zásadné ponechanie pôvodnej právnej úpravy lehôt v konaní o osvojiteľnosti, pričom **v konaní o osvojení dieťaťa sa** na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy § 181 ods. 5 OSP **lehota 1 roka skracuje na šesť mesiacov**. Komplexná úprava starostlivosti súdu o maloletých v CMP indikuje potrebu normatívne upraviť aj inštitút neodkladného opatrenia vo veciach osobnej starostlivosti, ako aj vo veciach výkonu oprávnenia vo veci starostlivosti súdu o maloletých. Pri neodkladnom opatrení vo veciach osobnej starostlivosti o maloletého predkladateľ zachováva lehotu 7 dní od doručenia návrhu na rozhodnutie vrátane jeho vyhotovenia, pričom zohľadňuje osobitnú vykonateľnosť, v ktorom prípade súd rozhodnutie vydá a doručí do 24 hodín od doručenia návrhu.

4.21. Zhromaždiť poznatky o problémoch súdnej praxe vo veciach starostlivosti súdu o maloletých a následne riešiť v kontexte pripravovanej novelizácie zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine

Spôsob plnenia: Pracovné stretnutie sudcov v Inštitúte vzdelávania v Omšeni s cieľom diskutovať o podnetoch k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MS SR

Spolupracujúce subjekty: Inštitút vzdelávania v Omšeni, sudcovia venujúci sa agende PaNC

Indikátor: zorganizovanie pracovného stretnutia so sudcami v Inštitúte vzdelávania v Omšeni –zhromaždenie a zapracovanie podnetov k návrhu novely zákona o rodine

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

**4.22. Podpora rozvoja vybraných opatrení SPODaSK s cieľom predchádzať vyňatiu dieťaťa z rodiny a s cieľom sanácie rodiny*

Spôsob plnenia: Rozšírenie implementácie Inovatívneho modelu sanácie rodiny

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017 a nasl. (11/2018)

Zodpovedný gestor: Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MVO

Indikátor: počet rodinných asistentov pôsobiacich na úradoch PSVR (cieľový stav: 125 osôb); počet odborných tímov na realizáciu výchovných opatrení a úloh s nimi spojených v pôsobnosti úradov PSVR (cieľový stav: 79, t.j. 158 osôb); počet vytvorených programov výchovných opatrení (výchovný program, sociálny program, program sociálneho poradenstva a psychologického poradenstva)

**4.23. Podpora práce s rodinou*

Spôsob plnenia: Podpora náhradnej rodinnej starostlivosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017 a nasl. (11/2018)

Zodpovedný gestor: Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MVO

Indikátor: vytvorený program odbornej podpory pre náhradnú rodinnú starostlivosť, súčasťou ktorého bude aj inovovaný a aktualizovaný program prípravy pre náhradnú rodinnú starostlivosť; počet odborných tímov pre náhradnú rodinnú starostlivosť (cieľový stav: 46 odborných tímov, t.j. 92 zamestnancov)

**4.24. Podpora pestúnskej starostlivosti*

Spôsob plnenia: Vytvorenie a pilotné overenie programu podpory pestúnskej starostlivosti pre ťažko umiestniteľné deti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2017 a nasl.

Zodpovedný gestor: Ústredie PSVR

Spoluzodpovední gestori: úrady PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, MVO

Indikátor: vytvorený program podpory pestúnskej starostlivosti pre ťažko umiestniteľné deti

**4.25. Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti v zariadeniach*

Spôsob plnenia:

- 1. Implementácia a inovácia programov a aktivít zameraných na prácu s dieťaťom a jeho rodinou.**
- 2. Zvyšovanie kompetencií a zručností, kvalitatívne posilnenie kapacít v zariadeniach SPODaSK.**
- 3. Tvorba a implementácia programov pre prácu s deťmi umiestnenými v zariadeniach SPODaSK na základe výchovného opatrenia.**
- 4. Aktualizácia a implementácia transformačných plánov zariadení SPODaSK.**
- 5. Podpora osvedčenej praxe, informačných kampaní a výmeny skúseností s cieľom poskytnúť širšej verejnosti informácie o transformácii a deinštitucionalizácii.**

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: začiatok 2016 a nasl.

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: 66 štátnych detských domovov, 23 neštátnych detských domovov, 18 krízových stredísk (u niektorých KS je zriaďovateľom samosprávny kraj)

Indikátor:

1. Počet novovytvorených pracovných miest v zariadeniach SPODaSK; Aplikácia Inovatívneho modelu manažmentu sanácie rodiny v zariadeniach SPODaSK; Aplikácia Príručky o transkultúrnom prístupe do všetkých zariadení SPODaSK;
2. Počet vzdelávacích aktivít pre zamestnancov zariadení SPODaSK zameraných na prácu s dieťaťom a s jeho rodinou;
3. Vytvorenie a inovácia programov výchovných opatrení, ktoré budú realizované v zariadeniach SPODaSK v závislosti od potrieb dieťaťa a jeho rodiny; Vytvorenie a inovácia programu podpory a rozvoja rodičovských zručností v podmienkach zariadení SPODaSK;
4. Aktualizácia a implementácia transformačných (DEI) plánov zariadení SPODaSK;
5. Propagácia procesu transformácie a DEI, príklady dobrej praxe, propagácia profesionálneho rodičovstva; Výmena skúseností v oblasti DEI náhradnej starostlivosti so zahraničnými partnermi v rámci EÚ.

5. Základná zdravotná starostlivosť, zdravotné postihnutie a sociálna starostlivosť

Strategický cieľ: Prijat' a realizovať potrebné opatrenia vo všetkých sférach života detí týkajúcich sa zdravia a zdravého vývoja

Čiastkové ciele:

5.1. Integrovať deti so zdravotným postihnutím do života spoločnosti

Spôsob plnenia: Rozvoj všetkých podporných nástrojov na účely integrácie detí so zdravotným postihnutím do spoločnosti, s cieľom zabezpečiť prístup k všetkým druhom služieb a bezbarierovej prepravy do inštitúcií, najmä vzdelávacích a kultúrnych

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva, neverejní poskytovatelia

Indikátor: počet novo registrovanej prepravnej služby; počet detí, ktorým bol poskytnutý iný podporný nástroj

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V roku 2015 bola poskytovaná pomoc priemerne 10 388 deťom mesačne a dospelým osobám opatrojúcim deti s ťažkým zdravotným postihnutím bol poskytnutý príspevok na opatrovanie priemerne v 5 228 prípadoch mesačne. S cieľom zabezpečiť prepravu bol poskytnutý peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla 512 deťom a 14 deťom peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla. Priemerne mesačne bol 26 deťom poskytovaný peňažný príspevok na prepravu a 4 645 deťom bol poskytovaný peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla

Oproti roku 2014 došlo **v oblasti poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia**, ktoré sú určené na podporu integrácie osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, t. j. aj detí, **k trom čiastkovým zmenám**. Legislatívne zmeny sa týkali poskytovania vybraných peňažných príspevkov osobám, ktorým sa poskytujú služby krízovej intervencie v zariadeniach sociálnych služieb pobytovou formou, ďalej vzdelanostných kritérií zamestnancov vykonávajúcich sociálnu posudkovú činnosť a zohľadňovania odmien športových reprezentantov pri posudzovaní príjmu. V roku 2014 bola poskytovaná pomoc priemerne 10 420 deťom mesačne a dospelým osobám opatrojúcim deti s ťažkým zdravotným postihnutím bol poskytnutý príspevok na opatrovanie priemerne v 5 310 prípadoch mesačne pre 5 417 detí.

Na základe údajov z Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb bolo **v roku 2015 novo registrovaných osem poskytovateľov prepravnej služby**. Z týchto poskytovateľov boli dvaja neverejní a šiesti verejní poskytovatelia (5 obec, 1 právnická osoba zriadená alebo založená obcou/mestom). Z pohľadu krajov bola novo registrovaná prepravná služba v NSK (2), v BBSK (5) a v TSK (1). Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky poskytlo v roku 2015 **dotáciu na účel poskytovania prepravnej služby** podľa § 42 zákona č.

448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov **jedenástim zariadeniam v celkovej výške 246 500€**, z toho štyrom verejným poskytovateľom v celkovej výške 92 000€ a siedmim neverejným poskytovateľom v celkovej výške 154 500€. S cieľom zabezpečiť prepravu bol poskytnutý peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla 580 deťom a 2 deťom peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla. Priemerne mesačne bol 31 deťom poskytovaný peňažný príspevok na prepravu a 4 749 deťom bol poskytovaný peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla.

Optimálny vývoj dieťaťa so zdravotným postihnutím sa zabezpečuje prostredníctvom **poskytovania sociálnej služby včasnej intervencie**. Na základe údajov z Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb je osem poskytovateľov sociálnej služby včasnej intervencie, z toho šesť neverejných poskytovateľov so vznikom v roku 2014 (3 poskytovatelia s terénnou formou poskytovania sociálnej služby - 1 v ŽSK, 2 v PSK; 3 poskytovatelia s ambulatnou formou poskytovania sociálnej služby – 1 v ŽSK, 2 v PSK) a dvaja neverejní poskytovatelia so vznikom v roku 2015 (1 poskytovateľ s terénnou formou sociálnej služby v ŽSK; 1 poskytovateľ s ambulatnou formou sociálnej služby v ŽSK).

ZMOS spolupracoval na plnení úlohy na základe podnetov gestora. V roku 2015 zorganizoval ZMOS 11. ročník akcie „Oskar bez bariér“, ktorej cieľom je motivácia k zvyšovaniu úsilia na odstraňovanie všetkých bariér v záujme inklúzie všetkých ohrozených skupín. Napriek nedostatku financií má úsilie miestnej územnej samosprávy v tejto oblasti stúpajúcu tendenciu

(NSK) Z celkového počtu žiakov 22 406 na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK bolo k 1. septembru 2015 spolu **839 integrovaných žiakov (4%)**. Viac ako 30 % kultúrnych inštitúcií v pôsobnosti NSK má bezbariérový prístup. Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre ako špecificky orientovaná inštitúcia na poskytovanie kultúrnych služieb detskému divákovi má oba hracie priestory s **bezbariérovým prístupom**. Disponuje autobusom, ktorý pravidelne využíva na dopravu detí a mládeže do priestorov divadla z celého Nitrianskeho kraja. Napriek snahe regionálnych knižníc o bezbariérový vstup, nie všade to je možné. Bezbariérový vstup chýba v knižniciach v Komárne a v Nových Zámkoch. Krajská knižnica K. Kmeťka v Nitre bezbariérový vstup má na zvýšené prízemie, nie však už na 1. poschodie, kde je umiestnený úsek literatúry pre deti. Tekovská knižnica v Leviciach bezbariérový vstup pre deti má a takisto aj Tribečská knižnica v Topoľčanoch, kde v r. 2014 bol vybudovaný v rámci rekonštrukcie budovy bezbariérový vstup – nájzdová rampa pre imobilných, výťah a automaticky otvárané bezbariérové dvere. Múzeá a galérie nedisponujú bezbariérovým vstupom, okrem Nitrianskej galérie, ktorá má k dispozícii výťah. Napriek tomu pracovníci kultúrnych inštitúcií robia všetko preto, aby sa aj zdravotne postihnuté deti do ich priestorov dostali.

(ŽSK) sa zapojil do medzinárodného projektu **Euroklúč**, ktorí umožní zdravotne ťažko postihnutým pacientom jednoduchší prístup k bezbariérovým toaletám, k výťahom, zdvíhacím plošinám, rampám a pod. na verejných miestach. Stavebné úpravy sa dotknú aj zdravotníckych zariadení – priestorov pre pacientov pre poskytovanie jednodňovej zdravotnej starostlivosti v Liptovskej nemocnici s poliklinikou Liptovský Mikuláš; priestorov pre umiestnenie magnetickej rezonancie, inštalácia posuvných dverí, odvodnenie spevnenej

plochy pred vchodom do monobloku v Dolnooravskej nemocnici s poliklinikou v Dolnom Kubíne; stavebné úpravy chirurgického oddelenia v Kysuckej nemocnici s poliklinikou v Čadci).

(TSK) V školskom roku 2014/2015 navštevovalo stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK spolu 19 534 žiakov. Z tohto počtu bolo 814 žiakov (6,53 %) so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Najviac žiakov 721 (88,57 %), bolo s vývinovou poruchou učenia a s poruchou aktivity a pozornosti, 87 žiakov (10,69 %) s telesným postihnutím, so sluchovým postihnutím a so zrakovým postihnutím a najmenej 6 žiakov (0,74%) s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami bez mentálneho postihnutia. Okrem trvalej úlohy vytvoriť integrovaným žiakom vhodné podmienky na štúdium boli ostatní žiaci na stredných školách usmerňovaní k spoznávaniu a pomoci hendikepovaným mladým ľuďom.

5.2. Podporiť prevenciu vrodeného zdravotného postihnutia u detí

Spôsob plnenia: Včasnou diagnostikou odchýlok psychomotorického vývinu detí umožniť efektívne vyrovnávanie nerovností v zdraví, v učení a v správaní v dospelosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 *a nasl.*

Zodpovedný gestor: MZ SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: DFNSP Bratislava, VÚDPaP

Indikátor: Správa o plnení

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

S cieľom validizovať vlastnosti skríningu s kriteriálnymi normami podľa medzinárodných štandardov tvorby skrínigových metód a pripraviť štandardizovaný postup vyšetrenia funkčného vývinu psychomotoriky na včasné odhalenie rizík vývinu v rámci vykonávania preventívnych prehliadok, a na uvedenie do pediatrickej praxe, **uvoľnilo MZ SR v roku 2015 dotáciu vo výške 34 865,00 eur na projekt Skrínig psychomotorického vývinu pre 11. preventívnu prehliadku (S-PMV11).**

*5.3. Udržať vysokú úroveň zaočkovanosti detskej populácie

Spôsob plnenia: Prevencia prenosných ochorení imunizáciou detí.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 *a priebežne*

Zodpovedný gestor: MZ SR/ÚVZ SR

Spoluzodpovední gestori: RÚVZ

Spolupracujúce subjekty: Poskytovatelia všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre deti a dorast

Indikátor: Štatistické údaje Národného centra zdravotníckych informácií

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V rámci administratívnej kontroly pravidelného povinného očkovania bola zaočkovanosť detí kontrolovaná vo všetkých ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast v SR obdobne ako v predchádzajúcich rokoch. Celoslovenské výsledky zaočkovanosti k 31. augustu 2015 v rámci pravidelného povinného očkovania detí prekročili hranicu 95 % s výnimkou základného očkovania proti ochoreniam osýpky, mumps, ružienka (MMR) - ročník narodenia 2013, kde celoslovenská zaočkovanosť dosiahla 93,9 %. **Celoslovenská zaočkovanosť sa pohybovala na**

úrovni 93,9 % až 98,1 %. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím **klesla zaočkovanosť pri všetkých druhoch pravidelného povinného očkovania**. Pokles úrovne zaočkovanosti ovplyvňuje aj narastajúci počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie detí u narodenia 2013 v piatich krajoch (Bratislavský kraj - 90,1 %, Trenčiansky kraj - 93,0 %, Banskobystrický kraj - 94,0 %, Žilinský – 94,6 %, Košický kraj - 93,7 %) a v rámci základného očkovania proti MMR v ročníku narodenia 2012 v dvoch krajoch (Bratislavský kraj - 91,4 %, Trenčiansky kraj - 93,9 %). Krajská zaočkovanosť sa pohybovala na úrovni 90,1 % (základné očkovanie proti MMR ročník 2013 v Bratislavskom kraji) po 99,2 % (preočkovanie proti ochoreniam záškrt, tetanus, čierny kašeľ, detská obrna (DTaP-IPV v 13. roku života v Trnavskom kraji). V roku 2015 na okresnej úrovni nedosiahlo hranicu 95 % zaočkovanosti 40 okresov. Na úrovni pediatrických obvodov nedosiahlo hranicu 90 % zaočkovanosti 20,2 % z 1 239 obvodov (250 obvodov). Najviac obvodov so zaočkovanosťou nižšou ako 90 % bolo v rámci Bratislavského kraja (32,4 %) a Košického kraja (28,6 %).

Z pohľadu zvyšovania povedomia o význame očkovania, a tým aj zvyšovania úrovne zaočkovanosti, sa regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike, v rámci poradenskej činnosti **Poradní očkovania**, zameriavajú na poradenstvo pre rodičov detí podliehajúcich očkovaniu, s dôrazom na objasnenie rizika vzniku závažných prenosných ochorení zaradených do očkovacieho kalendára v Slovenskej republike, a na ozrejmienie prínosov pravidelného povinného očkovania ako i odporúčaného očkovania. Na podporu očkovania bola taktiež zameraná **európska kampaň Európsky imunizačný týždeň**.

5.4. Podporiť ochranu zdravia dieťaťa

Spôsob plnenia: Úpravy národnej legislatívy na ochranu detí v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014
Zodpovedný gestor: MZ SR
Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti
Indikátor: Existencia nových alebo novelizovaných legislatívnych predpisov

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

5.5. Posilniť oblasť duševného zdravia adolescentov informovanosťou a odstraňovaním bariér vo vzťahu k žiakom s poruchami správania sa

Spôsob plnenia: Interaktívne stretnutia odborníkov a žiakov stredných škôl o duševných poruchách, o práci psychológov a psychiatrov, o včasnom rozpoznaní duševnej poruchy a poruchy správania, o tom ako sa lieči duševná porucha a porucha správania
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013
Zodpovedný gestor: MZ SR
Spoluzodpovední gestori: vybraní špecialisti v odbore psychológia a psychiatria
Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia ústavnej a ambulantnej zdravotnej starostlivosti, Liga za duševné zdravie
Indikátor: Správa o plnení a dosiahnutých výsledkoch

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená

*5.6. Zlepšiť zdravotné uvedomenie detí a mládeže a podporiť zdravý životný štýl

Spôsob plnenia: Informačné a vzdelávacie kampane, prednášky, edukačné materiály a projekty na podporu zdravého životného štýlu orientované primárne do školského prostredia.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 a priebežne

Zodpovedný gestor: MZ SR/ÚVZ SR

Spoluzodpovední gestori: RÚVZ

Spolupracujúce subjekty: MŠVVŠ SR (poskytnutie súhlasu s aktivitami), MDVRR SR, MVO

Indikátor: Správa o plnení

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Odbory podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ SR sa podieľali na realizácii **skupinových intervencií** na školách. Boli uskutočňované interaktívne skupinové intervencie – prednášky, besedy, panely a pod. s edukačným zameraním na zdravý životný štýl, podporu pohybových aktivít, zdravú výživu, podporu duševného zdravia, zvládanie stresu, prevenciu závislostí a pod..

ÚVZ SR, člen medzirezortnej skupiny zriadenej Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, sa podieľal na realizácii **projektu EÚ „Schéma školského ovocia“**. Všeobecným cieľom projektu bolo zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí predškolského a mladšieho školského veku, vplývať na zmenu stravovacích návykov a predchádzať nadhmotnosti a obezite. Súčasťou projektu boli aj sprievodné preventívne opatrenia, v školskom roku 2014/2015 uskutočňovali pracovníci všetkých RÚVZ v SR besedy v problematike správna výživa a stravovanie, realizovali diskusie s odborníkmi, využívali edukačné zdravotno - osvetové materiály, exkurzie, prezentácie, vmaľovánky pre deti v materských školách a pod..

Dňa 27. apríla 2015 sa v rámci Dvojročnej dohody o spolupráci (BCA) medzi Regional Committee for Europe World Health Organization (WHO/Europe) a MZ SR na roky 2014/2015 uskutočnil v kongresovej sále MZ SR workshop. Jednalo sa o **expertné stretnutie odborníkov pre oblasť neúmyselných úrazov detí a kyberšikany**. Realizovalo sa v priestoroch MZ SR pod záštitou Kancelárie WHO v SR. Čestným hosťom bol Dr. Dinesh Sethi, Technical Officer, Section Violence and Injury Prevention, Centre for Environment and Health WHO European. S cieľom vytvoriť odporúčania pre kompetentné inštitúcie a verejných zdravotníkov v oblasti prevencie kyberšikany bola zostavená **metodologická príručka „Predchádzajme kyberšikany“**, ktorá je interným materiálom pre pracovníkov odborov podpory zdravia a výchovy k zdraviu regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR s cieľom edukovať rodičov, laickú verejnosť, pedagógov, deti a mládež do 18 rokov.

V rámci Svetového dňa diabetu, **celosvetovej kampane boja proti ochoreniu diabetes mellitus**, edukovali pracovníci RÚVZ v SR študentov stredných škôl a gymnázií o zdravom životnom štýle v súvislosti s prevenciou ochorenia Diabetes mellitus typ 2. Pri príležitosti Svetového dňa potravín sa v termíne od 12. 10. 2015 do 16. 10. 2015 konal pod záštitou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR **tretí ročník týždňa „HOVORME O JEDLE“**. Odbornú garanciu nad podujatím prevzal Úrad verejného zdravotníctva SR.

V súvislosti s Medzinárodným dňom povedomia o Fetálnom alkoholovom syndróme (FAS) bola zrealizovaná **edukačná kampaň pre ženy vo veku od 15 do 35 rokov zameraná na témy „Alkohol a ženy“ a „Fetálny alkoholový syndróm“**. Posolstvom bol odkaz, že bezpečné množstvo alkoholu počas tehotenstva neexistuje, preto je jedinou spoľahlivou prevenciou pred FAS: **NEPIŤ ALKOHOL POČAS TEHOTENSTVA!**

V Pedagogicko-organizačných pokynoch na šk. rok 2015/2016 sa v časti 1.6.9 Zdravý životný štýl uvádzajú odporúčania na realizáciu školských programov podpory zdravia, zdravého životného štýlu a výchovy k zdraviu. Na podporu zdravého životného štýlu bola sekciou regionálneho školstva vykonaná aktualizácia webovej stránky www.bezpre.sk, v rámci ktorej sú v sekcii Zdravie v školách uverejnené materiály **Edukačné hry a aktivity v záujme zdravia** - Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe.

Stredným školám v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK bolo v zmysle Pedagogicko-organizačných pokynov pre šk. rok 2015/2016, odporúčané v časti 1.6.10.- Zdravý životný štýl, realizovať **programy podpory zdravia** a vykonávať konkrétne opatrenia v rámci školy - pokračovať vo vedomostno - športovej súťaži Župná Kalokagatia a Mladý záchranár, podporiť rekonštrukcie športových zariadení, zapojiť sa do projektov na rozvoj telesnej výchovy a športu na stredných školách.

Sekcia regionálneho školstva MŠVVŠ SR v roku 2015 **vo výzve k rozvojovému projektu „Zdravie a bezpečnosť v školách 2015“** schválila nasledovné priority:

- ✓ formovanie vzťahu k zdravému životnému štýlu,
- ✓ ochranu telesného a duševného zdravia,
- ✓ ústne a dentálne zdravie,
- ✓ prevenciu alergií a respiračných problémov,
- ✓ skvalitňovanie psychosociálnej klímy v školách,
- ✓ odstraňovanie zdraviu škodlivých vplyvov a prevenciu rizikového správania (násilie, šikanovanie, záškoláctvo, agresivita, delikvencia, kriminalita, drogové závislosti, zneužívanie, prejavy extrémizmu, terorizmu, HIV/AIDS, obchodovanie s ľuďmi),
- ✓ zapojenie sa do programu Škola priateľská deťom.

MŠVVŠ SR finančne podporilo v rámci horeuvedenej výzvy 17 projektov základných, stredných a špeciálnych škôl v celkovej finančnej dotácii 31 985 €. Finančne podporený bol aj celoslovenský **projekt Červené stužky 36**, ktorý je organizovaný ako 9. ročník celoslovenskej školskej kampane Gymnázium sv. Františka z Assisi v Žiline s celkovou finančnou dotáciou MŠVVŠ SR 5 000 €. Celoslovenská školská kampaň Červené stužky sa začala 1. septembra 2015 a vyvrcholila symbolicky 1. decembra na svetovom deň boja proti AIDS. Hlavným zameraním kampane bolo poskytnutie a zvýšenie odborných vedomostí žiakov o HIV/AIDS. Kampaň sa uskutočnila pod odbornou garanciou viacerých odborných pracovísk na Slovensku a v zahraničí. Kampaň Červené stužky bola aj v 9. ročníku realizovaná najmä mladými a pre mladých, ktorí mali možnosť zapojiť sa do výtvarnej a literárnej súťaže a organizovať v školách rôzne tvorivé aktivity počas celého trvania kampane.

Základné školy a materské školy sa v Kysuckom Novom Meste zapojili do aktivít podporujúcich zdravý životný štýl prostredníctvom zariadení školského stravovania. Všetky ZŠ v počte 3 a všetky MŠ v počte 4 sú zapojené do projektov Ovocie v školách – organizovaného MŠVVŠ SR v spol. s EU, a Školské mlieko– organizovaného MŠVVŠ SR v spol. s EU. V základných školách, kde sú v prevádzke **školské bufety a automaty**, riaditelia škôl v zmysle platných POP zabezpečili, aby sortiment tovaru bol výživovo hodnotný a neobsahoval alkoholické nápoje, nápoje s obsahom kofeínu a chinínu, energetické nápoje a tabakové výrobky. **Zariadenia školského stravovania** pri všetkých ZŠ a pri MŠ 9.mája KNM a MŠ Budatínska Lehota organizovali pri príležitosti 70. výročia prvej zmienky o školskom stravovaní v r. 2015 tematické týždne zamerané na zvýšenie povedomia detí a žiakov o význame školského stravovania, zdravej výživy a zdravých stravovacích návykov. **Ochutnávky jedál zdravej výživy pri konaní rodičovských združení** uskutočňovala ŠJ pri MŠ 9.mája KNM a priebežne počas kalendárneho roka aj ŠJ pri MŠ Litovelská KNM.

MDVRR SR plnilo uvedenú úlohu prostredníctvom oddelenia BECEP a národného cyklokoordinátora. V roku 2015 podporovalo zvyšovanie bezpečnosti detí a mládeže na cestách najmä organizáciou a podporou osvetových, vzdelávacích a propagačných podujatí zameraných na deti a mládež (napr. séria podujatí „BECEP v akcii 2015“, Noc výskumníkov 2015, podpora vydania publikácie pre deti „Pozor, červená!“ s tematikou bezpečnosti cestnej premávky). Podujatia boli **obsahovo zamerané najmä na dôležitosť dodržiavania pravidiel cestnej premávky, nebezpečenstvá v cestnej premávke spojené s požívaním alkoholických nápojov a omamných látok a poskytovanie prvej pomoci**. Taktiež sa po celej SR bezodplatne distribuovali reflexné a propagačné materiály materským a základným školám po celej SR. Uvedené aktivity boli vykonávané v súlade so Stratégiou zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky v Slovenskej republike v rokoch 2011 - 2020.

V súlade s Cyklostratégiou sa v dňoch 21. - 25. 9. 2015 uskutočnil pilotný ročník kampane „Do školy na bicykli 2015“, ktorého sa zúčastnilo 120 slovenských základných a stredných škôl. **Získané poznatky poslúžia pri príprave podmienok prvého celoslovenského ročníka kampane „Do školy na bicykli 2016“**. Základným cieľom kampane je podporiť budovanie bezpečnej cyklistickej infraštruktúry v okolí základných a stredných škôl a školských zariadení, ako aj podpora širšieho uplatňovania detskej dopravnej výučby s aspektom využívania bicykla na každodenné dochádzanie do školy.

5.7. Získať údaje o výskyte poškodenia zdravia detí v dôsledku úmyselných a neúmyselných úrazov

Spôsob plnenia: Vypracovanie národného profilu Slovenskej republiky v oblasti úmyselných a neúmyselných úrazov detí
Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 - 2014
Zodpovedný gestor: MZ SR/ÚVZ SR
Spolupracujúce subjekty: MV SR, MŠVVŠ SR, MVO (poskytnutie existujúcich údajov)
Indikátor: publikovaný národný profil

Odpočet plnenia za rok 2014 – splnená

5.8. Chrániť deti a mládež pred novými psychoaktívnymi látkami

Spôsob plnenia: Príprava legislatívnej normy na zabránenie predaju nových psychoaktívnych látok, ktoré nie sú kontrolované v zmysle medzinárodných dohôd, konvencií a legislatívy EÚ

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 - 2014

Zodpovedný gestor: MZ SR

Indikátor: kvalitatívny: existencia legislatívneho predpisu

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená

Aktualizácia za rok 2015:

Výskyt látok sa priebežne monitoroval aj v roku 2015, informácie sa zbierali zo systému včasného varovania a z ďalších zdrojov (zahraniční partneri, policajné a colné záchyty). V roku 2015 bol vyhláškou MZ SR č. 121 zo 14. mája 2015 rozšírený aktuálny zoznam rizikových látok podľa novely č. 40/2013 Z. z. zákona č. 139/1998 Z. z. **o 9 nových rizikových látok, predstavujúcich riziká pre zdravie užívateľov.** Návrh skupiny MISO DTČ bol dotiahnutý do paragrafového znenia **návrhu novely trestného zákona a ďalších zákonov;** vzhľadom na to, že v roku 2015 sa nezišla na svojom zasadnutí Rada vlády pre protidrogovú politiku, tieto návrhy neboli prerokované v ostatných rezortoch a aktuálne je proces riešenia dekriminalizácie držby malého množstva kontrolovaných drog pozastavený.

5.9. Zabezpečiť monitorovanie problematiky užívania drog u detí a mládeže a poskytovať relevantné informácie s cieľom formulovať opatrenia

Spôsob plnenia: Podpora a realizácia štúdií a monitorovania aktuálneho stavu užívania škodlivých zákonných aj nezákonných psychoaktívnych látok u detí a školskej mládeže, najmä štandardizovaných a medzinárodne porovnateľných

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: Organizácie podieľajúce sa na realizácii štúdií

Indikátor: dostupnosť údajov k 5 kľúčovým ukazovateľom EMCDDA

Odpočet plnenia za rok 2015 - plní sa:

Národné monitorovacie centrum pre drogy v roku 2015 spolufinancovalo **ďalšiu vlnu školského prieskumu ESPAD**, realizovaného pod gesciou Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie a v spolupráci s RÚVZ v školách na vzorke 10 000 študentov stredných škôl a žiakov posledných ročníkov základných škôl.

V roku 2015 Národné monitorovacie centrum pre drogy zadalo agentúre TNS **realizáciu vlastného prieskumu vo všeobecnej populácii na vzorke 8 000 respondentov o užívaní legálnych i nelegálnych drog ako aj o názoroch a postojoch obyvateľov v tejto oblasti.** Súčasťou zadania boli štandardizované škály pre diagnostiku problémového pitia u detí a mládeže („CAGE“) a problémového užívania marihuany („CAST“), so zreteľom na neskoršiu krížovú analýzu výstupov z viacerých prieskumov.

Pokračoval tiež monitoring výskytu drog v odpadových vodách, pričom cielene na populáciu mládeže boli zamerané merania na letných hudobných festivaloch. Zároveň boli v

štandardných výstupoch Národného monitorovacieho centra pre drogy publikované informácie zo spracovaných výsledkov prieskumu TAD, realizovaného v roku 2014 a výsledky monitorovania odpadových vôd, vrátane letného hudobného festivalu Pohoda za rok 2014, čím sa tieto údaje stali dostupnými a využiteľnými pre širokú verejnosť.

V auguste 2015 bolo strednými školami v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK potvrdených 1 547 nežiaducich spoločenských javov v správaní žiakov, čo predstavuje **nárast oproti predchádzajúcemu školskému roku** o 122, keď bolo potvrdených 1 425 nežiaducich spoločenských javov. Výchovné programy v školských zariadeniach –internátoch boli realizované v 68 výchovných skupinách (chlapci 23 skupín, dievčatá 27 skupín a zmiešané výchovné skupiny 18). Naďalej varujúce sú počty záškoláctva, požitia návykových látok a agresivity voči pedagogickým zamestnancom:

Nežiaduci spoločenský jav v správaní žiakov	Počet 2014/2015	Nárast prípadov v porovnaní s 2013/2014
záškoláctvo	880	57
cigarety	390	13
alkoholické nápoje	79	35
agresivita voči pedag. zamest.	83	15

5.10. Koordinovať opatrenia protidrogovej politiky zamerané na deti a mládež na národnej úrovni a ich medzinárodné prepojenie

Spôsob plnenia: Formulácia cieľov na ochranu detí a mládeže v strategických dokumentoch a prostredníctvom dostupných nástrojov a spolupráce s ostatnými rezortmi ich presadzovanie, vrátane kontroly ich plnenia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MZ SR

Indikátor: ciele národnej protidrogovej stratégie v oblasti detí a mládeže

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená

5.11. Koordinovať opatrenia podpory duševného zdravia na národnej úrovni.

Spôsob plnenia: Formulácia cieľov podpory duševného zdravia detí a mládeže v programoch zdravia a ich presadzovanie prostredníctvom dostupných nástrojov a spolupráce s ostatnými rezortmi.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014 -2015

Zodpovedný gestor: MZ SR

Spoluzodpovední gestori: Rada duševného zdravia

Spolupracujúce subjekty: Poskytovatelia ústavnej a ambulantnej zdravotnej starostlivosti, Liga za duševné zdravie.

Indikátor: Plán úloh Národného programu duševného zdravia na roky 2014-2015.

Odpočet plnenia za rok 2015 - splnená:Plán realizácie úloh Národného programu duševného zdravia na obdobie rokov 2014 – 2015 vláda SR schválila uznesením vlády SR č. 388 na svojom rokovaní dňa 8. júla 2015.³⁷

³⁷ <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24792>

6. Vzdelanie, výchova, voľný čas a kultúrne aktivity

Strategický cieľ: Zvýšiť efektivitu opatrení a politik na zabezpečenie/posilnenie prístupu k vzdelaniu, voľnočasovým aktivitám a účasti na kultúrnom a umeleckom živote pre deti zo všetkých sociálnych skupín

Čiastkové ciele:

6.1. Podrobne sa oboznámiť s princípmi a ustanoveniami Dohovoru o právach dieťaťa. Prehĺbiť vedomosti a zručnosti detí a žiakov v oblasti poznania princípov a ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa a skvalitniť prípravu učiteľov; zlepšiť uplatnenie práva detí v škole slobodne sa vyjadrovať o všetkých záležitostiach súvisiacich s fungovaním školy, ktoré sa ich dotýkajú a venovať primeranú pozornosť názorom detí (vrátane účasti na rozhodovaní o nich a riešení rovesníckych problémov)

Spôsob plnenia: Inovácia Štátneho vzdelávacieho programu ISCED 0, ISCED 1, ISCED 2 a ISCED 3A – inovácia vzdelávacích štandardov týkajúcich sa oblasti práv dieťaťa

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: školské roky 2013/2014 až 2016/2017

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovedný gestor: ŠPÚ

Spolupracujúce subjekty: Ústredné predmetové komisie pri ŠPÚ, pracovné skupiny na úpravu vzdelávacích programov pre všetky druhy škôl pri ŠPÚ, Vedecká rada ŠPÚ, profesijné organizácie a združenia

Indikátor: implementácia inovovaných vzdelávacích štandardov v školských vzdelávacích programoch materských škôl, základných škôl a stredných škôl SR a ich praktická realizácia.

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Inovovaný Štátny vzdelávací program pre predprimárny stupeň vzdelávania (materské školy, ISCED 0) tvorí výkonové a obsahové štandardy, ktoré boli doplnené o evaluačné otázky. Vzdelávacie štandardy inovovaného dokumentu pre materské školy zahŕňajú problematiku zabezpečenia prístupu k vzdelaniu (cielené vzdelávacie aktivity), voľnočasovým aktivitám a hrám podľa výberu detí a účasti na kultúrnom a umeleckom živote (prevažne umelecká tvorba priamo v materskej škole). **Evaluačné otázky** v dokumente umožňujú posilniť schopnosť učiteľky presne stanoviť východiskovú situáciu vo vzdelávaní a plastickejšie zachytiť pokrok detí vo vzdelávaní a zachytiť pokrok v súvislosti s kultúrnym a sociálnym kontextom detí.

Dokumenty inovovaných Štátnych vzdelávacích programov pre primárny stupeň vzdelávania – ISCED 1, nižší stredný stupeň vzdelávania – ISCED 2, vyšší stredný stupeň vzdelávania – ISCED 3 vychádzajú z demokratických a humanistických hodnôt spoločnosti. Na jednotlivých stupňoch škôl sa vyváženou venuje pozornosť nielen kognitívnym a intelektuálnym aspektom vzdelávania, ale rovnocenne aj sociálnemu a emocionálnemu rozvoju žiakov, pričom jeden zo všeobecných cieľov vzdelávania hovorí priamo o vedení žiakov k uplatňovaniu svojich práv, plneniu svojich povinností a rešpektovaniu práv iných ľudí. **Rozšírením sú prierezové témy, téma Osobnostný a sociálny rozvoj**, ktorej hlavným cieľom je rozvíjať osobnosť žiakov najmä v oblasti postojev a hodnôt, cielene rozvíjať ich osobné a sociálne kompetencie. **V roku 2015 boli inovované vzdelávacie programy pre deti a žiakov so zdravotným**

znevýhodnením: Vzdelávacie programy pre deti a žiakov s mentálnym postihnutím, so sluchovým postihnutím, so zrakovým postihnutím, s telesným postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami, chorých a zdravotne oslabených, hluchoslepých, žiakov s vývinovými poruchami učenia, s poruchami aktivity a pozornosti, s viacnásobným postihnutím, s poruchami správania. Vzdelávacie programy pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením sú súčasťou Štátneho vzdelávacieho programu. Zároveň sú v dokumente zadefinované osobitosti a podmienky na výchovu a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

6.2. Zabezpečiť pravidelnú školskú dochádzku. Znížiť počet žiakov, ktorí školu nedokončia

Spôsob plnenia: Sledovať uplatňovanie a dodržiavanie právnych predpisov a už ustanovené opatrenia a podporu pravidelnej školskej dochádzky. Zlepšovať efektívnu spoluprácu škôl (riaditeľov škôl) a príslušných orgánov štátnej správy a obcí pri oznamovaní žiakov, ktorí neospravedlnene vynechali viac ako 15 hodín, vrátane spätnej väzby riaditeľom škôl - riešenia problému neospravedlnených vyučovacích hodín príslušným orgánom štátnej správy a obcou

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: príslušné orgány štátnej správy, územná samospráva, zriaďovatelia, školy

Spolupracujúce subjekty: Štátna školská inšpekcia

Indikátor: zlepšenie riadneho plnenia školskej dochádzky žiakmi a zníženie záškoláctva – zníženie počtu neospravedlnených vymeškaných hodín; zvýšenie počtu uplatnených opatrení na podporu pravidelnej školskej dochádzky

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Štátna školská inšpekcia v školskom roku 2014/2015 získavala informácie o opatreniach na zabezpečenie riadneho plnenia povinnej školskej dochádzky počas **komplexných inšpekcií v 165 základných školách** (152 štátnych, 10 cirkevných a 3 súkromné). Školské poriadky vydané riaditeľmi škôl upravovali základné pravidlá vnútorného režimu školy. Ich súčasťou bolo uvedenie výchovných opatrení zameraných na zabezpečenie riadneho plnenia povinnej školskej dochádzky žiakov.

Z údajov uvedených v informačných dotazníkoch pre riaditeľov škôl vyplynulo, že **žiaci vymeškali** v sledovanom období³⁸ celkovo 1 325 063 ospravedlnených a 62 369 neospravedlnených vyučovacích hodín. Za neospravedlnené vymeškание vyučovacích hodín boli žiakom uložené výchovné opatrenia, napomenutia a pokarhania od triedneho učiteľa (471), pokarhania od riaditeľa školy (190) alebo mali zníženú známku zo správania (334). Viac ako 15 vyučovacích hodín neospravedlnenej absencie v mesiaci malo 376 žiakov.

V porovnaní so zisteniami v školskom roku 2013/2014 sa **počet žiakov, ktorí neospravedlnene vynechali viac ako 15 hodín v mesiaci znížil**, riaditelia základných škôl zaslali príslušným orgánom štátnej správy a obce 201 oznámení (v minulom roku 768). **Tento**

³⁸ 2. polrok školského roka 2013/2014 a 1. polrok školského roka 2014/2015

pokles však môže byť spôsobený aj výberom škôl, v ktorých boli vykonané komplexné inšpekcie.

Informácie o opatreniach na zabezpečenie riadneho plnenia povinnej školskej dochádzky sa zisťovali v školskom roku 2014/2015 počas **komplexných inšpekcií na 29 gymnáziách** (1 súkromné, 6 cirkevných, 2 s vyučovacím jazykom maďarským a 2 s bilingválnou slovensko-anglickou sekciou). Zistené boli nedostatky v činnosti riaditeľov 3 gymnázií, ktorí nenahlásili neospravedlnenú absenciu vyššiu ako 15 hodín za mesiac u žiakov plniacich povinnú školskú dochádzku príslušnému orgánu štátnej správy a obci.³⁹

Mestá a obce v zmysle ustanovenia § 6 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve vykonávajú výkon štátnej správy v prvom stupni vo veci zanedbávania plnenia povinnej školskej dochádzky. V novembri 2015 **ZMOS uskutočnilo odbornú konferenciu a dva workshopy s odbornými zamestnancami miest a obcí**, ktorí odborne zabezpečujú prenesený výkon štátnej správy v školstve. Súčasťou tohto vzdelávania boli aj informácie týkajúce sa problematiky školskej dochádzky.

(KSK) V záujme zlepšenie povinnej školskej dochádzky žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia na stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK boli zámery a ciele **doplnené o skupinu sledovaných indikátorov**. Stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK otvorili v rámci územnej pôsobnosti KSK celkom 36 **elokovaných pracovísk v obciach so zvýšenou populáciou Rómov** po dohode so starostami obcí. Celkom je do systému zapojených spolu 12 stredných odborných škôl. Dochádzka žiakov sa vyhodnocuje 2x ročne. Systém spolupráce inštitúcií v rámci elokovaných pracovísk **prináša prvé výsledky vo vzdelávaní rómskej populácie**, kde po ukončení 2 ročného štúdia a doplnení vzdelania zo základnej školy, časť žiakov pokračuje v systéme vzdelávania v 3-ročných učebných odboroch.

(NSK) Vedenie škôl sa snaží **pravidelnou aktualizáciou vzdelávacích odborov** zaujať žiakov potencionálnym uplatnením sa na trhu práce, podporiť záujem žiakov o vzdelanie a tým súčasne eliminovať záškoláctvo. Zo siete škôl a školských zariadení SR boli v rámci stredných škôl v zriaďovacej pôsobnosti NSK vyradené 2 vzdelávacie odbory na 2 stredných školách (vyradenie k 31. augustu 2015) a zaradených do siete bolo 24 vzdelávacích odborov na 18 školách v zriaď. pôsobnosti NSK (zaradenie od šk. roka 2014/2015). Cieľom stratégie vzdelávania v Nitrianskom kraji je neustále zvyšovať kvalitu odborného vzdelávania a zosúladiť ho s potrebami trhu práce uplatňovaním foriem duálneho vzdelávania. Jednou z foriem dosiahnutia tohto cieľa je **budovanie Centier odborného vzdelávania a prípravy** (ďalej len „COVaP“), kde sa sústreďujú odborný personálny i materiálny potenciál tak, aby centrum ponúkalo vysokokvalitné vzdelávanie a možnosť používania moderných technologických zariadení na vyučovanie v danom odbore, ale aj na účely celoživotného vzdelávania. V NSK pôsobí v súčasnej dobe 9 COVaP. K trendu nárastu záškoláctva v NSK (napriek prijímaným opatreniam) pozri aj plnenie čiastkového cieľa 6.1.

³⁹ Správy z inšpekcií sú v úplnom znení zverejnené na webovom sídle www.ssiba.sk

6.3. Uplatnenie práva detí a mládeže slobodne sa vyjadrovať o všetkých záležitostiach a účasti na rozhodovaní, ktoré sa ich dotýkajú pri fungovaní školy a práva venovať primeranú pozornosť ich názorom

Spôsob plnenia: Podpora vzniku a efektívnej činnosti žiackych školských rád ako prostriedku zvyšovania právneho vedomia žiakov a slobodného vyjadrovania ich názorov ako nástroja podpory demokracie v škole

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: školy, zriaďovatelia

Spolupracujúce subjekty: Štátna školská inšpekcia (Monitoring z hľadiska dodržiavania ľudských práv)

Indikátor: počet a suma podporených projektov a zvýšenie počtu efektívne fungujúcich žiackych školských rád

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Na všetkých stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK vznikli a pracujú žiacke školské rady (ŽŠR). KSK v spolupráci s CVČ RCM sa priebežne venuje podpore činnosti žiackych školských rád na stredných školách formou workshopov a školení. Školenia sú zamerané na komunikačné zručnosti, poslanie ŽŠR, činnosť ŽŠR, riešenie problémov, vyjednávanie, teambuilding. V roku 2015 bolo zrealizovaných spolu 12 školení v Košiciach, SNV, Michalovciach a Rožňave. Spolu sa ich zúčastnilo 195 účastníkov.

(NSK) pri vypracovaní koncoročnej správy pravidelne **zhromažďuje informácie okrem iného aj o funkčnosti žiackych školských rád** (na ktorých školách pracuje aktívne, pasívne, nepracuje a ako sa podieľa na riešení dôležitých otázok a problémov - jedným z nich je aj eliminovanie výskytu záškoláctva). ŽŠR sa svojou činnosťou podieľajú na tvorbe návrhov záujmovej činnosti, predkladaní návrhov na zdokonaľovanie vyučovacieho procesu, vyjadrujú sa k otázkam, návrhom a rôznym opatreniam školy. V zriaďovateľskej pôsobnosti NSK pracuje 58 žiackych školských rád, z toho 46 žiackych školských rád pracuje aktívne a je prínosné, 12 žiackych školských rád je „formálnych“ a na 8 stredných školách žiacka školská rada vôbec nepracuje.

(ŽSK) V roku 2015 sa v regionálnych parlamentoch schádzalo celkovo 87 žiakov stredných škôl a 27 žiakov v Krajskom stredoškolskom parlamente. V roku 2015 sa uskutočnilo celkovo 10 regionálnych zasadnutí parlamentu a 2 krajské zasadnutia na Úrade ŽSK. V roku 2015 **ŽSK finančne prispel na fungovanie Krajského stredoškolského parlamentu** sumou 600 €.

Štátna školská inšpekcia získavala v školskom roku 2014/2015 informácie o efektívnej činnosti žiackych školských rád počas komplexných inšpekcií **v 165 základných školách** (152 štátnych, 10 cirkevných, 3 súkromných). Žiacka školská rada bola ustanovená v 39 školách, čo predstavuje 24 %. V Nitrianskom a v Prešovskom kraji nebola zriadená ani v jednom z kontrolovaných subjektov. **Školská inšpekcia zisťovala prostredníctvom dotazníka zameranie a efektívnosť spolupráce ŽŠR s vedúcimi pedagogickými zamestnancami a pedagógmi škôl.** Až 71 % z celkového počtu 328 respondentov vyjadrilo tvrdenie, že sa väčšina žiakov školy aktívne zapájala do podávania návrhov a podnetov na zlepšenie činnosti školy. Nižšiu aktivitu žiakov potvrdilo 27 % respondentov a 3 %

potvrdili, že žiaci takéto návrhy vôbec nepodávali. Žiacke námety, návrhy a pripomienky boli vedúcimi pedagogickými zamestnancami akceptované a do školských poriadkov zapracované v 29 % škôl. Čiastočne boli zapracované v 36 % škôl a vôbec neboli akceptované v 36 % subjektov. Na otázku, či bol niekto z členov ŽŠR prizvaný pedagogickými zamestnancami k riešeniu výchovných problémov spolužiakov, nevedela takmer polovica respondentov odpovedať (45 %). Spoluprácu vylúčilo 33 % a potvrdilo 21 % opýtaných. Naopak, kooperáciu s koordinátorom prevencie pri riešení problémov súvisiacich so šikanovaním potvrdilo 48 % a vylúčilo 18 % opýtaných. Negatívnou sa javí najmä skutočnosť, že tretina z členov ŽŠR nevedela, kto z pedagogických zamestnancov je koordinátorom prevencie. **V porovnaní zo zisteniami v školskom roku 2013/2014 je počet základných škôl, v ktorých je ustanovená ŽŠR porovnateľný 24 % (v minulom roku 24 %), porovnateľná je aj ich funkčnosť a efektivita.**

Informácie o efektívnej činnosti ŽŠR zisťovala Štátna školská inšpekcia v školskom roku 2014/2015 počas komplexných **inšpekcií na 29 gymnáziách** (1 súkromné, 6 cirkevných, 2 s vyučovacím jazykom maďarským a 2 s bilingválnou slovensko-anglickou sekciou). Spolupráca riadiacich zamestnancov a ŽŠR zriadených na takmer všetkých školách bola rozvinutá rôzne. Aj návrhy, podnety a pripomienky na zapracovanie do školského poriadku vedenia škôl akceptovali v rôznej miere – celkom 40,4 %, čiastočne 38,9 %, čo v súčte predstavuje dobrú úroveň – 79,3 % škôl. Napriek tomu 21,2 % členov ŽŠR nepoznalo meno pedagóga vykonávajúceho funkciu koordinátora prevencie. Ťažiskom činnosti ŽŠR bolo organizovanie rozmanitých podujatí, čo so spoluúčasťou pri riešení otázok výchovy a vzdelávania napomáhalo upevňovať priaznivú školskú klímu. **ŽŠR, tak ako aj v minulom školskom roku, sú zriadené takmer na všetkých kontrolovaných gymnáziách, porovnateľná je aj ich činnosť a efektivita.**

Počas komplexných **inšpekcií na 8 stredných odborných školách** (7 štátnych, 1 súkromná a 1 s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským) potvrdili členovia ŽŠR v zadaných dotazníkoch i v rozhovoroch, že ich aktivity a podnety sú vo veľkej miere vedúcimi zamestnancami akceptované. S výnimkou 1 školy boli ŽŠR vo všetkých kontrolovaných školách ustanovené. Zistenia nie je možné porovnať so školským rokom 2013/2014, keďže uvedená úloha sa v stredných odborných školách zo strany Štátnej školskej inšpekcie v tomto období neplnila.⁴⁰

V centrách voľného času v zriaďovateľskej pôsobnosti Hlavného mesta SR Bratislava pôsobia **detské parlamenty formou klubov**, ktoré sa skladajú zo zástupcov žiackych školských parlamentov základných škôl. **Kluby parlamentaristov** organizovali v roku 2015 besedy s poslancami miestnych parlamentov a so starostami mestských častí, učili sa formulovať ich myšlienky do viet, prihlasovať sa k slovu, k vyjadreniu svojho názoru, sledovali online zasadania miestnych, resp. mestského zastupiteľstva, vyjadrovali sa k práci poslancov, poukazovali na nedostatky v mestskej časti, čo v meste chýba, navrhovali aktivity na zlepšenie stavu, jeho zástupcovia sa zúčastňovali zasadaní **Mestského parlamentu mladých hlavného mesta SR Bratislavy** a detský parlament v CVČ Štefánikova zorganizoval obvodnú súťaž o Európskej únii s názvom „Spoznajme Európu“.

⁴⁰ Správy z inšpekcií sú v úplnom znení zverejnené na webovom sídle www.ssiba.sk

CVČ Mesta Košice **vyčlenilo pedagóga, ktorý zastrešuje v meste jednotlivé žiacke rady alebo parlamenty** ak o to prejavia záujem. Je im nápomocný v odbornom poradenstve i v praktickej činnosti.

6.4. Podpora demokracie na pôde školy

Spôsob plnenia: Vzdelávanie pre koordinátorov žiackych školských rád

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 -2015

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: Metodicko-pedagogické centrum (Košice), IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: MVO

Indikátor: počet absolventov vzdelávania

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V roku 2015 bola táto úloha **napĺňaná najmä prostredníctvom podpory Krajských rád mládeže formou dotácie MŠVVŠ SR v rámci Programov pre mládež 2014 – 2020, podprogram HLAS mladých**. Jednotlivé krajské rady mládeže (Rada mládeže Trnavského kraja, Rada mládeže Trenčianskeho kraja Rada mládeže Žilinského kraja, Rada mládeže Prešovského kraja, Rada mládeže Košického kraja a Rada mládeže Nitrianskeho kraja) realizovali vzdelávacie a sieťovacie podujatia pre koordinátorov ŽŠR a členov ŽŠR.

Súčasťou aktivít RM TSK, ktoré v sledovanom období realizovala v oblasti vzdelávania koordinátorov ŽŠR bola systematická práca s detskými a mládežníckymi organizáciami. Organizácia v rámci projektu podaného cez **Programy pre mládež – Hlas mladých** zorganizovala 6 pracovných stretnutí so zástupcami detských a mládežníckych organizácií, pracovné stretnutie s predsedom TSK, informačný deň nazvaný Festival mládeže, ktorého cieľom bola prezentácia záujmovej činností detí a mládeže jednotlivých organizácií pôsobiacich v samosprávnom kraji. Súčasťou aktivít RM TSK bola aj práca s koncepčnými materiálmi a ich aktualizácia zohľadňujúca potreby v oblasti práce s mládežou v TSK. RM TSK zorganizovala štruktúrovaný dialóg v spolupráci s Tematickým centrom mládeže a krajským CVČ, kde na základe prijatej Národnej stratégie štátnej politiky vo vzťahu k mládeži v SR na roky 2014 - 2020 a Stratégie EÚ pre mládež otvorila diskusiu s cieľom vytvoriť návrh Koncepcie práce s mládežou v Trenčianskom samosprávnom kraji. Výstupy štruktúrovaného dialógu boli predmetom pracovného stretnutia s predsedom TSK.

V rámci **podpory existujúcich ŽŠR a iniciatívy vzniku nových ŽŠR** RM TSK zrealizovala vzdelávanie pre koordinátorov a študentov pôsobiacich v ŽŠR. **Vzdelávanie pre koordinátorov ŽŠR** sa konalo 8. decembra 2015 a zúčastnilo sa ho 12 koordinátorov. Cieľom vzdelávania bolo poskytnutie pomoci koordinátorom SŠ v úspešnom rozvoji existujúcich ŽŠR, zvýšenie participácie na živote školy a obce. Účastníci vzdelávania získali a prehĺbili si poznatky o zakladaní, činnosti a možnostiach pôsobenia v ŽŠR, spôsoboch motivácie študentov a ich ďalšej koordinácie pri realizácii aktivít ŽŠR. **Vzdelávanie pre študentov zo ŽŠR**, ktoré sa konalo rovnako 8. decembra 2015 a zúčastnilo sa ho 30 žiakov, bolo zamerané na získanie a prehĺbenie si poznatkov o založení a jednotlivých činnostiach a možnostiach pôsobenia v ŽŠR. RM TSK plánuje naďalej pokračovať v realizácii vzdelávaní pre koordinátorov aj študentov pôsobiacich v ŽŠR aj v r. 2016.

Do národného projektu KomPrax bolo v rámci zriaďovateľskej pôsobnosti NSK zapojených celkovo 35 škôl (približne 300 žiakov).

6.5. Podpora systematickej práce s deťmi a mládežou v oblasti neformálneho vzdelávania detí a mládeže

Spôsob plnenia: Zabezpečenie systematickej, cieľavedomej a účinnej finančnej podpory aktivít detí a mládeže mimo procesu formálneho vzdelávania a vo voľnom čase

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: MVO, CVČ

Indikátor: počet a suma podporených projektov

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V roku 2015 sa pokračovalo v poskytovaní **dotácii v rámci Programov pre mládež Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR na roky 2014 – 2020** (ďalej iba Programy pre mládež). Programy sa zameriavajú najmä na neformálne vzdelávanie v práci s mládežou a na rozvoj mládežníckej politiky na Slovensku. Cieľom Programov pre mládež je prostredníctvom podporených projektov zvýšiť spoločenskú angažovanosť mladých ľudí v jednotlivých témach Programov pre mládež. Dotácia v rámci jednotlivých Programov pre mládež je prioritne poskytovaná na aktivity podporujúce mládež s nedostatkom príležitostí, t.j. mladých ľudí, ktorí sú znevýhodnení zo vzdelanostných, sociálnych, fyzických, psychologických, hospodárskych, kultúrnych dôvodov alebo pretože bývajú v odľahlých oblastiach.

Prehľad pre jednotlivé programy za rok 2015:

Programy	Počet prijatých žiadostí	Počet podporených projektov	Celková finančná podpora
Program „ PODPORA mládežníckych organizácií “	20	20	1 753 391,71
Program „ PRIORITY mládežníckej politiky “ A	1	1	30 000,00
Program „ PRIORITY mládežníckej politiky “ B	26	24	15 557,90
Program „ HLAS mladých “	10	9	209 700,00
Program „ SLUŽBY pre mladých “	17	6	159 755,00

V šk. roku 2014/2015 bolo v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK vydaných 22496 **vzdelávacích poukazov** (VP), z toho bolo spätne prijatých 18010 VP, t.j. 80% návratnosť (v porovnaní s predchádzajúcim rokom nárast návratnosti VP o 1%). V šk. roku 2015/2016 bolo v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK vydaných 224059 vzdelávacích poukazov (VP), z toho bolo spätne prijatých 17222 VP, t.j. 78% návratnosť (v porovnaní s predchádzajúcim rokom pokles v návratnosti VP o 2%). Do programu **Kultúrne poukazy** sa

v r. 2015 zapojili všetky stredné školy (66 škôl) v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK. Spolu bolo vydaných 24 481 KP (z toho 22 124 žiakom a 2 357 učiteľom).

(TTSK) Rada mládeže Trnavského kraja spolupracuje pri tvorbe koncepčných a akčných materiálov, podpory systematickej, cieľavedomej a účinnej finančnej podpory na základe **projektu Združenia pre podporu detí a mládeže v Trnavskom kraji**, kde sa realizovalo 7 projektov. Na podporu organizovania mládežníckych aktivít vyhlasuje TTSK každoročne **Výzvu č. 2 „Podpora mládežníckych aktivít“** - v roku 2015 bolo podporených 97 žiadostí v rámci Výzvy č. 2/2015 v celkovej výške 22 500 €; na podporu organizovania športových aktivít bolo podporených 89 žiadostí v rámci Výzvy č. 5/2015 v celkovej výške 22 500 €. „Výzva“ napomohla v športových organizáciách skvalitniť materiálno-technické zabezpečenie, skvalitnil sa tréningový proces a uskutočnilo sa viacero významných športových podujatí, ktoré úspešne reprezentovali trnavský región aj za jeho hranicami. V rámci Výzvy kultúrnych a umeleckých aktivít TTSK bolo podporených 12 projektov v sume 2 800 € určených pre deti a mládež.

Mestský parlament mladých Hlavného mesta SR Bratislavy, pracujúci s rozpočtom schváleným Mestským zastupiteľstvom hlavného mesta SR Bratislavy, realizoval v roku 2015 viacero projektov v celkovej výške poskytnutých finančných prostriedkov 1749,93 Eur – medzi inými šlo o komunitný projekt Projekt Namaľuj ciTy!, zameraný na skvalitnenie verejných priestorov v Bratislave; spoluorganizačné zabezpečenie medzinárodného podujatia "Young Leaders For Tomorrow's Europe".

6.6. Vytvorenie podmienok na pravidelné konzultovanie požiadaviek, názorov, očakávaní mládeže ako trvalej súčasti tvorby a realizácie mládežníckej politiky

Spôsob plnenia: Štruktúrovaný dialóg a pravidelné konzultácie s mládežou zamerané na rôzne oblasti ich života (vrátane voľného času, aktivít rôzneho zamerania, a od.)

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovedný gestor: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: RMS, ZIPCeM, SV pre UNICEF

Indikátor: počet konzultačných nástrojov; počet mladých ľudí zapojených do procesu konzultácií; počet produktov prezentujúcich výsledky kľúčovým hráčom

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Štruktúrovaný dialóg na úrovni SR v roku 2015 zabezpečoval ZIPCeM národným projektom, ktorý je podporený z programu Erasmus+, Akcia 3.72 – Štruktúrovaný dialóg v oblasti podpory reformy politík a Programov pre mládež MŠVVŠ SR. ZIPCeM zároveň naďalej koordinoval Národnú pracovnú skupinu pre štruktúrovaný dialóg, ktorej cieľom je plánovanie, realizácia a koordinácia štruktúrovaného dialógu. Pracovná skupina zároveň zabezpečuje proces vyhodnotenia, disemináciu výstupov a následnú implementáciu do praxe.

Hlavnou cieľovou skupinou boli mladí ľudia vo veku 15 – 22 rokov a hlavnou **nosnou témou IV. cyklu** štruktúrovaného dialógu, ktorý prebiehal v období júl 2014 - december 2015 bolo **„Posilnenie postavenia mládeže“**. Hlavná myšlienka bola odrazená aj v názve projektu: „Za jedno lano“. Projekt bol primárne zameraný na zvýšenie záujmu mládeže o aktívnu účasť v

tvorbe miestnych, regionálnych aj európskych politík voči mládeži a o posilnenie hlasu mladých ľudí v týchto procesoch. Zároveň jeho cieľom bolo vytvoriť funkčný systém pravidelného dialógu medzi zainteresovanými skupinami so zámerom spoločnej tvorby opatrení „šitých na mieru“ podľa potrieb mládeže. Dôležitým dokumentom a nástrojom, o ktorý sa dialóg opieral bola Stratégia pre mládež na roky 2014 – 2020. V sledovanom období ZIPCeM v spolupráci s ďalšími partnermi, najmä Asociáciou krajských rád mládeže, zrealizoval celkovo 15 regionálnych stretnutí (okrúhlych stolov). V rámci konzultácií (včítane vyplnenia on-line dotazníka) bolo zapojených 4097 mladých ľudí a 349 zástupcov „dôležitých dospelých“. Výstupom z realizovaných pracovných stretnutí a konzultácií bol spracovaný **zoznam odporúčaní**⁴¹ smerujúcich k väčšej participácii mladých ľudí a zohľadňovaní potrieb mladých ľudí na lokálnej či regionálnej úrovni, podpore demokracie na školách a zdieľaní príkladov dobrej praxe, ktorý bol prezentovaný na záverečnej konferencii projektu.

V rámci Programov pre mládež - Hlas mladých boli v roku 2015 podporené organizácie, ktoré predložili projekty zamerané na oblasť štruktúrovaného dialógu:

- ICM Martin – realizácia stretnutí s mladými ľuďmi a predstaviteľmi lokálnych politík so ZIPCeM-om. Doposiaľ boli zrealizované stretnutia v mestách: Dolný Kubín, Ružomberok, Liptovský Mikuláš, Liptovský Hrádok, Martin, Kysucké Nove Mesto. Pracovné stretnutie je plánované v Turčianskych Tepliciach.
- ICM Topoľčany – aktívna spolupráca s organizáciou ZIPCeM pri organizácii stretnutí štruktúrovaného dialógu v Handlovej a Trenčíne.

Zabezpečenie štruktúrovaného dialógu a konzultácií s mladými ľuďmi bolo zabezpečené aj prostredníctvom aktivít občianskych združení na národnej a regionálnej úrovni, ktoré získali podporu v rámci systému dotácií MŠVVŠ SR – Programy pre mládež v podprograme HLAS mladých (prehľad dotácií je dostupný v odpočte úlohy 6.5.).

V TTSK priamo nepôsobí Informačné centrum mládeže. Rada mládeže Trnavského kraja, ako partner RMS a spolupracujúci so ZIPCEM, realizujú prostredníctvom internetovej komunikácie a otvorenými programami pre deti a mládež, ako deň dobrovoľníkov, Festival mladých rodín, celkovo ďalších konzultačných nástrojov štyri akcie, kde sa zapojí niekoľko tisíc mladých ľudí a priamo sa do konzultácií zapája 160 mladých ľudí zúčastňujúcich sa na školeniach organizovaných RMTK, Tematickým centrom mládeže.

*6.7. Nastavenie stratégie rozvoja informačno-poradenských činností pre mládež, ktorá zodpovedá aktuálnym potrebám v najlepšom záujme dieťaťa a ich oprávneným požiadavkám

Spôsob plnenia:

1. Projektová podpora poskytovania a skvalitňovania informačných a poradenských služieb pre mládež

2. Revidovanie Konceptie informačnej a poradenskej činnosti pre mládež 2014-2020

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 1. 2014-2017, 2. 2015

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: ZIPCeM

Indikátor: 1. počet a suma podporených projektov, 2. schválený dokument

⁴¹ Viac informácií a výstupov z aktuálne prebiehajúcich konzultácií Národnej pracovnej skupiny pre štruktúrovaný dialóg nájdete na webovej stránke: <http://strukturovanydialog.sk/>

Odpočet plnenia za rok 2015 – 1. plní sa, 2. plní sa:

Ad 1. Podpora projektovej činnosti v oblasti informačných a poradenských služieb pre mládež v roku 2015 **bola realizovaná cez Program SLUŽBY pre mladých** v rámci Programov pre mládež Ministerstva školstva, vedy, výskum a športu SR. Program SLUŽBY podporuje činnosť klientsky orientovaných organizácií v oblastiach, ktoré významne prispievajú k napĺňaniu cieľov aktuálnej národnej stratégie pre mládež na nadregionálnej a celoštátnej úrovni, a to predovšetkým v oblasti participácie mládeže, informácií pre mládež a dobrovoľníctva. Program SLUŽBY podporil 6 projektov v sume 159 755,00 Eur. Aktivity boli zamerané na rozvoj informačných a poradenských služieb pre mládež a služieb v oblasti dobrovoľníctva mládeže. Účelom výzvy bolo naďalej prispievať k naplneniu cieľov Konceptie rozvoja informačných a poradenských činností pre mládež ale aj prijatej Stratégie Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020.

Ad. 2. V roku 2015 bola zostavená a 13. januára 2016 vládou SR schválená **Koncepcia práce s mládežou na roky 2016-2020**, ktorá v sebe pokrýva aj oblasť informácií a poradenstva pre mládež v prostredí práce s mládežou. Z dôvodu prípravy a finalizácie Konceptie rozvoja práce s mládežou v priebehu roka 2015 sa nerealizovalo plnenie úlohy v bode 2. Revidovanie Konceptie informačnej a poradenskej činnosti pre mládež 2014-2020, táto úloha je naplánovaná na rok 2016.

*6.8. Zvyšovať dostupnosť informácií v oblasti kultúry pre deti *a mládež*

Spôsob plnenia:

1. Rozvíjať čitateľskú a literárnu gramotnosť a čítanie s porozumením

a), b) vyradené z plnenia

c) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí *a mládeže* realizovaním aktivít v oblasti dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu (*napr. postupové súťaže a prehliadky z oblasti záujmovej umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby*)

d) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí *a mládeže* realizovaním literárnych súťaží

2. V oblasti sociálnej prevencie realizovať aktivity, ktoré pomáhajú zvyšovať informovanosť detí o negatívnych sociálno-patologických javoch v spoločnosti a ich dôsledkoch pre život (látkové a nelátkové závislosti, kriminalita, extrémizmus, *xenofóbia, prevencia všetkých foriem násilia a intolerancie, a pod.*)

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR

Indikátor: realizované aktivity

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Vláda SR dňa 7. januára 2015 schválila Akčný plán na roky 2015 – 2017 k Stratégii rozvoja kultúry Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020, z ktorej Ministerstvu kultúry SR vyplynula úloha vypracovať do 31. 12. 2017 koncepciu rozvoja kultúrnych a čitateľských kompetencií detí prostredníctvom kultúrnej výchovy s cieľom **zriadiť Centrum detskej literatúry**. Predmetnú úlohu bude Ministerstvo kultúry SR realizovať v spolupráci s Bibianou,

medzinárodným domom umenia pre deti, SK IBBY, Literárnym informačným centrom, Slovenskou asociáciou knižníc, Spolkom slovenských knihovníkov a knižníc, Knižnicou pre mládež mesta Košice a Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR.

V roku 2015 **organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR pokračovali v realizácii tradičných podujatí**. Ministerstvo kultúry SR zároveň pokračovalo v podpore projektov prostredníctvom svojho dotačného systému.⁴² Pozri tiež plnenie čiastkového cieľa 2.5. Podujatia realizované príspevkovými a rozpočtovými organizáciami rezortu ministerstva kultúry sa uskutočnili rovnako ako v predchádzajúcom roku – ide predovšetkým o postupové súťaže, ktoré vyhlasuje a odborne garantuje Národné osvetové centrum v oblasti záujmovej umeleckej činnosti.

1. Rozvíjať čitateľskú a literárnu gramotnosť detí a čítanie s porozumením

a) Prostredníctvom dotačného systému MK SR podporovať vznik literatúry pre deti

MK SR prostredníctvom dotačného systému v programe Umenie, podprograme Literatúra a knižná kultúra⁴³, oblasť 4.5.1 – **vydávanie kníh a časopisov pred deti a mládež** podporila vydanie 51 kníh a časopisov pre deti a mládež v celkovej sume 230 500 €. V rámci podprogramu Literatúra a knižná kultúra, oblasť 4.5.6 MK SR podporuje aktivity rôznych občianskych združení a knižníc na podporu detského čítania. V roku 2015 boli podporené napr. tieto podujatia Loptoši a bábiky, bodliaky a fialky (2 100 €), Stretnúť knihu každý deň (4 500 €), Čítame s Osmijankom – pridaj sa aj ty! (14 000 €), Celé Slovensko číta deťom (6 000 €), Číta celá rodina (3 000 €), Vianočná knižka sa otvára (3 000 €), Prešov číta rád – 10. ročník (4 000 €) a pod. Zároveň bolo v rámci dotačnej schémy Tvorba a aktivity umelcov do 35 rokov podporených 34 projektov v celkovej sume 68 500 €.

V ďalšom období vyradené z plnenia z dôvodu prechodu kompetencií.

b) Zabezpečiť dostupnosť detskej literatúry v knižniciach a informovanosť o nej (napr. prostredníctvom výstav, besied a pod.) a podporovať akvizíciu knižníc v tejto oblasti

MK SR v roku 2015 podporilo **akvizície knižníc** prostredníctvom svojho dotačného systému. V roku 2015 bolo na tento účel prerozdelených 547 363 €⁴⁴, pričom 7 projektov (9 150 €) bolo určených špeciálne pre akvizíciu kníh pre cieľovú skupinu detí a mládeže. Zároveň boli v rámci podprogramu Knižnice a knižničná činnosť podporené aj projekty zamerané na podporu čítania pre deti (napr. besedy, autorské čítania, interaktívne podujatia a pod.).⁴⁵

V ďalšom období vyradené z plnenia z dôvodu prechodu kompetencií.

⁴² Zoznam podporených projektov v rámci dotačného systému MK SR je dostupný prostredníctvom internetu: https://registerkultury.gov.sk/granty2015/statistiky_verejne.php.

⁴³ https://registerkultury.gov.sk/granty2015/zobraz_ziadosti.php

⁴⁴ Zoznam podporených projektov: https://registerkultury.gov.sk/granty2015/zobraz_ziadosti.php.

⁴⁵ Reprezentatívny výber z podporených projektov: Galantská knižnica: Modernizácia detského oddelenia (12 350 €); Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave: Rozvoj čitateľskej gramotnosti z pohľadu detského knihovníka (1 500 €); Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove: Celoslovenská súťažná prehliadka knižničných podujatí pre deti a mládež – 7. ročník (2 200 €); Knižnica pre mládež mesta Košice: Motivačné aktivity s detským čitateľom (2 800 €); Mestské kultúrne stredisko v Revúcej: Modernizácia detského oddelenia (1 140 €); Spolok slovenských knihovníkov a knižníc: Noc s Andersenom na Slovensku - prehľadná publikácia o 10 ročníkoch úspešného podujatia na podporu čítania detí v slovenských verejných a školských knižniciach s fotogalériami, ilustráciami, výsledkami detských ankiet o čítaní a videami na multimediálnom CD/DVD (2006 - 2015) (7 000 €); Zemplínska knižnica v Trebišove: Letom literárnym svetom 3 – motivácia čítania u detí a mládeže (2 300 €); Mestské kultúrne centrum v Žiari nad Hronom: Aby deťom u nás dobre bolo (6 470 €).

c) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí podporovaním a realizovaním aktivít v oblasti detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu

Ministerstvo kultúry SR prostredníctvom svojho dotačného systému v roku 2015 podporilo viacero projektov z oblasti detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu.⁴⁶ V tejto oblasti sú podporované aj podujatia, ktoré sú súčasťou postupových súťaží v rámci záujmovej umeleckej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby, ktoré vyhlasuje Národné osvetové centrum (krajské kolá s postupom na Zlatú priadku a Hviezdoslavov Kubín). **Národné osvetové centrum z poverenia MK SR vyhlasuje celoštátne postupové súťaže aj v oblasti detskej dramatickej tvorivosti a umeleckého prednesu.**⁴⁷

d) Rozvíjať literárnu gramotnosť detí podporovaním a realizovaním literárnych súťaží

Ministerstvo kultúry SR prostredníctvom svojho dotačného systému podporuje realizáciu literárnych súťaží detí a mládeže⁴⁸. Národné osvetové centrum aj v roku 2015 pokračovalo v realizácii literárno-dokumentačného projektu *Virtuálna literárna mapa*.⁴⁹ Múzeum Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici v spolupráci so Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov zrealizovalo v roku 2015 7. ročník výtvarnej a literárnej súťaže *Cesty za poznaním minulosti*.⁵⁰

2. Zabezpečovať prístup detí k vhodným informáciám

a) V oblasti sociálnej prevencie realizovať aktivity, ktoré pomáhajú zvyšovať informovanosť detí o negatívnych sociálno-patologických javoch v spoločnosti a ich dôsledkoch pre život (látkové a nelátkové závislosti, kriminalita, extrémizmus a pod.)

Národné osvetové centrum v roku 2015 vydalo 2 printové čísla časopisu Sociálna prevencia v náklade 300 kusov. V sledovanom období v ňom bolo publikovaných 10 článkov zameraných špecificky na problematiku prevencie negatívnych sociálno-patologických javov vo vzťahu k deťom a mládeži.⁵¹ V roku 2015 Národné osvetové centrum koordinovalo osem regionálnych repríz **putovnej celoštátnej výstavy z projektu Prečo som na svete rád/rada**. Ide o celoštátnu tematickú výstavu zameranú na redukciu požiadavky mládeže po drogách, ktorá iniciuje v regiónoch sprievodné aktivity pre deti a mládež, zamerané na prevenciu látkových a nelátkových závislostí. Počas retrospektívnej výstavy projektu Prečo som na svete rád/rada v priestoroch NR SR (galéria na západnej terase Bratislavského hradu, 10. –

⁴⁶ Reprezentatívny výber podporených projektov: Gemersko-malohontské osvetové stredisko v Rimavskej Sobote: Zlatá podkova, zlaté pero zlatý vlas – súťaž v prednese rozprávky (1 000 €); Žitnoostrovské osvetové stredisko v Dunajskej Strede: XIV. Dunajskostredský divadelný festival divadelných súborov detí a mládeže (800 €); Mesto Hriňová: Celoslovenská prehliadka detských muzikálov a činohry (1 500 €); Mestské kultúrne stredisko Tlmače: Tekovské koliesko – prehliadka ľudovej slovesnosti detí materských škôl a Čriečky – prehliadka ľudovej slovesnosti žiakov základných škôl (800 €); Centrum kultúry Martin: EduArt 2015 – Letná škola divadla (7 000 €); Divadlo Jonáša Záborského v Prešove: Poetické premeny – tvorivé dielne pre členov divadiel poézie (700 €); Dom Matice Slovenskej v Rožňave: Štúrovci na Gemeri (1 000 €); Mestské kultúrne stredisko Rimavská Sobota: Dobšinského rozprávkový Gemer (1 200 €); Stredoslovenské osvetové stredisko v Banskej Bystrici: Sárova Bystrica – celoštátne finále súťaže mladých amatérskych moderátorov-redaktorov (1 500 €)

⁴⁷ **Kľúčové podujatia v tomto segmente sú: Zlatá priadka** – súťažná prehliadka detskej dramatickej tvorivosti (dotácia MK SR: 13 500 €); **Divadlo a deti** – celoštátna postupová súťaž a prehliadka divadla dospelých hrajúcich pre deti (činoherného, bábkového, hudobno-dramatického, pohybového divadla a pantomímy) (dotácia MK SR: 6 500 €); **Hviezdoslavov Kubín** – celoštátna postupová súťaž a prehliadka v umeleckom prednese, v tvorbe detských recitačných kolektívov a divadiel poézie (dotácia MK SR: 16 500 €)

⁴⁸ reprezentatívny výber z podporených projektov: Krajské kultúrne stredisko v Žiline: Detská rozprávková Žilina – celoslovenská literárna súťaž pre deti (1 200 €) a O dúhovú lampu krajiny Záračno (1 000 €).

⁴⁹ Virtuálna literárna mapa (<http://www.nocka.sk/literarne-aktivita/virtualna-literarna-mapa>) obsahuje informácie z oblasti neprofesionálnej literárnej tvorby (aktuality, literárne súťaže, osobnosti, debutujúci autori, recenzie, rozhovory, súčasná slovenská literatúra v zahraničí, publikačný a inšpiračný priestor, a i.).

⁵⁰ <http://www.muzeumsnp.sk/projekty/cesty-za-poznanim-minulosti-2014/>.

⁵¹ Časopis Sociálna prevencia je dostupný na webovom sídle Národného osvetového centra (<http://www.nocka.sk/vzdelavacia-cinnost/socialna-prevencia/odborny-casopis>).

22. 6. 2015) NOC uskutočnilo 14 edukačných aktivít pre 220 žiakov a študentov vybraných bratislavských škôl. Išlo o tematické podujatia, zamerané na **sociálnu prevenciu s tematikou nelátkových závislostí, obchodovania s ľuďmi, kyberšikanovania a komunikačných závislostí, alkoholu a legálnych drog, porúch príjmu potravy, prevencie kriminality, sexbiznisu a pod.** Podujatia podobného charakteru pre žiakov a študentov vybraných bratislavských škôl, zamerané na sociálnu prevenciu, sa uskutočnili 30. 11. a 1. 12. 2015 v priestoroch NOC – V-klub. Zameranie týchto edukačných aktivít tvorili témy ako **obchodovanie s ľuďmi a ľudia pracujúci v sexbizise, riziká a ohrozenia internetu, prevencia HIV/AIDS a nelátkové závislosti.**

Slovenské národné múzeum – Múzeum židovskej kultúry zorganizovalo verejné čítanie a predstavenie detských kníh kanadskej spisovateľky so slovenskými koreňmi Kathy Kacser *Kúzelník z Auschwitz, Noční špióni a Tajomstvo príborníka*. Výstavou *Sofiina voľba po česky (a slovensky)* múzeum školským skupinám približuje osudy 70 zachránených detí počas druhej svetovej vojny v Dánsku, autorka Judita Matyášová k výstave pridáva i knihu *Přátelství navzdory Hitlerovi*. Svojou výučbovou a publikačnou činnosťou v oblasti holokaustu uskutočňuje múzeum **rozsiahle aktivity v boji so všetkými formami diskriminácie, rasizmu a xenofóbie**, zvyšuje informovanosť detí o týchto patologických prejavoch o ich nebezpečenstve pre spoločnosť i jednotlivca. Slovenské národné múzeum – Múzeum rusínskej kultúry v Prešove prostredníctvom výstav a tvorivých dielní pod vedením odborných lektorov **zrozumiteľným spôsobom sprostredkúva deťom a mladistvým informácie o ich právach a postavení v spoločnosti, negatívnych účinkoch drog, alkoholu, tabakových výrobkov, o ochrane zdravia**, a tiež ich vzdeláva v oblasti požadovaného správania sa a etiky.

Múzeum Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici (ďalej len „MSNP“) v spolupráci s Nadáciou Milana Šimečku realizovalo putovnú výstavu **Anna Franková – história a dnešok**. Podujatia sa zúčastnilo 2 690 študentov gymnázií v Novákoch, Púchove, Novom Meste nad Váhom, Žiari nad Hronom a Martine. MSNP tiež realizovalo **vzdelávacie programy a organizovalo súťaže pre deti a mládež** zamerané na rozvoj literárnej gramotnosti, ktoré v rámci mimoškolskej činnosti upevňujú nadobudnuté vedomosti a napomáhajú spoznávanie negatívnych javov v spoločnosti (najmä antisemitizmus, extrémizmus, xenofóbia) z historického hľadiska (napr. *Cesty za poznaním minulosti, Cesty k oslobodeniu, Kufor číslo..., Slovenské národné povstanie mojimi očami*).

Univerzitná knižnica v Bratislave uskutočnila pre študentov Gymnázia J. Papánka v Bratislave projekciu filmových dokumentov na tému **Etnická a kultúrna rozmanitosť** a ako súčasť projektu *Študenti po stopách totality zrealizovala výstavu Bola normalizácia (ne)normálna?*. Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči pravidelne spolupracuje s OZ Mladí ľudia a život zo Spišskej Novej Vsi. V roku 2015 sa mladí čitatelia knižnice zúčastnili hodiny informačnej výchovy s názvom **Prvá pomoc, gynekológia a antikoncepcia**. Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici zorganizovala stretnutie s prekladateľkou knihy *My zo stanice ZOO* Paulínou Šedíkovou Čuhovou, ktoré bolo zamerané na **diskusiu o drogovu závislej mládeži** – úryvky z knihy boli doplnené aj filmovými ukázkami. Štátna vedecká knižnica v Prešove v roku 2015 zrealizovala 6 výstav: *Európsky deň obetí zločinu, Deň zápasu za ľudské práva, Medzinárodný deň Rómov, Svetový deň utečencov, Proti sexuálnemu zneužívaniu a obchodovaniu so ženami a deťmi, Deň boja proti fajčeniu*. Knižnica v spolupráci

s KRPZ SR v Prešove a záujmovým združením žien MYMAMY uskutočnila besedu **/NIE/ som obeťou násilia?!**

Slovenský filmový ústav vo svojom kine Lumière a ako partner festivalov Jeden svet a Festival slobody pripravil **prezentáciu filmov pojednávajúcich o základných ľudských právach** pre stredné a základné školy. Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej len „RTVS“) ako verejnoprávny vysielateľ plní úlohu verejnej služby nielen v oblasti vysielania programov určených priamo pre konkrétnu cieľovú skupinu deti, mladiství a dospelujúcu mládež s témami, ktoré formálne informujú o možných negatívnych sociálno-patologických javoch v spoločnosti a ich dôsledkoch pre život, ale hlavne vo všeobecnosti vysiela taký obsah, ktorý je v danom vysielacom čase vhodný pre diváka alebo poslucháča. Pre RTVS je obsah a posolstvo dôležité, vysielanie posilňuje rodinu ako prvok spoločnosti a učí k takému zaobchádzaniu vo vzťahoch, aby deti neutekali do samoty alebo k náhradným istotám. V roku **2015 RTVS odvysielala 31 dielov z diskusného cyklu pre teenagerov 5 minút po dvanástej**, ktoré sa venovali rôznym témam v oblasti látkových a nelátkových závislostí a prevencie xenofóbie, intolerancie a násilia vrátane problematiky šikanovania. V rámci cyklu *Z tvorby nezávislých producentov* bola odvysielaná relácia **Alkoholizmus** a dvojdielna séria **Drogová pasca: Môže sa to stať aj tebe**.

b) V oblasti médií zabezpečiť ochranu maloletých pred nevhodnými obsahmi

Ochrana maloletých je v oblasti vysielania a poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie trvale zabezpečená v legislatívnej rovine (pozri tiež odpočet plnenia čiastkového cieľa 2.1).

*6.9. Chrániť a rozvíjať kultúrne práva detí zo znevýhodneného prostredia, odstraňovať informačné, mentálne i fyzické bariéry v prístupe takýchto detí ku kultúre, prispievať k zmysluplnému tráveniu ich voľného času prostredníctvom kultúrnych mechanizmov s cieľom podporiť utváranie harmonickej osobnosti, ktorá prispieva k tvorbe a udržateľnosti blahobytného a tolerantného spoločenstva

Spôsob plnenia:

1. Prostredníctvom dotačného systému MK SR podporovať dostupnosť kultúry pre deti ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením (deti so zdravotným postihnutím, deti z marginalizovaných rómskych komunít, deti z detských domovov, deti migrantov a pod.) a vytvárať podmienky pre rozvoj ich tvorivosti a umeleckého talentu s cieľom predchádzať diskriminácii a podporiť proces ich sociálneho začlenenia

2. Prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR realizovať umelecké, kultúrne a edukačné aktivity pre deti zo znevýhodneného prostredia (deti so zdravotným postihnutím, deti z marginalizovaných rómskych komunít, deti z detských domovov, deti migrantov a pod.)

3. Podporovať prístup detí a mládeže ku kultúre

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR, MVO, územná samospráva

Indikátor: 1. a 2. *podporené projekty, realizované aktivity*; 3. *suma prerozdelená v rámci dotačného programu Kultúrne poukazy, počet inštitúcií poskytujúcich pravidelný bezplatný vstup*

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

1. Dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva bol **aj v roku 2015 prioritne nastavený na podporu znevýhodnených skupín detí a mládeže** – deti a mládež so zdravotným postihnutím (21 projektov/50 300 €), deti a mládež z marginalizovaných rómskych komunít (14 projektov/28 800 €), deti a mládež ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením (5 projektov/14 500 €), predchádzanie diskriminácii a všetkým formám násillia (3 projekty/ 8 500 €).⁵²

2. MK SR vytvorilo priestor na podporu rovnosti príležitostí a zvyšovanie dostupnosti kultúry **prostredníctvom debarierizácie kultúrnych inštitúcií aj pre marginalizované skupiny – bezplatný vstup do kultúrnych inštitúcií** každú prvú nedeľu v mesiaci, napr. v roku 2012 poskytovala takýto druh služieb len Slovenská národná galéria. V roku 2013 boli do predmetnej iniciatívy zainteresované už 4 rezortné inštitúcie: Slovenská národná galéria, Slovenské národné múzeum, Múzeum Slovenského národného povstania a Slovenské technické múzeum. Opatrenie bolo implementované príkazom ministra kultúry (príkaz ministra č. 2/2013). V súčasnosti je možnosť navštíviť bezplatne 37 kultúrnych objektov v správe predmetných inštitúcií na Slovensku.

Univerzitná knižnica v Bratislave v spolupráci s Veľvyslanectvom USA zrealizovala výstavu Výstava fotografií mladých rómskych fotografov z Vtáčkoviec. Knižnica na požiadanie vykonáva digitalizáciu svojich fondov pre Slovenskú knižnicu pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči (v rámci služby E-books on demand, ktorý bol podporený Európskou komisiou v rámci programu Kultúra 2007-2013).

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici pravidelne realizuje podujatia pre deti z rôznych sociálnych zariadení a pre rodiny s deťmi so zdravotne postihnutými deťmi, napr. Expozícia Bábkarský salón, Expozícia Múzeum – Domov Múz – praktické vyučovacie a dramatické hodiny s prihliadnutím na vek a mentálne a fyzické schopnosti dieťaťa.

Literárne informačné centrum poskytuje remitendu časopisu Slniečko rôznym občianskym združeniam, ktoré organizujú kultúrno-výchovné podujatia pre deti so zdravotným postihnutím a sociálne znevýhodnené deti, pre deti z rómskych škôl či osád a detských domovov.

Činohra Slovenského národného divadla (ďalej len „SND“) v roku 2015 realizovala workshop pre rómske deti z osady z Moldavy nad Bodvou, členov Divadla z chatrče. Počas trojdňového workshopu sa 20 detí zoznámilo s divadelným zákulisím aj vznikom inscenácie. SND v rámci tradičných vzdelávacích aktivít Od textu po predstavenie oboznámilo so vznikom inscenácie aj deti so zdravotným a mentálnym postihnutím zo Spojenej školy na Dúbravskej ulici v Bratislave. Pri zakladaní baletnej prípravky sa SND inšpirovalo najmä skúsenosťou divadiel v Českej republike. Projekt, ktorého cieľom je rozvoj a zvýšenie kvality baletného umenia, je

⁵² Reprezentatívny výber z podporených projektov: Nadácia Vlada Kulíška, Trenčín: Počuť srdcom – festival záujmov umeleckej činnosti sluchovo postihnutých detí (tanec, pantomíma, divadlo) (3 500 €); Maják, n.o., Sady nad Torysou: Toto sme my – divadelné predstavenie Maják od nás pre vás (arteterapia, divadlo, kurz posunkového jazyka) (5 100 €); OZ Romano Kher, Bratislava: Tvorivé dielne, kovárske sympóziu a vianočný bazár – kultúrna aktivita z oblasti úžitkového výtvarného umenia pre deti z marginalizovaných rómskych komunít (2 000 €); OZ Deti Dunaja, Bratislava: Stena lásky – výtvarná dielňa pre deti ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením (2 000 €); Mesto Banská Bystrica: Klauni rozdávajú smiech – divadelné predstavenia pre deti v nemocniciach s chronickými ochoreniami (4 000 €).

v rámci Slovenska jedinečným svojho druhu. SND má v úmysle pripraviť ďalšie generácie pre tanečné umenie. Baletná prípravka SND sa venuje vybraným deťom v predškolskom a mladšom školskom veku a jej veľkým pozitívom je, že vďaka podpore sponzorov dáva možnosť aj deťom zo sociálne slabších rodín. Klasický tanec ako základ všetkých divadelných foriem tanca zároveň vedie dieťa k disciplinovanosti a aktivite, zdravému sebedovetiu a vnímaniu iných hodnôt.

Štátny komorný orchester Žilina venuje veľkú pozornosť výchove detského publika. Vytvoril koncertné cykly špeciálne určené deťom, pri tvorbe ktorých spolupracuje so základnými umeleckými školami, materskými školami, základnými školami, osemročnými gymnáziami, Azylovým centrom LÚČ pre matky s deťmi, Krajským osvetovým strediskom v Žiline, s Autistickým centrom v Žiline, s detskými domovmi, ústavmi sociálnej starostlivosti pre mládež v žilinskom regióne a pod.

Slovenské centrum dizajnu v Galérii v podkroví v Bratislave zrealizovalo komentovanú prehliadku výstavy Miroslava Cipára s osobnou účasťou autora pre skupinu mladých ľudí s mentálnym postihnutím z Pracovno-socializačného centra Impulz v Petržalke a chránenej dielne Prima. Klienti týchto zariadení pravidelne navštevujú výstavy, zaujímajú sa o výtvarné umenie, pretože je medzi nimi mnoho nadaných ľudí a pracujú s nimi arteterapeuti.

K napĺňaniu cieľa úlohy významne prispievajú aktivity realizované na úrovni samosprávnych krajov. Nasledujúci prehľad uvádza len stručný výber z množstva aktivít, ku ktorým sa samosprávne kraje v rámci odpočtu za rok 2015 vyjadrili, pričom **zviditeľňuje najmä inovatívne prístupy zapojených inštitúcií, ktoré sa proaktívne prispôbujú individuálnym potrebám skupín návštevníkov/účastníkov** so špecializovanými potrebami, vyberajú vhodné metódy s cieľom zaujať rôzne vekové kategórie detí a dospievajúcich, s cieľom prispievať k efektívnejšiemu využívaniu ich voľného času. K realizácii aktivít prispieva mechanizmus prijímania Kultúrnych poukazov, množstvo z aktivít však inštitúcie realizujú aj z vlastných prostriedkov:

(KSK) Banícke múzeum v Rožňave prispieva pravidelným organizovaním **výjazdových tvorivých dielní** pre základné školy s vysokou percentuálnou návštevnosťou detí zo sociálne slabších rodín, v pravidelných intervaloch sú organizované **Nedeľné zábavy pre deti s rodičmi**, ktoré pravidelne navštevuje aj skupina detí z detského domova; Bábkové divadlo v Košiciach v rámci festivalu VIRVAR vytvorilo priestor na **prezentáciu divadelnej tvorby hendikepovaných klientov** zariadení sociálnych služieb Košického kraja; Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach zameriava časť svojich aktivít na integráciu zdravotne znevýhodnených používateľov služieb, vrátane detí a mládeže - v mesačnej periodicite realizuje dramatisované podujatia určené pre deti s autizmom; realizuje workshopy a tvorivé dielne v spolupráci s Liečebno-výchovným sanatóriom v Barci, ktoré sa venuje žiakom 1. -9. ročníka ZŠ so špecifickými výchovno-vzdelávacími potrebami.

(NSK) Tekovská hviezdáreň v Leviciach umožňuje všetkým deťom bez ohľadu na ich sociálne pomery navštevovať **astronomické kluby pri hviezdárni**. Ich primárnym cieľom je vzdelávanie každého dieťaťa v oblasti astronómie (ale aj matematiky a fyziky) a odkrývanie tajomstiev vesmíru. Neposledným prínosom týchto aktivít je zmysluplné trávenie voľného času, ako aj

budovanie povedomia, že v oblasti prírodných vied neexistujú informačné, ani fyzické bariéry a že vesmír je tu pre každého.

6.10. Poskytnúť mladým ľuďom (spravidla nad 15 rokov) informácie z oblasti vzdelávania, voľného času a krátkodobého zamestnania (brigády). Priblížiť Európsku úniu a jej mládežnícku politiku mladým ľuďom ich jazykom

Spôsob plnenia: Portál pre mládež Európskej únie (slovenská mutácia) a EURODESK Slovensko www.eurodesk.sk

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MŠVVŠ SR

Spoluzodpovední gestori: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže

Spolupracujúce subjekty: ZIPCeM

Indikátor: počet návštevníkov stránky, počet poskytnutých konzultácií, počet sprievodných aktivít zameraných na skvalitnenie informácií pre mládež

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V roku 2015 bolo na Slovensku **21 pobočiek/ multiplikátorov siete Európskej informačnej siete pre mládež EURODESK** (administruje IUVENTA). Webová stránka www.eurodesk.sk bola v roku 2015 zrušená z dôvodu zmeny hlavného komunikačného nástroja siete EURODESK na celoeurópsku platformu – Európsky portál pre mládež (www.eurodesk.eu) na nadnárodnej úrovni (EK). Na národnej úrovni sa nachádza EURODESK len ako podstránka na webovej stránke organizácie IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže (www.iuventa.sk).

V roku 2015 bolo zorganizovaných multiplikátormi a bratislavskou centrálou **33 verejných informačných stretnutí** a bolo poskytnutých **85 emailových a 36 osobných konzultácií**. EURODESK pripravil v roku 2015 **dve publikácie** - jednu o možnostiach financovania mládežníckych projektov (prehľad grantových schém na Slovensku), druhú o možnostiach cestovania do zahraničia. Eurodesk vydal zároveň **dve infomapy**. Mapa mobilít poskytuje prehľad rôznych foriem zahraničných mobilít. Zmyslom tejto mapy je pomôcť mladým ľuďom nájsť vhodný typ mobility, inšpirovať ich príbehmi iných mladých ľudí – cestovateľov, získať nové tipy a triky ako sa vyhnúť nebezpečenstvám na cestách. Druhá infomapa je zameraná na program Erasmus+. V rámci Eurodesku sa nakrútili **tri propagačné videá** o Európskej dobrovoľníckej službe v Žiline v Nadácii krajina harmónie. Videá sú o dobrovoľníkoch so zdravotným znevýhodnením, ktorí sa zúčastnili krátkodobej Európskej dobrovoľníckej služby.

Eurodesk zorganizoval 2 školenia multiplikátorov v regiónoch pre mládežnícke organizácie. Cieľom prvého školenia bolo oboznámiť multiplikátorov s novými stránkami a nástrojmi (www.eurodesk.eu; www.lastminute.eurodesk.eu), predstaviť modul Right to Move - ako pripraviť zaujímavú interaktívnu prednášku na školách, posledná časť bola venovaná prezentačným zručnostiam a motivácii. Zároveň sa vytvoril priestor na sieťovanie, vzájomnú výmenu kontaktov a rozvíjanie ďalšej spolupráce medzi organizáciami. Druhé školenie organizovala sieť Eurodesk Slovensko a Eurodesk ČR pre multiplikátorov siete Eurodesk v Prahe. Predmetom školenia bolo základné vymedzenie multiplikátora Eurodesku a cieľových skupín, kompetencie multiplikátora a ich rozvoj, intranetový portál First Class a stránka Last minute offers. Na Európsky portál pre mládež pribudlo počas roka 112 článkov, podujatí a noviniek v slovenskom jazyku.

6.11. Poskytnúť mladým ľuďom (spravidla nad 15 rokov) informácie z oblasti antidiskriminačnej legislatívy, oboznámenie s pojmami šikanovanie, druhmi priamej a nepriamej diskriminácie

Spôsob plnenia: Priblížiť problematiku diskriminácie a nerovnakého zaobchádzania takým jazykom, ktorému budú mladí ľudia rozumieť a zároveň budú poučení ako v ktorej konkrétnej situácii postupovať a aké právne prostriedky je možné využiť na účel nápravy a odstránenie diskriminácie a nerovnakého zaobchádzania, prostredníctvom vzdelávacích školení lektormi špecializovanými v danej oblasti.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: SNSĽP

Indikátor: počet poskytnutých vzdelávacích školení prostredníctvom profesionálnych lektorov z oblasti špecializovaných na oblasť antidiskriminačnej legislatívy, počet účastníkov vzdelávaní, počet návštevníkov webovej stránky

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V roku 2015 SNSĽP pokračovalo v **realizácii vzdelávacích aktivít na druhom stupni základných škôl a na stredných školách**. Školy mali na výber šesť štandardných tém (Ľudské práva, Nediskriminácia, Rodová rovnosť, Holokaust, Práva dieťaťa a Extrémizmus), každá v rôznych variantoch podľa časovej náročnosti. Ponukový list so základnými informáciami a krátkym obsahom každého variantu bol rozposlaný na stovky základných a stredných škôl po celom Slovensku.

V roku 2015 sa uskutočnilo 93 podujatí, na ktorých sa dovedna zúčastnilo 2134 žiakov a žiačok, študentov a študentiek z toho bolo 61 podujatí pre žiakov a žiačky základných škôl a 32 podujatí pre študentov a študentky stredných škôl. Podujatia sa konali po celom území Slovenskej republiky, pričom najviac sa ich uskutočnilo v Bratislavskom kraji. Tak na základných ako aj stredných školách bol najväčší záujem o variant A (spolu 74 podujatí) a dominovali témy **Ľudské práva** (22 podujatí), **Nediskriminácia** (22 podujatí), **Extrémizmus** (20 podujatí). Pomerne veľký záujem bol aj o tému **Holokaust** (10 podujatí).

Na základe dlhodobej spolupráce sa v roku 2015 na Spojenej škole s organizačnými zložkami Odborné učilište a Praktická škola, Švabinského 7 v Bratislave realizovali dve vzdelávacie aktivity SNSĽP k **téme Obchodovanie s ľuďmi**, ktorej sa zúčastnilo 14 študentov a študentiek a k téme Ľudské práva, ktorej sa zúčastnilo 20 študentov a študentiek.

Cieľom 3. ročníka celoslovenskej súťaže „Moje ľudské práva“ pre študentov a študentky právnických fakúlt v Slovenskej republike bolo šírenie osvety v oblasti ľudských práv, podporovanie záujmu študentov o všeobecnú problematiku dodržiavania ľudských práv, ako aj o konkrétne aspekty ako multikulturalizmus, rasizmus, rodová rovnosť, nediskriminácia a práva detí. Do súťaže v písaní esejí na témy **Ľudské práva v korporátnom svete** (Zodpovednosť korporácií za porušovanie ľudských práv vo svete) a **Právo na ochranu súkromia a kyberpriestor** sa mohli študenti a študentky zapojiť v období od 7. apríla do 7. mája 2015. Vyhodnotenie prihlásených esejí uskutočnili odborní zamestnanci SNSĽP, ktorým predsedal výkonný riaditeľ. SNSĽP vyhlásilo v roku 2015 aj 3. ročník umeleckej súťaže „Moje

ľudské práva“ s témou **Slnko svieti na všetkých rovnako**, do ktorej sa mohli prihlásiť žiaci a žiačky základných škôl a žiaci a žiačky základných umeleckých škôl z celého Slovenska. Do súťaže sa mohli súťažiaci zapojiť v období od 13. apríla do 15. júna 2015. Prihlásilo sa 17 škôl z celého Slovenska.

7. Osobitné ochranné opatrenia

Strategický cieľ: Zabezpečiť všestrannú realizáciu práv detí v krízových situáciách, v situáciách čiastočného či úplného obmedzenia osobnej slobody, v situáciách všetkých druhov migrácie a pobytu detí cudzincov na území štátu

Čiastkové ciele:

7.1. Zohľadnenie potrieb detí cudzincov v rámci pripravovanej politiky integrácie cudzincov v Slovenskej republike

Spôsob plnenia: Prijatie osobitných opatrení, ktoré sa budú venovať vzdelávaniu detí cudzincov na Slovensku

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Indikátor: počet opatrení, ktoré sa budú venovať vzdelávaniu detí cudzincov na Slovensku

Odpočet plnenia za rok 2013 - splnená

*7.2. Vzdelávanie a ochrana detí žiadateľov o udelenie azylu

Spôsob plnenia: Dohliadať na vzdelávanie a ochranu ľudských práv maloletých žiadateľov o udelenie azylu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovedný gestor: Migračný úrad MV SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: Štátna školská inšpekcia, MVO

Indikátor: štatistika Migračného úradu MV SR

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

MÚ MV SR zabezpečuje starostlivosť a pomoc osobám, ktoré požiadali na území SR o azyl v rozsahu zákona č. 480/2002 Z.z. o azyle a zmene a doplnení niektorých zákonov. *Maloletí žiadatelia o azyl, ktorí prichádzajú v sprievode rodičov alebo blízkych príbuzných* sú po karanténnych úkonoch v záchytnom azylovom zariadení v Humennom premiestnení do **pobytového azylového zariadenia spolu s tzv. ohrozenými skupinami žiadateľov o udelenie azylu**, ako sú osamelé ženy, osamelé ženy s deťmi, seniori, osoby s fyzickým, alebo psychickým handicapom. V súčasnosti sú tieto osoby umiestňované do pobytového azylového zariadenia v Opatovskej Novej Vsi. V rámci azylových zariadení pre tieto skupiny boli **vyčlenené chránené zóny a kamerový systém**, čo napomáha zvýšenému dozoru na tieto skupiny žiadateľov o udelenie azylu.

V roku 2015 bola prijatá novela zákona o azyle č. 480/2002 Z. z., ktorá v súvislosti s dodržiavaním všeobecného princípu najlepších záujmov dieťaťa rieši aj umiestňovanie *maloletých bez sprievodu*. Zákomom č. 131/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z.z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

s účinnosťou od 20. júla 2015, ostávajú maloletí bez sprievodu aj počas konania o udelenie azylu v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately MPSVR SR. Z tohto dôvodu nie sú premiestňovaní do azylových zariadení MV SR, ktorých režim nie je vyhovujúci pre pobyt tejto kategórie žiadateľov o azyl.

Nebývalý zvýšený počet migrantov v Európe sa na území Slovenskej republiky neprejavil, ba práve naopak počet školopovinných detí sa voči predchádzajúcim rokom ešte znížil.

Prehľad návštevnosti ZŠ deťmi v pobytovom tábore v Opatovskej Novej Vsi

	ZŠ 1. stupeň	ZŠ 2. stupeň	Dievčatá	Chlapci	Celkom detí
2011	6	7	6	7	13
2012	5	7	8	4	12
2013	3	6	5	4	9
2014	2	3	2	3	5
2015	0	2	2	0	2

* Nikto nenavštevoval strednú školu

** vypracované mimo systému Migra sociálnym pracovníkom

MÚ MV SR nadviazal v roku 2015 v rámci integračných aktivít úzku spoluprácu s Centrom ďalšieho vzdelávania Univerzity Komenského v Bratislave s cieľom **vyučovať slovenský jazyk**. MÚ MV SR vypracoval stanovisko k učebnému materiálu jazykovej prípravy pre cudzincov „*Tri dva jeden – slovenčina, úroveň A1, A2.1*“ + CD, ktorý bude slúžiť ako základný materiál na výučbu slovenského jazyka **pre žiadateľov o udelenie azylu, ako aj osoby s udelenou medzinárodnou ochranou**. Jazykové kurzy umožnia týmto cudzincom získať prácu, integrovať sa do spoločnosti prostredníctvom národného jazyka hostiteľskej krajiny.

Do začiatku decembra 2015 evidoval MÚ MV SR v roku 2015 celkom 40 maloletých žiadateľov o azyl. Z tohto počtu boli do vzdelávacieho procesu zapojené len dve dievčatá. **Veľký rozdiel v počte zaregistrovaných detí pri vstupe do azylovej procedúry a počtom detí, ktoré navštevujú ZŠ** je daný skutočnosťou, že rodiny azylantov s deťmi odchádzajú zo SR. Slovensko je stále prevažne tranzitnou krajinou. Cieľové krajiny sú Nemecko, Švédsko, Holandsko a iné krajiny západnej Európy.

Do Slovenskej republiky bolo 10. decembra 2015 **presídlených 149 asýrskych kresťanov zo severného Iraku** z utečeneckého tábora Mar Elia v Erbile. Zo 149 osôb je **58 detí vo veku 0-18 rokov. Z toho 34 detí je školopovinných (20 dievčat a 14 chlapcov)**. Tieto osoby sa v odpočítanom období nachádzali v Záchytnom tábore v Humennom a po absolvovaní karanténnych opatrení budú začlenené do vzdelávacieho procesu.

MÚ MV SR vykonáva pravidelné kontroly v azylových zariadeniach **minimálne raz za štvrtrok**, v prípade potreby a aktuálneho stavu aj častejšie, ako to bolo aj v roku 2015 v prípade asýrskych kresťanov. V rámci kontrolnej činnosti absolvoval MÚ MV SR **šesť kontrol záchytného tábora Humenné a štyri kontroly v pobytovom tábore v Opatovskej Novej Vsi**. Kontrolná činnosť bola zameraná predovšetkým na sociálnu prácu so žiadateľmi o azyl,

zistovanie psychického zdravia žiadateľov o azyl, ako aj kontrolu jazykového vzdelávania a prípravy detí na školskú dochádzku. Pozornosť kontrolórov je zameraná aj na ľudskoprávne otázky a bezpečnosť cieľovej skupiny v týchto azylových zariadeniach.

V reakcii na nebývalý pohyb migrantov v Európe sa z poverenia Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť problematikou ochrany práv maloletých-cudzincov zaoberal aj Výbor pre deti a mládež. Na svojom zasadnutí dňa 29. októbra 2015 prerokoval informáciu Ligy za ľudské práva k situácii maloletých – cudzincov umiestnených v zariadeniach MV SR a maloletých bez sprievodu umiestnených v detských domovoch. Oboznámil sa tiež so stanoviskami Úradu hraničnej a cudzineckej polície PPZ a MÚ MV SR k situácii maloletých – cudzincov umiestnených v zariadeniach MV SR a informáciou Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR k situácii maloletých bez sprievodu umiestnených v detských domovoch, v nadväznosti na čo odporučil **urýchliť zriadenie avizovanej pracovnej skupiny pre práva utečencov a migrantov pod Radou vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť** a v rámci jej mandátu venovať osobitnú pozornosť ochrane práv detí – cudzincov. Pracovná skupina rady vlády v priebehu roka 2015 nebola zriadená.

7.3. Zamerať sa na vyhľadávanie rodičov, osôb zodpovedných za výchovu alebo iných príbuzných s cieľom spojiť sa s rodinou pre maloletých bez sprievodu

Spôsob plnenia: Zapájať do procesu vyhľadávania Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a iné subjekty, sledovať vývoj v danej oblasti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR, MV SR

Spolupracujúce subjekty: Slovenský červený kríž, MVO

Indikátor: Počet maloletých bez sprievodu spojených s rodinou (Zdroj: Ročný výkaz o vykonávaní sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately)

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V roku 2014 z celkového počtu 22 MBS, boli zlúčení 3 MBS z Afganistanu s matkou a dvoma súrodencami na území SR a v spolupráci s národnou ústredňou SIRENE Úradu medzinárodnej policajnej spolupráce Prezídia Policajného zboru 1 MBS z Ukrajiny s otcom v Českej republike.

V roku 2015 z celkového počtu 26 MBS začali 2 azylové konania s cieľom zlúčiť rodinu u 2 MBS z Vietnamu s príbuznými v Nemecku. K faktickému naplneniu však z dôvodu úteku MBS nedošlo. Koncom roka 2015 sa v spolupráci s UNHCR a MV SR rozhodovalo o zlúčení 1 MBS s matkou.

7.4. Ochrana detí v procese konania o medzinárodnú ochranu

Spôsob plnenia: V procese azylového konania venovať zvýšenú pozornosť ochrane maloletých bez sprievodu – žiadateľov o medzinárodnú ochranu, s cieľom zjednotiť umiestňovanie maloletých bez sprievodu a maloletých žiadateľov o medzinárodnú ochranu len do jedného zariadenia na výkon rozhodnutia súdu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: v súlade s Legislatívnym plánom vlády SR

Zodpovedný gestor: MV SR, MPSVR SR

Spoluzodpovedný gestor: Migračný úrad MV SR

Indikátor: štatistika Migračného úradu MV SR, legislatívna úprava zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Odpočet plnenia za rok 2015 – splnená:

MÚ MV SR zabezpečuje starostlivosť a pomoc osobám, ktoré požiadali na území SR o azyl v rozsahu zákona č. 480/2002 Z.z. o azyle a zmene a doplnení niektorých zákonov. Novelizáciou tohto zákona v roku 2015⁵³ **prešla zodpovednosť o MBS do kompetencií ÚHCP P PZ** (prvotná identifikácia MBS, rozhodovanie o pobyte), **MPSVR SR** (starostlivosť o MBS), **MS SR** (rozhodovanie vo veciach starostlivosti o MBS) a **MŠVVŠ SR** (vzdelávanie MBS). V určitých prípadoch zasahuje do tohto systému MÚ MV SR, ak sa MBS rozhodne podať žiadosť o udelenie azylu. **MÚ MV SR neviduje v roku 2015 žiadneho MBS ako žiadateľa o azyl.** Príslušníci ÚHCP P PZ identifikovali v roku 2015 spolu celkom 23 MBS (všetci MBS pri neoprávnenom prekročení štátnej hranice)⁵⁴.

7.5. Presadzovanie uplatňovania pracovnoprávných predpisov pri práci detí

Spôsob plnenia: Kontrola dodržiavania pracovnoprávných predpisov pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov, zákazu práce fyzických osôb do skončenia povinnej školskej dochádzky a zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne - každoročne

Zodpovedný gestor: Národný inšpektorát práce / inšpektoráty práce

Indikátor: počet identifikovaných prípadov; správa o plnení

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V rámci výkonov inšpekcie práce bolo zo strany inšpektorátov práce kontrolované dodržiavanie zákonných ustanovení pri zamestnávaní mladistvých a osôb, ktoré nedovŕšili 15 rokov veku. Pri každom výkone inšpekcie práce zo strany inšpektorov práce je vykonaná aj kontrola dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania mladistvých. Prehľad zistení uvádza nižšie pripojená tabuľka.

⁵³ Zákon č. 131/2015 Z.z.

⁵⁴ Prehľady žiadostí o azyl a vydaných rozhodnutí (v I. stupni) sú zverejnené na internetovej stránke MV SR - <http://www.minv.sk/?statistiky-20>. Štatistické údaje o maloletých cudzincoch bez sprievodu zadržaných v rámci nelegálnej migrácie sú spracované formou štatistických prehľadov v polročných a ročných intervaloch a sú uverejnené na internetovej stránke MV SR - <http://www.minv.sk/?rocenky>.

Porušenie ustanovenia zákona č. 311/2001 Z. z.	Počet zistených prípadov 2013	Počet zistených prípadov 2014	Počet zistených prípadov 2015
§ 11 ods. 2	2	0	1
§ 41 ods. 3	1	0	0
§ 41 ods. 4	1	0	0
§ 47 ods. 2	11	11	38
§ 91 ods. 1	42	26	28
§ 92 ods. 1	60	29	47
§ 223 ods. 2	28	49	73
§ 224 ods. 3	2	0	0
§ 227	7	8	13
§ 228	42	47	51

7.6. Precizovať právnu úpravu týkajúcu sa odškodňovania osôb poškodených násilnými trestnými činmi (vrátane detí) z právno-teoretického hľadiska a v súlade s požiadavkami aplikačnej praxe

Spôsob plnenia: Upraviť definíciu pojmu „ujma na zdraví“ s cieľom eliminovať interpretačné nedostatky; zosúladiť ustanovenie § 4, pojednávajúce o oprávnených osobách, so súvisiacimi ustanoveniami zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov; explicitne ustanoviť, že osoby poškodené trestnými činmi znásilnenia, sexuálneho násillia a sexuálneho zneužívania majú nárok na vyplatenie odškodnenia fyzickej ujmy na zdraví, ak bola takýmto trestným činom spôsobená, a súčasne nárok na vyplatenie psychickej ujmy na zdraví. Z dôvodu nejednoznačného výkladu novelizovať ustanovenia zákona týkajúce sa výpočtu odškodnenia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013

Zodpovedný gestor: MS SR

Indikátor: legislatívna úprava v zákone č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení zákona č. 79/2008 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Odpočet plnenia za rok 2013 – splnená

*7.7. Ratifikácia Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním

Spôsob plnenia: Predloženie návrhu na ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním Slovenskou republikou na rokovanie vlády Slovenskej republiky

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2014

Zodpovedný gestor: MS SR

Spoluzodpovední gestori: MV SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, GP SR

Indikátor: ratifikácia Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním

Odpočet plnenia za rok 2015 – splnená:

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 339 z 1. júla 2015 vyjadrila **súhlas s ratifikáciou dohovoru**. Následne dňa 29. septembra 2015 Národná rada SR na svojej schôdzi hlasovaním vyjadrila súhlas s dohovorom a rozhodla, že ide o medzinárodnú zmluvu podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy SR, ktorá **má prednosť pred zákonmi**.

*7.8. Preventívne opatrenia a podpora informovanosti k problematike obchodovania s ľuďmi

Spôsob plnenia: Zber dát, ich spracovanie a vytváranie štatistických informácií a analýz k problematike obchodovania s ľuďmi, informovanosť verejnosti a vykonávanie príslušných preventívnych opatrení

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: *Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR*

Indikátor: analýzy a štatistiky Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

IC MV SR sa aj v roku 2015 venovalo zberu a spracovaniu dát (podrobnejšie pozri plnenie čiastkového cieľa 2.7) v problematike obchodovania s ľuďmi ako aj preventívnej činnosti a informovaniu širokej verejnosti o danej tematike. V roku 2015 pokračovalo rozširovanie okruhu zainteresovaných a informovanie o potrebe prevencie obchodovania s ľuďmi, ako aj distribúcia nových **letákov ohľadom obchodovania s ľuďmi**.

V roku 2015 bol prijatý **Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018**⁵⁵, ktorý bol schválený **uznesením vlády Slovenskej republiky č. 52 zo 4. februára 2015**. Cieľom Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 - 2018 je zabezpečiť komplexný a účinný boj proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorý podporuje rozvoj koordinovanej činnosti všetkých zainteresovaných subjektov v rámci znižovania rizík a predchádzania páchania trestného činu obchodovania s ľuďmi, ako aj pri vytváraní podmienok pre **poskytovanie podpory a pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi** a zabezpečenia ochrany ich ľudských práv, slobôd a dôstojnosti so zohľadnením rodových aspektov. V rámci realizácie sa javí ako nevyhnutné zachovávať princíp aktívnej účasti vlády, úzkej spolupráce s príslušnými organizáciami občianskej spoločnosti činnými v tejto oblasti, rešpektovania ľudských práv a medzirezortnej spolupráce.

Súčasťou Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018 je Národný akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018 s uvedenými konkrétnymi cieľmi, aktivitami, rozvrhnutým časovým harmonogramom a špecifikovanými zodpovednými subjektmi. V rámci Národného akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018 bol vytvorený **harmonogram realizácie školení** zameraných na zvýšenie odbornosti štátnych i neštátnych subjektov v oblasti obchodovania s ľuďmi so

zameraním na jeho identifikáciu v roku 2015. Podrobnejšie k školeniam realizovaným v priebehu roka 2015 pozri tiež plnenie čiastkového cieľa 2.12..

Pracovníci IC MV SR *ad hoc* prednášajú na školách ako aj pre chovancov detských domov, ktorí tvoria rizikóvu skupinu s ohľadom na obchodovanie s ľuďmi. V záujme informovania verejnosti sa zúčastňujú stretnutí v najrôznejších formátoch (konferencia, workshop, panelová diskusia a okrúhly stôl, raňajky s novinármi). IC MV SR sa angažuje aj v preventívnych aktivitách zameraných na boj proti obchodovaniu s ľuďmi formou **prednášok študentom stredných škôl** k základným poznatkom o obchodovaní s ľuďmi, inštitucionálnemu zabezpečeniu boja proti obchodovaniu s ľuďmi v Slovenskej republike, identifikácii obetí a zabezpečeniu programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi, **nakoľko práve mladí ľudia končiaci strednú školu sú cieľovou skupinou, ktorá má záujem vycestovať do zahraničia za prácou**. Študentom bol okrem odborného výkladu prezentovaný aj **dokumentárny film** zachytávajúci svedecké výpovede obetí obchodovania s ľuďmi a každému poskytnutá brožúrka **„Bez informácií sa stávaš otrokom“** s užitočnými informáciami o obchodovaní s ľuďmi, programe podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi a kontaktnými údajmi na linku pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi **„0800 800 818“** a mimovládnych organizácií a veľvyslanectiev SR v zahraničí.

*7.9. Funkčná identifikácia detských obetí obchodovania s ľuďmi

Spôsob plnenia: Odhaľovať a identifikovať detské obeť obchodovania s ľuďmi a maloletých cudzincov ako obeť obchodovania s ľuďmi na základe špecifického postupu, ktorý je potrebné uplatňovať v prípade detských obetí

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: *národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ*

Spolupracujúce subjekty: MVO

Indikátor: štatistika MV SR

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

IC MV SR uskutočnilo v rámci rozvoja referenčného mechanizmu školenia. Pracovníci IC MV SR poskytli účastníkom školení rozšírené poznatky v oblasti obchodovania s ľuďmi, rovnako ako aj možnosť zapojenia sa do referenčného mechanizmu. IC MV SR sa v rámci školení aj v roku 2015 zameriavalo na používanie *„Metodickej pomôcky zameranej na postup všetkých zainteresovaných subjektov v prípadoch poskytovania pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi s osobitným zameraním na špecifiká postupu v prípade obetí obchodovania s ľuďmi cudzincov, ako aj v prípade maloletých obetí obchodovania s ľuďmi“*. Z tohto dôvodu boli medzi účastníkmi terénni sociálni pracovníci, mimovládne organizácie, pracovníci detských domovov, MÚ MV SR, príslušníci Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ, príslušníci mestských a obecných polícií. IC MV SR ako spracovávateľ publikácie priebežne monitoruje dodržiavanie postupu a zároveň zabezpečuje distribúciu. Návrh **aktualizovanej Metodickej pomôcky** k postupu poskytovania pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi s osobitným zameraním sa na deti cudzincov je v súčasnosti na pripomienkovom konaní v Expertnej skupine pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi. V zmysle úlohy 1.1 b)

Národného akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018 má byť táto príručka aktualizovaná v termíne do 30. júna 2016.

V jednom z prípadov, v ktorom bolo v roku 2013 začaté trestné stíhanie pre trestný čin obchodovania s ľuďmi, kde ako obeť vystupovalo 15-ročné dieťa a v roku 2014 bolo páchatelom vznesené obvinenie, bol následne v roku 2014 vyšetrovateľom podaný na príslušnú prokuratúru návrh na podanie obžaloby. Okresný súd v Leviciach uložil páchatelom trest odňatia slobody v trvaní troch rokov podmienene s probačným dohľadom 3 roky. V druhom z prípadov, v ktorom bolo v roku 2013 začaté trestné stíhanie pre trestný čin obchodovania s ľuďmi, kde jednou z obetí bolo 16-ročné dieťa, bolo v roku 2014 vznesené obvinenie páchatelovi predmetného skutku a v roku 2015 bol vyšetrovateľom podaný na príslušnú prokuratúru návrh na konanie o dohode o vine a treste. Páchatel bol v roku 2016 odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní troch rokov podmienene s probačným dohľadom 3 roky a zákazu priblíženia sa k poškodenej na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov.

V roku 2014 bolo vyšetrovateľmi PZ začaté trestné stíhanie pre trestný čin obchodovania s ľuďmi, kde poškodenými osobami boli aj deti v troch prípadoch. V prvom z prípadov, kde bolo ešte v roku 2014 vznesené obvinenie trom páchatelom bolo v roku 2016 vznesené obvinenie ďalšiemu páchatelovi predmetného skutku. V prípade figuruje sedem detských obetí vo veku 14 – 17 rokov. Vyšetrovanie naďalej pokračuje. V druhom prípade, v ktorom bolo v roku 2014 vznesené obvinenie dvom páchatelom, kde obeťou bolo dieťa vo veku 17 rokov, bol v roku 2015 podaný vyšetrovateľom návrh na podanie obžaloby. Páchatel bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní tri roky podmienene s probačným dohľadom 3 roky a zákazu priblíženia sa k poškodenej na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov. V treťom prípade začatom v roku 2014, kde poškodenou osobou je 16-ročné dieťa, bolo v roku 2015 vznesené obvinenie štyrom páchatelom, pričom bola identifikovaná ďalšia detská obeť vo veku 16 rokov. Vyšetrovanie naďalej pokračuje.

Nižšie je uvedená štatistická tabuľka prípadov obchodovania s ľuďmi za rok 2015. V roku 2015 bolo evidovaných z celkového počtu 18 vyšetrovaných prípadov obchodovania s ľuďmi 5 prípadov, v ktorých bolo 5 detských obetí vo veku 14 rokov.

Prípady, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie	Prípady, v ktorých bolo vznesené obvinenie	Obeť	Typ vykorisťovania obetí	Obvinený	Krajina vykorisťovania	Typ vykorisťovania v začatých prípadoch
18	9	muž 22 žena 31 (z toho mladistvá 5)	žobranie 18 pracovné 12 sexuálne+nútený sobáš 8 sexuálne 8 nútený sobáš 7	muž 15 žena 7	V.Británia 19 Nemecko 12 Taliansko 8 Švajčiarsko 3 Holandsko 2 Rakúsko 3 Belgicko 2 Slovensko 2 Dánsko 2 Írsko 1 Neznáma 2	sexuálne 7 pracovné 3 žobranie 5 nútený sobáš 3 sexuálne+pracovné 1 sexuálne+nútený sobáš 2

Zdroj: Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ

7.10. Sledovanie vývoja medzinárodných štandardov v boji proti obchodovaniu s deťmi

Spôsob plnenia: Na základe analytických výstupov, medzinárodných konferencií a správ zostavovaných pomocnými agentúrami EÚ (EUROPOL, FRONTEX) a univerzálnymi medzinárodnými organizáciami najmä Úradom OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC) a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM), ako aj regionálnymi medzinárodnými organizáciami najmä Radou Európy

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: MS SR

Spolupracujúce subjekty: úrad medzinárodnej policajnej spolupráce PPZ MV SR, MPSVR SR

Indikátor: Aktívna účasť na odborných a vzdelávacích podujatiach v SR i v zahraničí najmä konferenciách, ktoré sa programovo zaoberajú obchodovaním s deťmi, predkladanie správ z týchto podujatí organizovaných k problematike obchodovania s deťmi

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V rámci sledovania vývoja medzinárodných štandardov v boji proti obchodovaniu s deťmi sa pracovníci IC MV SR zúčastnili na odborných a vzdelávacích podujatiach v SR i v zahraničí najmä konferenciách, ktoré sa programovo zaoberajú obchodovaním s ľuďmi.

SR je zastúpená od r. 2009 v Expertnej skupine pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi (GRETA). Na 17. zasadnutí dňa 30. novembra 2015 schválil Výbor druhú správu GRETA s ohľadom na prijatie odporúčaní pre Slovenskú republiku. **Vláda SR bola vyzvaná, aby informovala Výbor zmluvných strán o opatreniach prijatých na implementáciu odporúčaní do 30. novembra 2016.**

V rámci sledovania vývoja medzinárodných štandardov v boji proti obchodovaniu s deťmi sa pracovníci IC MV SR zúčastnili odborných a vzdelávacích podujatiach v SR i v zahraničí, najmä konferenciách, ktoré sa programovo zaoberajú obchodovaním s ľuďmi. Poznatky, správy a výstupy z jednotlivých podujatí a konferencií boli prezentované počas **školiacich aktivít** organizovaných pracovníkmi Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR, ako aj použité na **prípravu preventívnych materiálov.**

MV SR sa zapojilo do projektu **HESTIA – „Prevencia obchodovania s ľuďmi a nútených sobášov – multidisciplinárne riešenie“**, ktorý je financovaný z prostriedkov Európskej únie. Jedným z kľúčových dôvodov zapojenia SR do tohto projektu je aj **nárast nútených sobášov ako jednej z foriem obchodovania s ľuďmi.** Do projektu zameraného na túto formu obchodovania s ľuďmi sa zapojilo iba 6 európskych krajín. Do plánovaných aktivít projektu by malo byť zapojených viac ako 700-tisíc ľudí. Ako vyplynulo z úvodného stretnutia k projektu, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 5. - 6. februára 2015 v lotyšskej Rige, problematika obchodovania s ľuďmi za účelom nútených sobášov nebola doteraz analyzovaná v žiadnom z členských štátov Európskej únie. Rovnako doteraz chýbajú informácie o obetiach tohto trestného činu, ich zneužívaní aj na iné formy vykorisťovania, alebo o legislatívnej úprave tohto fenoménu v iných krajinách únie. **Slovensko bude v rámci projektu realizovať výskum v oblasti obchodovania s ľuďmi zameraný špeciálne na problematiku nútených sobášov.** Školenia budú prostredníctvom preventívnych aktivít a informatívnych kampaní zamerané na

odborníkov i verejnosť tak, aby ich výsledkom bolo zvyšovanie povedomia a nastavenie efektívnych postupov v prevencii tohto trestného činu v rámci členských štátov EÚ. Implementácia projektu HESTIA, ktorá odštartovala 1. januára 2015, je naplánovaná na 24 mesiacov, pričom celkový rozpočet je 640 000 €. Hlavným žiadateľom je Ministerstvo vnútra Lotyšskej republiky a okrem Ministerstva vnútra Slovenskej republiky sa do projektu ako partneri zapojili aj mimovládne organizácie z Lotyšska, Estónska, Litvy a Írska, ako aj Európsky inštitút pre prevenciu kriminality a kontrolu Organizácie Spojených národov (HEUNI).

MV SR sa zapojilo do projektu **TACT (Transnational Action - Transnárodná iniciatíva) – bezpečný a udržateľný návrat a reintegrácia obetí obchodovania s ľuďmi** ako partner projektu. Hlavným cieľom projektu je prispieť k zlepšeniu bezpečných návratov a reintegračných podmienok obetí obchodovania s ľuďmi, ktoré sa vracajú z Francúzska, Grécka, Talianska, Poľska a Španielska do 3 vybraných krajín: Albánsko, Maroko a Ukrajina. Cieľom projektu je aj zvyšovanie kapacít orgánov z tretích krajín v oblasti ochrany a podpory so špecifickým zameraním na návraty a reintegračnú asistenciu pre obeť obchodovania s ľuďmi. Projekt podporí procesy budovania kapacít medzi členskými štátmi EÚ a vybranými prioritnými krajinami s cieľom zlepšiť národnú a medzinárodnú spoluprácu a výmenu informácií medzi zodpovednými inštitúciami, berúc do úvahy strategické partnerstvo s občianskou spoločnosťou. Tento prístup má za cieľ zabezpečiť, aby boli nastavené identifikácia, referenčný a asistenčný mechanizmus vrátane návratov obetí obchodovania s ľuďmi, ktoré potrebujú špecializovanú podporu po návrate do krajiny pôvodu. Nosnou témou projektu je bezpečný a udržateľný návrat a reintegráciu detských a dospelých obetí obchodovania s ľuďmi prostredníctvom vytvorenia a koordinácie na obeť zameraného nadnárodného prístupu. V rámci projektu sa poskytne podpora najviac 15 obetiam obchodovania s ľuďmi, či už dospelým alebo detským, s dobrovoľným návratom do jednej z prioritných/vybraných krajín. Monitorovanie návratov detských a dospelých obetí bude jednou z kľúčových činností v rámci poskytovanej podpory. Implementácia projektu TACT sa bude vykonávať v rámci Stratégie EÚ boja proti obchodovaniu s ľuďmi (2012-2016), pretože sa zameriava na riešenie nedostatočných poznatkov a potrieb vzdelávania v cieľových prioritných krajinách a posilnenie nadnárodnej spolupráce medzi členskými štátmi EÚ a prioritnými krajinami s cieľom efektívnejšieho boja proti fenoménu obchodu s ľuďmi. Slovenská republika sa v rámci projektu zameria práve na aktivity zamerané na obeť obchodovania s ľuďmi z Ukrajiny. Projekt bol odštartovaný v máji 2015 a potrvá do konca októbra 2016.

Luxembursko, Slovenská republika a Malta podporili a zapojili sa do projektu Holandského kráľovstva **TeamWork!** Posilnenie multidisciplinárnej spolupráce v **boji proti obchodovaniu s ľuďmi za účelom nútenej práce**. Cieľom projektu je podporiť spoločnú snahu v boji proti obchodovaniu s ľuďmi za účelom nútenej práce prostredníctvom zvýšenej multidisciplinárnej spolupráce vnútroštátne a medzi krajinami. V mnohých krajinách vrátane Holandska sa venuje obchodovaniu s ľuďmi za účelom nútenej práce stále menšia pozornosť ako obchodovaniu s ľuďmi za účelom sexuálneho vykorisťovania.

NUE - Národná ústredňa Europol úradu medzinárodnej policajnej spolupráce P PZ priebežne zabezpečuje **výmenu operatívnych informácií v oblasti obchodovania s ľuďmi** s agentúrou

EÚ Europol. Europol poskytuje a sprostredkúva členským krajinám analytické výstupy ako aj informácie týkajúce sa nových trendov a vývoja predmetnej oblasti trestnej činnosti.

7.11. Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám prístup k informáciám

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám prístup k informáciám formou odoberania dennej tlače a časopisov, sledovaním televízneho vysielania, prístupu k väzenskej knižnici. Formou besied, prednášok, kvízov, športových podujatí a súťaží zabezpečiť všestranný harmonický rozvoj osobnosti

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V roku 2015 bolo pre mladistvé väznené osoby usporiadaných viacero kultúrnych, športových a osvetových podujatí vo všetkých zainteresovaných ústavoch zboru.

V ústave Sučany sa mladiství odsúdení zúčastnili **oddielových a celoustavných prednášok a besied** na aktuálne témy, oddielových a celoustavných kvízov a športových súťaží. V hodnotenom období pracovali mladiství v záhradkárskom, literárnom, hudobnom, stolnotenisevom **krúžku**, v dvoch športovo - kombinovaných krúžkoch a v dvoch krúžkoch šikovných rúk. Pre mladistvých odsúdených boli realizované aj celoustavné aktivity v spolupráci s inými organizačnými zložkami ústavu: prednáška na tému „Drogové paragrafy vo vzťahu k distribútorom drog“ a cyklus prednášok so zdravotníckou tematikou s názvom „Podpora schopnosti spolupracovať pri ochrane a podpore zdravia v podmienkach výkonu trestu“.

V roku 2015 sa ústav opakovane zúčastnil XII. medzinárodnej výstavy výrobkov odsúdených v poľskom Sztume. V marci „mesiaci knihy“ mali mladiství možnosť porovnať si svoje vedomosti o literatúre aj v celoustavnom **kvíze** „Čo vieš o knihe“.

V rámci celoustavných **športových aktivít** sa uskutočnili turnaje mladistvých vo futbale, v stolnom tenise, stolnom futbale, v pretláčaní rúk a v nohejbale. V mene hesla „Športom proti drogám“ sa konal celoustavný päťboj v silových disciplínach mladistvých. V mesiaci máji sa v ústave konala exhibícia najsilnejších žien a mužov Slovenska a Čiech „Strongman“. Uskutočnil sa aj 9. ročník minifutbalového turnaja o „Pohár väzenského kaplána“, ktorého sa tradične zúčastnili družstvá zo SOŠ sv. J. Robotníka v Žiline, SOŠ v Turanoch a družstvo mladistvých z ústavu. Prezentáciou výsledkov celoročnej záujmovej a vzdelávacej činnosti odsúdených mladistvých bol 39. ročník Letných hier mladistvých.

V ústave bola vyhlásená celoustavná **súťaž v tvorivosti mladistvých** vo výrobe šarkanov, ktoré boli následne inštalované na oddieloch a v priestoroch vestibulu ústavu; uskutočnila sa beseda s Branislavom Jobusom - spevákom, hudobníkom a spisovateľom; mladiství sa

zúčastnili exkurzie v areáli dielní a učební Strednej odbornej školy sv. J. Robotníka v Žiline. Uskutočnila **beseda** s rapperom Rytmusom, ktorej predchádzalo premietanie dokumentárneho filmu „Sídľiskový sen“. Predvianočnú náladu a atmosféru umocnil **vianočný koncert** orchestra farnosti sv. dona Bosca. Pekným ukončením kultúrno-osvetovej činnosti mladistvých bol Vianočný program „Betlehemci“ - plný zvykoslovných tradícií, spievania kolied, ktorým sa predstavila skupina mladistvých v rámci Štedrovečerného programu za hudobného sprievodu odsúdených dospelých. A ako každoročne na „Štefana“ sa uskutočnil aj 39. ročník Zimných hier mladistvých.

Organizovanie kultúrnych, športových a osvetových podujatí nielen pre mladistvé väznené osoby má svoju tradíciu aj v ďalších ústavoch zboru. Napríklad **v ústave Ilava** mali obvinení mladiství možnosť zúčastniť sa besied, koncertov a prednášok s významnými osobnosťami ako napr.: slovenskí bronzoví medailisti z MS v ľadovom hokeji do 20 rokov Marco Hochel a Matúš Holenda, majster sveta v thajskom boxe Martin Pacas z Trenčína, mladí právnici z občianskeho združenia Legal assistance, ktorí prišli podporiť právne vedomie obvinených, o zdravom životnom štýle prišli do ústavu porozprávať profesionálni fitness tréneri Július Karabinoš sa LenkaBóriková. Hudobné koncerty odohrali napr. skupina Moja Reč a rapper Patrik Vrbovský alias „Rytmus“. Zrealizovaná bola tiež beseda s motocyklovým pretekárom Relly Dakar Ivanom Jakešom.

Ústav Banská Bystrica sa v procese zaobchádzania usiluje u mladistvých eliminovať nedostatok sociálnych a citových podnetov rozvíjaním a fixáciou výchovných vplyvov formou rôznych prednášok napr. Slovensko bez drog, fajčenie, alkohol a iné závislosti, patologické javy, besied s významnými osobnosťami - M. Valuch, P. Baričák, A. Hryc, E. Bacigalová, J. Pročko, M. Babjak, koncertov umelcov ako napr. M. Grexa, Cigánski diabli, Para.

V ústave Košice sa po prvýkrát konal Mikulášsky koncert pre obvinených, ktorý bol organizovaný príslušníkmi oddelenia výkonu väzby ústavu v rámci kultúrno-osvetovej práce, na ktorom vystúpila hudobná skupina „ŠČAMBA“ z Trsteného pri Hornáde. Väznené mladistvé osoby mali taktiež možnosť využívať ústavnú knižnicu, pričom im boli poskytované knihy, časopisy, denná tlač a iné tlačoviny, aj nad rámec výpožičného harmonogramu.

7.12. Umožnenie prístupu k duchovnej službe v prípade záujmu zo strany väznených mladistvých

Spôsob plnenia: Poskytovanie väzneným mladistvým osobám duchovnej služby a prístup k aktivitám organizovaných cirkvami, náboženskými spoločnosťami, nadáciami a charitatívnymi organizáciami

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: náboženské spoločnosti, dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočít plnenia za rok 2015 – plní sa:

Duchovná služba sa mladistvým odsúdeným v ústave Sučany poskytovala **individuálne alebo skupinovo formou** biblických hodín, prípravy na sviatosti, vysluhovania sviatostí, vysluhovania sviatosti birmovania, vyučovania náboženstva, duchovných a pastoračných rozhovorov, katechézy, zabezpečovaním a poskytovaním náboženskej literatúry. Hodnotené obdobie sa nieslo v znamení „**Roka rodiny**“. Mladiství mali možnosť zapožičať si knihy z farskej knižnice a taktiež im boli poskytované katolícke periodiká: Katolícke noviny, Misie, Slovo medzi nami, Posol, Rodina Nepoškvrnenej, Apoštol, Don Bosco.

V ústave Ilava boli skupinové formy práce zamerané na kresťanskú morálku, spolunažívanie a výklad Svätého Písma, kvízy zamerané na prehĺbenie si vedomostí z náboženstva spolu s rehoľnými sestrami - Dcérami kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul.

Mladistvé odsúdené ženy v ústave Nitra – Chrenová sa mohli v roku 2015 zúčastňovať svätých omší, duchovných rozhovorov, hodín náboženskej výchovy, katechéz, liturgického spievania a prijímania sviatostí. V priebehu sledovaného obdobia ústav štyrikrát navštívili členky Kresťanského združenia žien na Slovensku Aglow. Mladistvé odsúdené sa týchto stretnutí zúčastňovali pravidelne. Do pastoračnej služby sa aktívne zapájajú misijné sestry Kongregácie Ducha svätého, a Sv. Vincenta DePaul. Ústav navštevujú Svedkovia Jehovovi a Kresťanské zbory, ktoré odsúdeným ženám poskytujú ekumenické služby. Mladistvým odsúdeným ženám bol zabezpečený prístup k všetkým aktivitám realizovaných charitou Ordinariátu ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR a aktivitám Maltézskeho rádu rytierov.

V ústave Košice bola duchovná služba rozdelená samostatne pre mladistvých obvinených umiestnených v zmiernenom režime a samostatne v štandardnom režime. Referát katolíckej duchovnej služby v období rokov 2015 zabezpečoval a umožňoval väzneným mladistvým zúčastňovať sa na duchovných aktivitách katolíckej cirkvi **po individuálnej dohode a prejavení osobného záujmu**. Spomínaných aktivít sa zúčastňovali mladiství slobodne podľa vlastného uváženia a rozhodnutia. Za uvedené obdobie bolo pre mladistvé osoby celkovo v ústave Košice zrealizovaných 53 aktivít, na ktorých sa zúčastnilo 158 obvinených. Referátom Ekumenickej pastoračnej činnosti za obdobie roka 2015 bolo pre obvinených mladistvých vykonaných 23 duchovných zhromaždení, na ktorých sa zúčastnilo 176 obvinených mladistvých a prebehlo 11 osobných pohovorov

7.13. Stabilizácia a rozvoj osobnosti mladistvých obvinených a odsúdených

Spôsob plnenia: Kontrolnou činnosťou príslušníkov zboru eliminovať prejavy mučenia alebo iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, vrátane telesného trestania mladistvých. Zdravotnými prehliadkami kontrolovať stopy po prípadnom fyzickom násilí. V prípade zistenia poskytovať mladistvým väzneným osobám komplexnú odbornú pomoc, ak boli pred uväznením vystavené mučeniu alebo inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, vrátane telesného trestania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V ústave Sučany sa v rámci odbornej prípravy príslušníkov oddelenia výkonu trestu kládol značný dôraz na osvojenie si zručností medziľudskej komunikácie s cieľom zvyšovať profesionalitu príslušníkov v zmysle etického kódexu, ktorý vymedzuje a podporuje zásady profesionálneho správania sa príslušníkov a zamestnancov zboru s dôrazom na uplatňovanie etických požiadaviek pri plnení služobných a pracovných úloh. Všetci príslušníci ústavu boli počas cyklického školenia oboznámení s **Etickým kódexom príslušníka a zamestnanca zboru**.

V prípade **fyzického násillia medzi mladistvými** boli všetci účastníci fyzického konfliktu vždy predvedení na zdravotnícke zariadenie, kde zdravotnícky personál kontroluje stopy po fyzickom násilí. Pri ošetrovaní a liečbe všetkých mladistvých v ústave sa používajú identické odborné postupy, ktoré sú zabezpečované tým istým zdravotníckym personálom, čím je zaručené, že mladiství nie sú pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti separovaní a majú garantované, že úroveň poskytovanej zdravotnej starostlivosti je rovnaká, aká je poskytovaná príslušníkom a zamestnancom zboru.

V hodnotenom období bola podaná jedna sťažnosť mladistvého obvineného v ústave Košice. V sťažnosti sťažovateľ poukazoval na zaobchádzanie s jeho osobou príslušníkmi v ústave, konkrétne na to, že príslušníci ho bijú a dňa 10. apríla 2015 sa príslušníci vyhrážali jeho osobe. Prešetrenie predmetnej sťažnosti Generálnym riaditeľstvom zboru konanie príslušníkov zboru popísané sťažovateľom nepreukázalo. V ďalších ústavoch zboru nebola zo strany mladistvých väznených osôb podaná žiadna sťažnosť.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky v roku 2015 neriešila žiadny podnet alebo sťažnosť na nevhodné násilné alebo ponižujúce správanie voči odsúdenému mladistvému alebo na porušovanie iných práv.

7.14. Rešpektovanie ľudskej dôstojnosti pri zaobchádzaní s mladistvými väznenými osobami a zohľadňovanie ich potrieb pri umiestňovaní

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám rešpektovanie ľudskej dôstojnosti. Udržiavať, podporovať a rozvíjať vzťahy s primárnou rodinou formou korešpondencie, návštev a používania telefónu. Počas výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „výkon trestu“) umiestňovať mladistvého s dospelým len v tom prípade, ak je to je v jeho vlastnom záujme. Umiestňovať mladistvých odsúdených v Ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých v Sučanoch, v inom ústave ak je to v záujme účelnejšieho plnenia programu zaobchádzania a ak je to v záujme mladistvého

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS, GP SR

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Plnenie úlohy plynulo nadväzuje na predchádzajúce odpočtové obdobie. Udržiavanie, podporovanie a rozvíjanie vzťahov s primárnou rodinou formou korešpondencie, návštev a používania telefónu mladistvými väznenými osobami sa v rámci zboru plnilo v súlade so zákonom o výkone väzby a zákonom o výkone trestu odňatia slobody.

Pri **umiestňovaní mladistvých obvinených do cely** sa dbá na plnenie účelu výkonu väzby v súlade so zákonom. Mladistvého možno umiestniť s dospelým obvineným alebo odsúdeným len výnimočne a len, ak takéto umiestnenie bude v záujme mladistvého, dospelý obvinený alebo odsúdený nebude na mladistvého nepriaznivo vplývať, ohrozovať jeho zdravie alebo zneužívať jeho prítomnosť v cele a mladistvý a dospelý obvinený alebo odsúdený s tým súhlasia. O takomto umiestnení a o **umiestnení obvineného v bezpečnostnej cele** informuje ústav prokurátora vykonávajúceho dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave. Opodstatnenosť takéhoto umiestnenia a umiestnenia obvineného v bezpečnostnej cele preskúmava riaditeľ ústavu a prokurátor vykonávajúci dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave najmenej raz za tri mesiace.

7.15. Viest mladistvých obvinených a odsúdených k samostatnosti, zodpovednosti a k riešeniu vzniknutých situácií, v ktorých sa svojím pričinením ocitli

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám právo na poskytovanie právnej pomoci advokátom alebo inou osobou, ktorá ho zastupuje v inej právnej veci, umožniť prístup k uzamykateľnej schránke na odosielanie korešpondencie. Predložiť návrh novely zákona o výkone väzby a novely zákona o výkone trestu odňatia slobody, v zmysle ktorej budú mladiství obvinení a odsúdení do veku 18 rokov zastupovaní určeným opatrovníkom pri všetkých druhoch konania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere; legislatívna úprava

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Plnenie úlohy plynulo nadväzuje na predchádzajúce odpočtové obdobie a plní sa v plnom rozsahu v súlade so zákonom o výkone väzby a zákonom o výkone trestu. Mladistvým väzneným osobám vo veku do 18 rokov bol ustanovený opatrovník na zastupovanie a pomoc pri konaní vo veciach súvisiacich s výkonom väzby/výkonom trestu. **Počas kontrolnej činnosti nadriadených v jednotlivých ústavoch zboru neboli zistené nedostatky.**

7.16. Plnením povinnej školskej dochádzky a inými formami vzdelávania pripraviť mladistvé väznené osoby na reintegráciu do spoločnosti

Spôsob plnenia: Zabezpečiť väzneným mladistvým osobám plnenie povinnej školskej dochádzky ako i doplnenie vzdelania na úrovni stredného odborného vzdelania resp. úplného stredného odborného vzdelania. Pri príprave mladistvého na budúce povolanie spolupracovať s rodičmi alebo zákonným zástupcom mladistvého, v súčinnosti s orgánom štátnej správy, obcou alebo samosprávnym krajom. V rámci penitenciárneho zaobchádzania s mladistvými uplatňovať metódy a formy zamerané na komplexnú resocializáciu a reintegráciu do spoločnosti po ukončení väznenia

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva

Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Prioritou zboru je zabezpečovať vzdelávanie obvinených a odsúdených v súlade so zákonom č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov - školský

zákon. Ústavy realizujú plnenie povinnej školskej dochádzky ako aj iné stupne vzdelávania mladistvých obvinených a odsúdených, ale taktiež vzdelávanie dospelých odsúdených. Novela zákona č. 245/2008 Z. z. upravila prijímanie mladistvých odsúdených do vzdelávania v § 63 ods. 4 (termíny na podanie prihlášky na vzdelávanie sa nevzťahujú na uchádzača, ktorý je mladistvým odsúdeným vo výkone trestu odňatia slobody) a do uvedenej formy vzdelávania **sú priebežne zaraďovaní mladiství nastupujúci do výkonu trestu počas celého školského roka.**

Na vzdelávaní odsúdených sa podieľajú aj mimovládne organizácie, s ktorými zbor úzko spolupracuje. Cieľom vzdelávacieho procesu okrem iného je zabezpečiť vzdelávanie tak, aby bolo ukončenie štúdia oficiálne uznané vydaním príslušného dokladu akreditovanou inštitúciou, pričom **z dokladu nesmie byť zrejmé, že odsúdený ho získal počas výkonu trestu.**

V tabuľke je uvedený prehľad žiakov, pre ktorých bolo v roku 2015 zabezpečené vzdelávanie s údajmi školy alebo školského zariadenia, ktoré vzdelávanie zabezpečilo.

Počty obvinených a odsúdených, pre ktorých zbor v roku 2015 zabezpečoval v spolupráci so školami alebo školskými zariadeniami povinnú školskú dochádzku alebo iné stupne vzdelania				
Ústav	počet obvinených	počet odsúdených	školské zariadenie	adresa
Banská Bystrica	1	0	Špeciálna základná škola	Ďumbierska 15, Banská Bystrica
Bratislava	1	0	Špeciálna základná škola s materskou školou	Karpatská č. 1, 811 05 Bratislava
Košice	4	0	Spojená škola	Vojenská 13, Košice
	4	0	Základná škola	Gemerská 2, Košice
Nitra	1	0	Stredná odborná škola	Cintorínska 4, 950 50 Nitra
Prešov	4	0	Základná škola	Lesnícka 1, Prešov
Sučany	0	7	Základná škola a Špeciálna trieda Základnej školy SNP	Partizánska 13, Sučany
	0	17	Stredná odborná škola	Komenského 1049/23, Turany
	0	7	Odborné učilište	Stavbárska 11, Martin
	0	5	Stredná odborná škola sv. J. Robotníka	Ul. Saleziánska 18, Žilina
Žilina	1	0	Spojená škola (špeciálna základná škola)	J. M. Hurbana 36 Žilina
spolu	16	36		
celkom		52		

V roku 2015 ústav zabezpečil z vlastných rozpočtových prostriedkov vzdelávanie pre mladistvých, ktorí neboli zaradení do predchádzajúcich foriem vzdelávania, formou **Kurzu na doplnenie základného vzdelania a Kurzu pre negramotných.** Do týchto kurzov sú zaradení mladiství, ktorí už nepodliehajú povinnej školskej dochádzke, ktorí majú viac ako 16 rokov. Ide o bývalých žiakov ZŠ, ŠZŠ, ktorí ukončili povinnú školskú dochádzku v nižších ročníkoch. Ich vedomostná úroveň je odlišná a na veľmi nízkej až nedostačujúcej úrovni, preto aj zaobchádzanie s touto skupinou si vyžaduje individuálny, špeciálno-pedagogický prístup. Kurzy prebiehajú v päťmesačných cykloch. Do Kurzu na doplnenie základného vzdelania bolo

priemerne mesačne zaradených 23 mladistvých. Do Kurzu pre negramotných boli zaradení 6 mladiství. Mladiství odsúdení boli zaraďovaní do programu „Príprava na prepustenie“. Realizátormi programu boli sociálna pracovníčka, psychologička a pedagóg, ktorí v rámci prednášok, besied, technikami hrania rolí, nácvikom zručností atď. pripravovali mladistvých na podmienky po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody s cieľom úspešnej reintegrácie mladistvých do spoločnosti. Za hodnotené obdobie v Ústave Nitra Chrenová nebolo potrebné zabezpečovať vzdelávanie mladistvej odsúdenej.

7.17. Pri zaobchádzaní dbať na dodržiavanie všetkých práv detí obvinených z trestnej činnosti

Spôsob plnenia: Kontrolnou činnosťou zabezpečiť plnenie všetkých práv, ktoré sa zaručujú všetkým obvineným v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: GP SR/dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbore

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Úloha nadväzuje na predchádzajúce hodnotiace obdobie rokov 2013 a 2014. Práva obvinených sú upravené v ustanoveniach zákona o výkone väzby a zo strany väzenského personálu je im venovaná náležitá pozornosť. Za sledované obdobie **nebola podaná žiadna sťažnosť zo strany mladistvých obvinených.**

V priebehu hodnoteného obdobia **nebola v žiadnom ústave na výkon trestu odňatia slobody a výkon väzby podaná žiadosť mladistvého obvineného o pohovor s prokurátorom vykonávajúcim dozor na zákonnosťou výkonu väzby.**

7.18. Umožnenie prístupu k rozhovoru s prokurátorom, ktorý vykonáva dozor v ústave a funkcionármi ústavu

Spôsob plnenia: Väzným mladistvým osobám umožniť prístup k uzamykateľnej schránke na ich žiadosti, podnety alebo sťažnosti, ktorá je určená prokurátorovi, ktorý vykonáva dozor alebo kontrolu v ústave. V prípade požiadania umožniť väzným osobám rozhovor s riaditeľom ústavu alebo ním určeným príslušníkom a s osobami a zástupcami orgánov v čase keď vykonávajú dozor alebo kontrolu v ústave

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody

Spolupracujúce subjekty: GP SR/dozorujúci prokurátori

Indikátor: každoročná hodnotiaca správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbore

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Prijaté úlohy v zbere sa priebežne plnili aj v roku 2015. Za odpočtové obdobie bolo zo strany mladistvých väznených osôb podaných deväť žiadostí o pohovor s funkcionárom ústavu nasledovne:

Prehľad o počte žiadostí o pohovor mladistvými a ich vybavenie

Ústav	Počet žiadostí	Adresát žiadosti	Dôvod	Vybavenie žiadosti
Bratislava	1	riaditeľ ústavu	umiestňovanie mladistvých väznených osôb	obvinenému boli poskytnuté požadované informácie
	1	riaditeľ ústavu	premiestnenie na inú celu	žiadosti bolo vyhovené
Košice	1	riaditeľ ústavu	premiestnenie na oddiel so zmierneným režimom	obvinenému boli poskytnuté požadované informácie
	4	vedúci oddelenia výkonu väzby	umiestnenie v oddiele so zmierneným režimom	obvinenému boli poskytnuté požadované informácie
			premiestnenie do štandardného režimu výkonu väzby	obvinenému boli poskytnuté požadované informácie
			čas vyhradený na sledovanie televízie	obvinenému boli poskytnuté požadované informácie
			upratovanie priestorov cely	obvinenému boli poskytnuté požadované informácie
	2	sociálny pracovník	ustanovenie opatrovníka	obvinenému boli vysvetlené dôvody ustanovenia opatrovníka
			prerušenie písomného kontaktu s matkou	vykonaný pohovor, vysvetlený postup, poskytnutý kontakt na sociálneho kurátora, ponúknutá pomoc sociálneho pracovníka pri riešení kontaktu

7.19. Prehlbovať v rámci odbornej prípravy príslušníkov zboru teoretické znalosti zo všeobecne záväzných právnych predpisov, z interných predpisov zboru a oboznamovať s osobitosťami zaobchádzania so špecifickou skupinou väznených osôb, v rámci učebných osnov a vzdelávania príslušníkov zboru venovať dostatočný priestor problematike zaobchádzania s väznenými osobami.

Spôsob plnenia: V rámci odborného vzdelávania zameraného na splnenie zákonom stanovenej kvalifikačnej požiadavky policajného vzdelania v Inštitúte vzdelávania Zboru väzenskej a justičnej stráže v Nitre zabezpečiť vzdelávanie príslušníkov zboru zamerané na zaobchádzanie s obvinenými a odsúdenými

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MS SR/GR ZVJS

Spoluzodpovední gestori: riaditelia ústavov na výkon väzby a trestu odňatia slobody, riaditeľ Inštitútu vzdelávania ZVJS

Indikátor: každoročná hodnotiacia správa o stave a spôsobe plnenia prijatých opatrení a cieľov v súlade s úlohami vyplývajúcimi z „Národného akčného plánu pre deti na roky 2013 až 2017“ na základe odpočtu realizovaných aktivít v rámci prijatých opatrení v zbere

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V ústavoch zboru aj v roku 2015 plynulo pokračovalo vzdelávanie príslušníkov v rámci cyklických školení, okrem iného **aj vo vzťahu k odporúčaniam Výboru CPT pri zaobchádzaní s väznenými osobami**. V roku 2015 Generálne riaditeľstvo zboru organizovalo vzdelávanie príslušníkov vo viacerých oblastiach cez projekty financované z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu „Zamestnanosť a sociálna inklúzia“.

- **Vzdelávanie vybraných príslušníkov zboru v projekte „Rozvoj odborných zručností väzenského personálu“** s nadväznosťou na prioritnú os 4- Budovanie kapacít a zlepšenie kvality služieb verejnej správy, opatrenie 4. 1 Zlepšenie kvality služieb poskytovaných verejnou správou a neziskovými organizáciami, bol realizovaný v dvoch hlavných aktivitách

a) „Vzdelávanie lektorov sociálno-psychologického výcviku“ neakreditované osvedčenie o absolvovaní sociálno-psychologického výcviku a akreditované osvedčenie lektorskej spôsobilosti v zmysle zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (10 frekventantov),

b) „Vzdelávanie riadiacich pracovníkov“

- zamerané na rozvoj osobnostných schopností, rozvoj komunikačných schopností a vlastností (222 frekventantov),

- zamerané na riadenie, vedenie ľudí, štýly a organizáciu riadenia (219 frekventantov).

- **Vzdelávanie príslušníkov v krízovej intervencii** - výcvik bol garantovaný a lektorsky vedený psychológmi a certifikovanými lektormi z rezortu Ministerstva obrany Slovenskej republiky nasledovne

a) výcvik v poskytovaní krízovej intervencie (oznamovanie úmrtia blízkej osobe) - vedúci personálnej skupiny ústavu a určený vedúci odborný referent špecialista personálneho referátu ústavu – výcvik absolvovalo 25 príslušníkov zboru,

- b) výcvik v poskytovaní krízovej intervencie (oznamovanie úmrtia blízkej osobe) - vedúci oddelení výkonu väzby / výkonu trestu / otvorených oddelení – 1. skupina - výcvik absolvovalo 20 príslušníkov zboru,
- c) výcvik v poskytovaní krízovej intervencie (oznamovanie úmrtia blízkej osobe) - vedúci oddelení výkonu väzby / výkonu trestu / otvorených oddelení – 2. skupina – výcvik absolvovalo 20 príslušníkov zboru,
- d) supervízne stretnutie účastníkov výcviku v poskytovaní krízovej intervencie z roku 2014 – stretnutie absolvovalo 28 príslušníkov zboru.

Inštitútom vzdelávania bolo v roku 2015 vo vzdelávacích aktivitách zameraných na splnenie zákonom stanovenej kvalifikačnej požiadavky policajného vzdelania vyškolených 326 príslušníkov zboru:

Vzdelávacia aktivita		Počet vyškolených	Spolu
Odborné vzdelávanie príslušníkov zboru	ZOV*	216	326
	ŠOV**	110	

* základné odborné vzdelanie, ** špecializované odborné vzdelanie

Rozsah učebných osnov v rámci základného odborného vzdelávania a špecializovaného odborného vzdelávania sa oproti predchádzajúcemu odpočtovému obdobiu nezmenil.

7.20. Zabezpečenie dodržiavania záruk primeraného použitia donucovacích prostriedkov

Spôsob plnenia: V rámci kontrolnej činnosti sa osobitne zamerať na primeranosť použitia donucovacích prostriedkov proti osobe mladšej ako 18 rokov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: odbor poriadkovej polície PPZ MV SR

Spolupracujúce subjekty: odbor kontroly PPZ MV SR

Indikátor: výstupy z kontrolnej činnosti vykonaných na útvaroch v pôsobnosti jednotlivých krajských riaditeľstiev Policajného zboru

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V rámci výkonu kontrolnej činnosti ako aj vybavovania sťažností na útvaroch PZ *neboli v roku 2015 zaznamenané odborom kontroly P PZ žiadne prípady neprimeraného použitia donucovacích prostriedkov príslušníkmi PZ proti osobám mladším ako 18 rokov.*

Odbor poriadkovej polície P PZ pokračoval v plnení predmetnej úlohy v roku 2015 výkonom plánovaných a operatívnych kontrol na útvaroch služby poriadkovej polície Policajného zboru. Nedostatky zistené v rámci kontrolnej činnosti sú zovšeobecňované na pracovných poradách po línii poriadkovej polície. S cieľom odstrániť zistené nedostatky počas kontrol, sú podľa potreby vydávané metodické pokyny. Každoročne odbory poriadkovej polície jednotlivých krajských riaditeľstiev PZ spracovávajú **prehľady nedostatkov zistených pri kontrolných činnostiach**. Zistené nedostatky sa zasielajú oddeleniam kontroly príslušných krajských riaditeľstiev PZ. V rámci kontrolnej činnosti je venovaná pozornosť aj správaniu sa

príslušníkov PZ pri vykonávaní služobných zákrokov voči osobám mladších 18 rokov. Pozornosť sa venuje aj oprávnenosti a zákonnosti použitia donucovacích prostriedkov proti osobám mladším ako 18 rokov a kontrole hlásení o použití donucovacích prostriedkov, s osobitným zreteľom na prípady ich použitia proti osobám mladším ako 18 rokov. **V roku 2015 boli všetky zákroky voči osobám mladším ako 18 rokov vyhodnotené nadriadenými ako oprávnené a v súlade so zákonom.** Každé použitie donucovacích prostriedkov bolo oprávnené, zákonné a primerané k povahe služobného zákroku voči takejto osobe. Záznamy z použitia donucovacích prostriedkov sú riadne evidované na jednotlivých útvaroch.

7.21. Zvýšenie znalostí v oblasti práv dieťaťa a v prístupe k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním

Spôsob plnenia: Vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru na všetkých úrovniach v oblasti práv dieťaťa a v prístupe k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spolupracujúce subjekty: Stredná odborná škola Policajného zboru Bratislava, Stredná odborná škola Policajného zboru Košice, Stredná odborná škola Policajného zboru Pezinok, Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Indikátor: školské vzdelávacie programy

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Na Akadémii PZ v študijnom predmete Občianske právo 2 vyučovanom v bakalárskom štúdiu v študijných programoch akreditovaných v roku 2009 v študijnom odbore Ochrana osôb a majetku a v študijnom odbore Bezpečnostné verejno-správne služby, prebiehala výučba problematiky v oblasti práv dieťaťa rovnako ako v roku 2013 a 2014, aktualizovaná o najnovšie teoretické poznatky a legislatívne zmeny v tejto oblasti. Predmetná problematika sa premietla aj do obsahu predmetu Občianske právo I/2, zaradeného do študijných programov bakalárskeho štúdia v študijnom odbore Ochrana osôb a majetku a v študijnom odbore Bezpečnostné verejno-správne služby, akreditovaných v roku 2015 v komplexnej akreditácii činnosti Akadémie PZ v Bratislave, v rámci ktorých sa problematika bude vyučovať v nasledujúcom období.

Študenti tretieho ročníka bakalárskeho štúdia sú v rámci predmetu **Kriminológia I/1**, výučbu ktorého zabezpečuje Katedra kriminológie, oboznámení s problematikou práv dieťaťa a prístupu k dieťaťu predovšetkým v rámci témy **„Osobnosť obete kriminality (Viktimológia)“** – napríklad v časti venovanej sekundárnej viktimácii, ktorej zdrojom môže byť aj orgán činný v trestnom konaní, pričom vylučujúc uvedené by mohli zabezpečiť napríklad fungujúce „špeciálne vylučovacie miestnosti“. V téme **„Kriminalita mládeže a proti mládeži“** sú študenti oboznámení s časťou obsahu dohovoru a právami premietnutými do zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a do zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, so zameraním na ochranu dieťaťa pred negatívnymi javmi v spoločnosti. Výrazná časť pozornosti je venovaná deťom, ako (potenciálnym) obetiam ale aj páchatelom kriminality v téme „Prevencia

kriminality“ – poukázané je na aktuálne preventívne projekty a programy fungujúce predovšetkým v podmienkach SR. Určitá pozornosť je dieťaťu, jeho právam a povinnostiam venovaná aj v rámci iných špecifických tém ako napríklad „Drogy a kriminalita“, „Mravnostná kriminalita“, „Organizovaná kriminalita“ či „Násilná kriminalita“.

V tematickom pláne študijného predmetu **Kriminológia II**, vyučovaného katedrou kriminológie v druhom ročníku magisterského štúdia je deťom ako obetiam kriminality pozornosť venovaná v rámci tém „Obete vybraných druhov kriminality“ a „Kriminalita páchaná na ženách, deťoch a senioroch“ (ako špecifických kategóriách osôb vzhľadom na vek). Študenti sú informovaní predovšetkým o právach dieťaťa v súvislosti s „Dohovorom o právach dieťaťa“ a v rámci podmienok Slovenskej republiky aj o „Národnom akčnom pláne pre deti“. Dieťa je vzhľadom na vek veľmi zraniteľným, keď môže byť postavené do roly potenciálnej obete či obete. Uvedené špecifikum (dieťa verzus kriminalita) je spomenuté napríklad aj v témach „Masmédia a kriminalita“, „Počítačová kriminalita“, „Kriminalita v doprave“, „Alkoholizmus a kriminalita“ či „Patologické hráčstvo“. Katedra kriminológie Akadémie Policajného zboru v Bratislave **spolupracuje aj s občianskym združením „eSlovensko“**, ktorého preventívne projekty sú zamerané na deti a mládež ako najviac ohrozené nástrahami virtuálneho sveta. Konkrétnymi projektmi sú napríklad: **Ovce.sk**, **Nehejtuj.sk** či **Kyberšikanovanie.sk**. Členovia katedry spolupracujú s občianskym združením aj na úrovni prednáškovej a poradenskej, taktiež aj krst menovaného projektu Kyberšikanovanie.sk bol zrealizovaný vo februári 2015 v priestoroch Akadémie PZ v Bratislave. Informácie získané zo stretnutí sú implementované do obsahu výučby a následne študentom v rámci vybraných tém kriminológie.

Pracovníci katedry kriminálnej polície, úlohy súvisiace so zabezpečením prípravy poslucháčov Akadémie PZ v Bratislave pre prácu s mládežou a osobitne s maloletými plnia priebežne rešpektujúc spracované tematické plány výučby v kreovaných študijných predmetoch: operatívna činnosť 1 a operatívne služby. Konkrétne v rámci vzdelávania sú s poslucháčmi riešené otázky súvisiace s možnosťou zatriedenia mládeže do kategórie osôb, ktoré vykazujú charakter (kritériá) "osôb v operatívnom záujme". V týchto intenciách sú poslucháči oboznamovaní s problematikou kriminality mládeže a kriminality páchanej na mládeži. Náležitá pozornosť je venovaná aj možnostiam (špecifikácii) príslušníkov polície využívať kompetencie súvisiace s realizáciou procesov operatívno-pátracej činnosti. Rešpektujúc potreby policajnej praxe a teórie v súčasnej dobe je **realizovaný aplikovaný výskum "Odhaľovanie a objasňovanie vybraných druhov mravnostnej kriminality"**. V rámci plnenia vedecko-výskumných úloh venuje kolektív riešiteľov pozornosť aj skúmaniu príčin, podmienok a okolností páchania trestných činov mládežou, resp. na mládeži. Čiastkové výsledky z aplikovaného výskumu sú edične publikované v odborných periodikách. Z registrovaných ohlasov je zrejmé, že tieto informácie sú odborníkmi akceptované v otvorenej vedeckej diskusii. Pozitívom je, že analogicky táto odozva zohráva pozitívnu rolu aj v policajnej praxi.

Katedra vyšetrovania Akadémie PZ v Bratislave v akademickej výučbe študentov denného a diaľkového štúdia ako aj v systéme špecializovaného policajného štúdia realizovala uvedené úlohy v rámci prednášok a seminárov k **metodike vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násilím páchaným na deťoch a ženách**, k **metodike vyšetrovania**

trestného činu sexuálneho zneužívania, výroby a rozširovania detskej pornografie ako aj k metodike vyšetrovania trestného činu obchodovania s deťmi.

Stredné odborné školy PZ sa podieľajú na plnení úlohy vzdelávaním príslušníkov PZ na všetkých úrovniach. V roku 2015 nedošlo k zmene alebo doplneniu školských vzdelávacích programov pomaturitného kvalifikačného štúdia základnej policajnej prípravy so zameraním na oblasť práv dieťaťa a prístup k dieťaťu v súvislosti s trestným konaním. Výučba v oblasti problematiky ľudských práv prebieha v súlade so vzdelávacími programami akreditovanými akreditačnou komisiou MV SR pre policajné vzdelávanie, ktoré vychádzajú zo štátnych vzdelávacích programov, tak ako to bolo vyhodnotené v súvislosti s plnením úloh za rok 2014. Zvýšený dôraz na problematiku práv dieťaťa a v prístupe k dieťaťu vo výchovno-vzdelávacom procese je venovaný v rámci výučby nasledovných predmetov – právo, služba poriadkovej polície, etika a psychológia policajnej práce, kriminalistika.

7.22. Predchádzanie trestnej činnosti páchanej na deťoch

Spôsob plnenia: Realizovať osvedčené preventívne projekty a aktivity Policajného zboru, vytvárať nové preventívne projekty a aktivity v predškolských zariadeniach, na základných a stredných školách, špeciálnych základných školách, liečebno-výchovných sanatóriách, v detských domovoch a reedukačných zariadeniach s cieľom predchádzať trestnej činnosti a inej protispoločenskej činnosti páchanej na deťoch

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: oddelenie komunikácie a prevencie kancelárie prezidenta PZ MV SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: krajské a okresné riaditeľstvá Policajného zboru, školy a špeciálne výchovné zariadenia

Indikátor: počet realizovaných projektov a aktivít, počet detí zapojených do projektov a aktivít

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Policajti oddelení komunikácie a prevencie krajských riaditeľstiev PZ a vnútorných odborov okresných riaditeľstiev PZ (ďalej len „preventisti“) pokračovali aj v roku 2015 v realizácii osvedčených preventívnych projektov:

Správaj sa normálne - poskytuje informácie napr. o PZ a jeho úlohách, o predsudkoch a rasizme, dopravnej problematike, o linke dôvery, poskytuje konkrétne rady deťom ako sa nestáť obeťami trestného činu, ako zvládať určité záťažové situácie, kam sa obrátiť o pomoc a pod. (270 škôl, 8 700 žiakov)

Oliho príbeh - zameraný na predchádzanie a zároveň zníženie nehodových udalostí v obvode železničných dráh, poukázanie na možné nebezpečenstvo pri pohybe v blízkosti železničných staníc, železničných tratí, koľajísk a železničných priecestí (210 škôl, 7 700 žiakov)

Póla radí deťom - učí deti bezpečne sa správať v rizikových situáciách, pripravovať ich k zodpovednosti za svoje zdravie, správanie a svoj majetok, formou primeranou veku má zvyšovať ich právne a sociálne vedomie (220 škôl, 6 700 žiakov)

Preventívne aktivity v pôsobnosti krajských riaditeľstiev PZ boli v roku 2015 tematicky zamerané na oblasti:

- **Prevenca viktimizácie a zvyšovanie právneho povedomia detí a mládeže** - trestnoprávna zodpovednosť detí a mládeže, ozrejmienie pojmu trestný čin a priestupok, eliminácia rizikového správania, znižovanie rizika stať sa obeťou trestného činu násilného alebo majetkového. Počet zúčastnených osôb: 33 038
- **Internet a sociálne siete** - predchádzanie a znižovanie páchania internetovej kriminality a inej protispoločenskej činnosti, páchanej prostredníctvom internetu a sociálnych sietí u žiakov ZŠ, oboznámenie žiakov základných škôl so základným pojmom kyberšikana, formy kyberšikany, zásady ako predchádzať rizikovému správaniu na internete a cez mobilné telefóny. Počet zúčastnených osôb: 16 551
- **Dopravná výchova** – cieľom projektu je poskytnúť žiakom ZŠ základné informácie a rady o tom, ako sa správať na ceste i na chodníku, ako sa nestať obeťou dopravnej nehody, informácie o správnom vybavení bicykla, cyklistu a korčuliara, ako predchádzať úrazom. Projekt je spojený s nácvikom základných pravidiel cestnej premávky na dopravnom ihrisku. Počet zúčastnených osôb: 36 386
- **Obchodovanie s ľuďmi** - predchádzanie kriminalite súvisiacej s obchodovaním s ľuďmi, poskytnúť mladým ľuďom informácie ako si hľadať prácu v zahraničí, poukázanie na riziká práce v zahraničí, pri vycestovaní a pobyte v zahraničí, nútená práca, sexuálne zneužívanie, nútená prostitúcia, možnosti pomoci v zahraničí. Počet zúčastnených osôb: 5 913
- **Drogy, alkohol** - snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie žiakov základných a stredných škôl o škodlivosti ich užívania so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu. Počet zúčastnených osôb: 18 614
- **Šikanovanie, násilie** - prevencia v oblasti agresívneho správania detí, poukazovanie na fenomén šikanovania a kyberšikanovania a jeho následky, pomoc a rady obetiam šikanovania, prevencia v oblasti násilnej trestnej činnosti, zvyšovanie trestnoprávneho vedomia detí a mládeže. Počet zúčastnených osôb: 3167
- **Úlohy polície, tiesňové telefónne čísla** - polícia a jej význam, členenie služieb a úlohy, ktoré plnia príslušníci PZ, tiesňové telefónne čísla, ich význam a použitie. Počet zúčastnených osôb: 3 668
- **Pyrotechnika** - zásady používania výrobkov zábavnej pyrotechniky, možné dôsledky neodbornej manipulácie s nimi. Počet zúčastnených osôb: 1824
- **Unesené, stratené a odídené deti** - upozornenie na závažnosť témy unesených, stratených a odídených detí, formy správania sa v krízovej situácii pomocou modifikovanej rozprávky o Snehulienke a siedmich trpaslíkoch. Počet zúčastnených osôb: 973
- **Extrémizmus** - vysvetlenie pojmov rasizmus, extrémizmus, rasová diskriminácia, predsudok, xenofóbia, diskriminácia, šikanovanie, genocída, fašizmus, neofašizmus, nacionalizmus, nacizmus, neonacizmus. Počet zúčastnených osôb: 1 124

V období konca školského roku 2014/2015 na školách a počas letných mesiacov v detských letných táboroch policajní preventisti vykonávali aktivity zamerané na bezpečnosť detí počas prázdnin. Na obidvoch realizovaných aktivitách boli distribuované informačné letáky.

V rámci pôsobnosti MV SR boli uskutočnené preventívne aktivity zamerané na deti a mládež aj IC MV SR a odborom prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra. Pracovníci IC MV SR

vykonávali preventívne prednášky o obchodovaní s ľuďmi ad hoc študentom, deťom v detských domovoch resp. reedukačných centrách.

Odbor prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra spolupracoval pri realizácii Dňa polície v Nitre 18. septembra 2015, počas ktorého informoval deti ZŠ o preventívnych aktivitách, zapájal ich do výchovných hier a distribuoval edukačné materiály. V septembri 2015 Deň prevencie kriminality v obci Čaňa, na ktorom deťom základných škôl predviedli svoju činnosť viaceré útvary PZ a HaZZ a zapájali deti do preventívnych aktivít. Taktiež spolupracoval pri vytvorení **Miesta prvého kontaktu pred odchodom do zahraničia** v Michalovciach, ktoré bolo otvorené 22. októbra 2015 a pripravilo prednášky a poradenskú činnosť pre všetkých študentov 3. a 4. ročníkov stredných škôl o problematike obchodovania s ľuďmi, ako aj rady pred vycestovaním. Novovytvorené centrum poskytuje preventívnu činnosť aj širokej verejnosti.

*7.23. Monitoring trestnej činnosti páchanej deťmi a na deťoch

Spôsob plnenia: Sledovanie údajov zobrazujúcich osobitné štatistické ukazovatele všetkých druhov trestnej činnosti páchanej na mládeži a štatistických údajov, týkajúcich sa všetkých druhov trestných činov páchaných mládežou ako dôležitého ukazovateľa pre potreby prijatia príslušných opatrení na ochranu detí.

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MV SR

Spoluzodpovední gestori: Úrad kriminálnej polície PPZ MV SR, *odbor správy informačných systémov polície P PZ*

Indikátor: štatistika MV SR

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Odbor správy informačných systémov polície P PZ plní okrem iného úlohy ako gestor evidenčno-štatistického systému kriminality, v súvislosti so zhromažďovaním, uchovávaním a spracovávaním údajov o zistenej kriminalite (zistené trestné činy) podľa platného Trestného zákona.

Počet zistených trestných činov (Ublíženie na zdraví) spáchaných na mládeži (§ 127 ods. 1 TZ) bol v roku 2015⁵⁶:

- Úmyselné ublíženie na zdraví – 180
- Ublíženie na zdraví z nedbanlivosti (pracovný úraz) – 2
- Ublíženie na zdraví z nedbanlivosti ostatné – 77

⁵⁶

http://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2013

Štatistika kriminality páchanej na mládeži v Slovenskej republike za rok 2015:

Druh kriminality	Počet TČ	Objasnené TČ	Deti do 6 r.	Deti 7 – 13 r.	Mládež 14 – 18 r.	Celkom osôb
Násilná	461	334	45	131	285	461
Mravnostná	542	449	26	188	328	542
Krádeže	207	58	3	29	175	207
Zostávajúca kriminalita	88	40	52	17	19	88
Spolu	1315	885	126	365	824	1315

Štatistika kriminality páchanej mládežou v Slovenskej republike za roky 2013, 2014 a 2015:

Rok	Počet trestných činov páchaných mládežou		Počet stíhaných, vyšetrovaných osôb	
	Maloletí páchatelia	Mladiství páchatelia	Maloletí	Mladiství
2013	783	3615	956	3607
2014	726	3262	914	3216
2015	694	2763	832	2792

7.24. Riešenie potrieb detí v prípade vzniku krízovej situácie

Spôsob plnenia: Prednostné riešenie potrieb detí v prípade vzniku krízových situácií poskytovaním psychologickej podpory s využitím centier sústredeného sociálneho zabezpečenia a riešenie ich právnych nárokov

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: priebežne

Zodpovedný gestor: MPSVR SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVR

Spolupracujúce subjekty: územná samospráva

Indikátor: počet vyriešených prípadov detí po vzniku krízovej situácie z celkového počtu riešených prípadov

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

V roku 2015 bola v rámci riešenia krízovej udalosti pri požari chatrčí dňa 30. marca 2015 v obci Malcov poskytnutá Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Bardejove **psychologická podpora, sociálno-právna podpora a sociálna pomoc** 59 deťom.

V októbri 2015 vykonalo MPSVR SR **dvojstupňové cvičenie** s ÚPSVaR a úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny v Dunajskej Strede, Komárne a Nových Zámkoch, kde po vyhlásení núdzového stavu boli aktivizované Centrá sústredeného sociálneho zabezpečenia, v rámci ktorého úrady **komplexne riešili potreby osirelých detí** a to v Dunajskej Strede v počte 15, v Komárne v počte 18 a v Nových Zámkoch v počte 10. Celkom bolo vyriešených 43 prípadov detí.

7.25. Skvalitniť starostlivosť o maloletých bez sprievodu

Spôsob plnenia: Pracovná skupina odborníkov s cieľom prehodnotiť metódy a postupy zisťovania veku, navrhnúť riešenia. Organizovanie pracovných stretnutí a užších stretnutí odborníkov na tému ochrana maloletých bez sprievodu

Časový harmonogram/termín (s)plnenia: 2013 a nasl. (priebežne)

Zodpovedný gestor: MPSVR SR, MV SR

Spoluzodpovední gestori: Ústredie PSVAR

Spolupracujúce subjekty: MVO, odborníci z praxe

Indikátor: vytvorená pracovná skupina, počet odborných diskusií a podujatí s výstupmi návrhov riešení

Odpočet plnenia za rok 2015 – plní sa:

Od 1. júla 2015 je platná práva úprava, jedným z cieľov ktorej bolo **zjednotiť zabezpečovanie starostlivosti o maloletých bez sprievodu** (maloletých žiadateľov o azyl a maloleté deti s doplnkovou ochranu) **v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**. Predmetom novely je okrem transpozície Smernice EP a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu, ktorá ustanovuje o.i. *povinnosť pre členské štáty zabezpečiť umiestnenie detí, ktoré žiadajú o medzinárodnú ochranu (azyl alebo doplnková ochrana) v inom ubytovacom zariadení vhodnom pre maloleté osoby:*

- vytvorenie podmienok pre maloletých bez sprievodu, ak požiadajú o azyl alebo doplnkovú ochranu, aby ostali v DeD pre maloletých bez sprievodu (zjednotenie starostlivosti)
- vytvorenie podmienok **spolupráce medzi orgánom SPODaSK a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu pri zabezpečovaní návratu** maloletého bez sprievodu do krajiny pôvodu alebo pri zabezpečovaní vycestovania maloletého bez sprievodu do tretej krajiny, ak maloletý bez sprievodu o takýto návrat alebo vycestovanie prejavil záujem
- utvorenie podmienok na stretnutie maloletého bez sprievodu so zástupcami Úradu vysokého komisára Organizácie spojených národov pre utečencov a Medzinárodnej organizácie pre migráciu na účely a iných organizácií na účely **poskytovania právneho poradenstva** tak, ako je to pri plnoletých žiadateľoch o udelenie azylu
- **utvorenie podmienok** na vykonanie **pohovoru** s maloletým bez sprievodu **v konaní o azyle** a na jeho účasť v tomto konaní
- utvorenie podmienok pre zotrvanie v detskom domove ako **mladý dospelý:**

MPSVR SR pripravuje Národný projekt “Podpora integrácie cudzincov v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately”, kde sú okrem iných zaradené aj aktivity na predchádzanie útekov cudzincov alebo na zavedenie/posilnenie mechanizmov včasnej identifikácie detí spomedzi maloletých bez sprievodu, ktoré mohli byť zapojené do ozbrojeného konfliktu a pochádzajú z krajín, v ktorých prebieha ozbrojený konflikt, alebo včasnej identifikácie obetí obchodovania s ľudskými bytosťami s cieľom zabezpečiť ochranu a reintegráciu detí.

V súlade s úlohami Akčného plánu Integrovačnej politiky SR v podmienkach MPSVR SR, **pracuje Ústredie PSVaR na vypracovaní metodologickej príručky k aplikácii princípu najlepšieho záujmu dieťaťa** vo všetkých postupoch, opatreniach a rozhodnutiach prijímaných vo vzťahu k MBS.

Zástupcovia MPSVR SR a Ústredia PSVaR participovali v priebehu roka 2015 na činnosti Poradného výboru a expertnej skupiny pri realizácii medzinárodného projektu Durable solutions „Najlepšia prax v určovaní a implementovaní trvalých riešení pre odlúčené deti v Európe. Výstupom je **spracovanie Národnej správy za SR „Trvalé riešenia pre odlúčené deti v Európe“**, ktorú Liga za ľudské práva prezentovala dňa 11. decembra 2015⁵⁷.

Aktuálne opatrenia v oblasti starostlivosti o MBS boli súčasťou pracovných stretnutí zamestnancov úradov PSVaR – oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, a okrem toho sa uskutočnilo niekoľko parciálnych stretnutí k skvalitneniu starostlivosti o MBS v súvislosti s legislatívnymi zmenami. Zástupcovia Ústredia PSVaR, úradov PSVaR a DeD Medzilaborce sa o.i. aktívne zúčastnili v dňoch 25. - 27. augusta 2015 vzdelávacieho seminára EMN „Nelegálna migrácia – hranice a ľudské práva“ a 1. decembra 2015 seminára EMN „Integrovačné programy pre osoby s medzinárodnou ochranou“.

Zákonom č. 131/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony bol **s účinnosťou od 20. júla 2015 zmenený a doplnený aj zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov** a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Uvedenou novelou bol doplnený aj § 49 ods. 2 písm. e) o pobyte cudzincov, na základe ktorého MV SR môže udeliť trvalý pobyt na neobmedzený čas aj bez splnenia podmienok ustanovených v tomto zákone, plnoletej osobe, ktorá má udelený tolerovaný pobyt podľa § 58 ods. 2 písm. a) alebo poskytnutú doplnkovú ochranu ako maloletý bez sprievodu najmenej tri roky, počas ktorých študovala na škole na území Slovenskej republiky. Zároveň bol doplnený aj § 59 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov v zmysle ktorého za maloletého bez sprievodu, ktorý je umiestnený v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a nemá ustanoveného opatrovníka, môže podať žiadosť o udelenie tolerovaného pobytu a žiadosť o predĺženie tolerovaného pobytu orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

⁵⁷ <http://www.hrl.sk/aktuality/narodna-sprava-o-trvalych-rieseniach-pre-odlucene-deti-na-slovensku>

Zoznam použitých skratiek (abecedne):

AMIF – Fond pre azyl, migráciu a integráciu
AMV - Aktivizujúce metódy vo výchove
AVP – Aktualizačné, inovačné programy
BSK – Bratislavský samosprávny kraj
CPPPaP – Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie
CPT - Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského, či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania
CVČ - centrá voľného času
DC – diagnostické centrá
DeD - detský domov
DI - deinštitucionalizácia
DFNsP - Detská fakultná nemocnica s poliklinikou
dozorujúci prokurátor - prokurátor vykonávajúci dozor podľa § 18 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov
DVO - dočasné vyrovnávacie opatrenia
EFRR – Európsky fond regionálneho rozvoja
EK - Európska komisia
EMCDDA – European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction/Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogové závislosti
ESF – Európsky sociálny fond
ESPAD – European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs/ Európsky školský prieskum o alkohole a iných drogách
ESSPROS – Európsky integrovaný systém štatistík
EÚ - Európska únia
EU SILC 2013 – Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia
GP SR - Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
GR ZVJS - Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže
IC MV SR - Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
ICM – Informačné centrum mladých
IOM - Medzinárodná organizácia pre migráciu
IVPP – individuálny vzdelávací program
IVPR - Inštitút pre výskum práce a rodiny
JA - Justičná akadémia
KMV – kancelária ministra vnútra
KEÚ PZ - Kriminologický a expertízny ústav PZ
LGBTI osoby - lesby, gejovia, bisexuálne, transrodové a intersexuálne osoby
LVS – liečebno-výchovné sanatóriá
MBS – maloletí bez sprievodu
MDVRR SR - Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
MF SR - Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR - Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

MK SR - Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
 MMSR – model manažmentu sanácie rodiny
 MO SR - Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
 MPC – metodicko-pedagogické centrum
 MPS - medzirezortná pracovná skupina
 MPSVR SR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
 MRK - marginalizované rómske komunity
 MS SR - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
 MŠVVŠ SR - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
 MV SR - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
 MVO - mimovládne organizácie
 MÚ – Migračný úrad
 MZ SR - Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
 MZVEZ SR - Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
 MŽP SR - Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
 NMCD – Národné monitorovacie centrum pre drogy
 NOC - Národné osvetové centrum
 NP – Národný projekt
 NP DEI - Národný projekt „Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti“
 NPJ (NAKA) - Národná protikorupčná jednotka (Národná kriminálna agentúra)
 NP PKR - Národný projekt „Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov“
 NR SR - Národná rada Slovenskej republiky
 NSK – Nitriansky samosprávny kraj
 OSN - Organizácia spojených národov
 OZ - občianske združenie
 PVA - preventívno-výchovné aktivity
 PaNc - občianskoprávne veci starostlivosti o maloletých, o ktorých rozhoduje senát, zapísané v zozname vecí
 PaNc (výchova, výživa, osvojenie, atď.)
 PPZ MV SR - Prezídium Policajného zboru Ministerstva vnútra SR
 PS RVĽPNMRR - Pracovná skupina Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
 PS FREMP - Pracovná skupina pre základné práva, občianstvo a voľný pohyb osôb
 PPS – Pedagogicko-psychologické poradenstvo
 P PZ – Prezídium policajného zboru
 PZ MV SR - Policajný zbor Ministerstva vnútra SR
 RMS - Rada mládeže Slovenska
 RC – reedukačné centrá
 RO – riadiaci orgán
 RPPS - referáty poradensko-psychologických služieb
 RTVS - Rozhlas a televízia Slovenska
 RÚVZ - regionálny úrad verejného zdravotníctva
 RVĽPNMRR - Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
 SČK - Slovenský červený kríž

SK8 - Združenie samosprávnych krajov
SNSLP - Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
SPODaSK - sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SŠ - stredná škola
SV pre UNICEF - Slovenský výbor pre UNICEF
syndróm CAN - syndróm týraného, zneužívaného a zanedbaného dieťaťa
ŠkVP – školský vzdelávací program
ŠPÚ - Štátny pedagogický ústav
ŠÚ SR - Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠVZ – Špeciálne výchovné zariadenia
ŠZŠ – špeciálna základná škola
TTSK – Trnavský samosprávny kraj
TSK – Trenčiansky samosprávny kraj
ÚHCP PPZ MV SR - Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
Ministerstva vnútra SR
UNHCR – Úrad vysokého komisára pre utečencov
UNICEF - Detský fond Organizácie spojených národov
ÚMS - Únia miest Slovenska
úrady PSVR - úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
Ústredie PSVaR - Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚSVMŠ - Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre mládež a šport
ÚSVNM - Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny
ÚSVRK - Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity
ÚSVROS - Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti
ÚVTOS – Ústav na výkon trestu odňatia slobody
ÚV SR - Úrad vlády Slovenskej republiky
ÚVZ SR - Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
územná samospráva - obce, vyššie územné celky
VOP - Verejný ochranca práv
VP – vzdelávacie poukazy
VŠ - vysoká škola
VÚDPaP - Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
WHO - Svetová zdravotnícka organizácia
ZIPCeM - Združenie informačných a poradenských centier mládeže
ZMOS - Združenie miest a obcí Slovenska
ZŠ - základná škola
ŽSK – Žilinský samosprávny kraj
ŽŠR – žiacke školské rady